



กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

รายงานประจำปี

2568

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

Annual Report 2025

Department of Thai Traditional
And Alternative Medicine



กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

รายงานประจำปี 2568

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กระทรวงสาธารณสุข

รายงานประจำปี 2568

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

Annual Report 2025

Department of Thai Traditional And Alternative Medicine

ที่ปรึกษา

นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน	อธิบดี
นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์	รองอธิบดี
นายสมศักดิ์ กริชัย	รองอธิบดี

บรรณาธิการ

ดร.นพ.สุรค์เมธ มหาศิริมงคล	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน
----------------------------	--------------------------------

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวลัดดาวัลย์ จาตพันธุ์อินทร์	นางสาวศศิธร ไหญ่สฤติย์
นายศราวุฒิ จันดี	นางสาวโยชิตา เข้มพันธุ์
นางสาวจุฑาทิพย์ ไชยดำ	นางสาวศศิประภา สระทองหลาง

รวบรวมข้อมูลและจัดทำโดย

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน กองวิชาการและแผนงาน
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี

ปีที่พิมพ์

2569 พิมพ์ครั้งที่ 1

Website

<https://www.dtam.moph.go.th>

คำนำ

รายงานประจำปี 2568 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จัดทำขึ้นเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สำหรับสื่อสารให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ทั่วประเทศ และประชาชน ได้รับทราบการดำเนินงานด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ซึ่งเนื้อหาของรายงานฉบับนี้ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับองค์กร ส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์การบรรลุเป้าหมายภายใต้แผนปฏิบัติราชการกรมฯ ส่วนที่ 3 ผลงานรายแผนปฏิบัติราชการกรมฯ ส่วนที่ 4 รายงานงบประมาณ ส่วนที่ 5 แนวทางการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 และภาคผนวก โดยดำเนินการตามนโยบายมุ่งเน้น 4 เรื่อง ได้แก่ 1. สร้างความเชื่อมั่น (Integrity) 2. ผสานพลังเครือข่าย (Integration) 3. นวัตกรรมเพิ่มคุณค่า (Innovation) 4. ข้อมูลคุณภาพ (Data-Driven Organization) ภายใต้แผนปฏิบัติราชการ 4 เรื่อง (4 SMARTs) ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 1 พัฒนาวิชาการองค์ความรู้ และนวัตกรรมกรมการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพร เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขและสร้างมูลค่าเพิ่ม (SMART Academic) แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 2 พัฒนาบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพที่เป็นเลิศ และการรับมือกับความท้าทายทางสุขภาพของประเทศ (SMART Service) แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการแพทย์แผนไทย นวดไทย สมุนไพรไทย การแพทย์ทางเลือกเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตประชาชน (SMART Wisdom) และแผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 4 พัฒนางค์กร วิชาการ บุคลากร การบริการ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อความเป็นเลิศ และทันสมัย (SMART DTAM)

โอกาสนี้ ขอขอบคุณผู้บริหาร และบุคลากรกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกทุกท่าน รวมทั้งภาควิชาการทุกภาคส่วน ที่ร่วมกันขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานด้วยดี มาโดยตลอดหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปีฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและบูรณาการขับเคลื่อน การดำเนินงานด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการนำไปใช้ในระบบบริการสุขภาพ อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน ปลอดภัย นำไปสู่การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจของประชาชน และประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน

บรรณาธิการ
กรกฎาคม 2569



A - AK

- นโยบายผู้บริหาร
- กิจกรรมสำคัญ

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับองค์กร

1	วิสัยทัศน์ พันธกิจ
1	วัฒนธรรมองค์กร
2	เป้าหมาย
3	แผนปฏิบัติราชการ
4	แผนที่ผลลัพธ์
5	โครงสร้างองค์กร
6	อัตรากำลัง
7	รายงานผลการดำเนินงานตามคำรับรองฯ

ส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์การบรรลุเป้าหมาย ภายใต้แผนปฏิบัติราชการกรมฯ

13	ประชาชนเชื่อมั่น
14	บริการเป็นเลิศ
15	ภูมิปัญญาสร้างคุณค่า
17	ผลการดำเนินงานตัวชี้วัด

ส่วนที่ 3 ผลงานรายแผนปฏิบัติราชการกรมฯ

20	แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 1 SMART Academic
23	แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 2 SMART Service
26	แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 3 SMART Wisdom
29	แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 4 SMART DTAM

ส่วนที่ 4 รายงานงบประมาณ

32	สถานการณ์งบประมาณ ตาม พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2568
33	งบประมาณรายจ่าย (งบสุทธิ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568
34	งบประมาณที่ได้รับและผลการเบิกจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ส่วนที่ 5 แนวทางการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

35	แนวทางการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569
----	---

ภาคผนวก

43	ผลงานรายโครงการ
119	ผลการดำเนินงานที่สำคัญของกรม

นโยบายผู้บริหาร



นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน
อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

**ยกระดับภูมิปัญญาไทย
เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจสุขภาพ**

กลยุทธ์ 3 สร้าง

- 1 สร้างความร่วมมือ**
โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายบริการภาครัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การใช้ประโยชน์การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก สมุนไพร แบบครบวงจร
- 2 สร้างความเชื่อมั่น**
ด้วยการวิจัยประสิทธิผลและความปลอดภัยยาสมุนไพรในกลุ่มอาการที่พบบ่อย และบูรณาการสู่การใช้ประโยชน์ พัฒนานวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสื่อสารสู่การสร้างความรู้รอบรู้
- 3 สร้างมาตรฐานและยกระดับ**
บริการทางการแพทย์แผนไทย การนวดไทย การแพทย์ทางเลือก สมุนไพร เพื่อการสร้างภาพลักษณ์ และมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์สมุนไพร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการสร้างมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับ

นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน มีความมุ่งมั่น และตั้งใจที่จะทำงานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ตั้งเป้าหมายนโยบายยกระดับภูมิปัญญาไทยสู่การเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจสุขภาพผ่านกลยุทธ์ 3 สร้าง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายขับเคลื่อนของกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง “ยกระดับการสาธารณสุขไทย สุขภาพแข็งแรง เศรษฐกิจสุขภาพไทยมั่นคง” ภายใต้แผนนโยบายข้อที่ 6 คือ การเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจสุขภาพ สู่ Medical & Wellness Hub โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความปลอดภัยทุกมิติ ยกระดับภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมการใช้แพทย์แผนไทย และสมุนไพรทางการแพทย์ เพิ่มโอกาสการเติบโตของอุตสาหกรรมสมุนไพร และการนวดไทย เพื่อธุรกิจการแพทย์และสุขภาพ อีกทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มีเป้าหมาย “เจ็บป่วยคราใด คิดถึงยาไทย ก่อนไปหาหมอ” ซึ่งมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนนโยบาย สู่การปฏิบัติของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยได้กำหนดเป้าหมายในปี 2570 ขนาดตลาดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้น กว่า 104,000 ล้านบาทสำหรับผลที่คาดว่าจะได้รับจากการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกและสมุนไพร เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ไม่น้อยกว่า 19,099,508 คน นักท่องเที่ยวจะได้รับการบริการอย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย ทั้งนี้ มีการคาดการณ์ในเรื่องเงินทุนเวียนในระบบเศรษฐกิจสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ไม่น้อยกว่า 7,346 ล้านบาท

กิจกรรมสำคัญ

ตุลาคม 2567



วันคล้ายวันสถาปนากรมการแพทย์
แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
ครบรอบ 22 ปี



ประชุมหารือแนวทางการสกัดกั้น
การลักลอบส่งออกกัญชา



วันภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
แห่งชาติ

พฤศจิกายน 2567



สัมมนาทางวิชาการ “ ศึกษางานและแนวทาง
การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทย
แห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2564 ”



อบรมพัฒนาศักยภาพการนำนวัตกรรมการดูแล
ผู้สูงอายุด้วยการแพทย์แผนไทย
และการแพทย์ทางเลือก

ธันวาคม 2567



ประชุมรัฐสภาภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก



MOU การดำเนินโครงการ TCM
Clinical Mastery Program

มกราคม 2568



อบรมเชิงปฏิบัติการ
การนำแนวทางการคัดกรอง
การให้บริการแพทย์แผนไทย
สู่ชุมชนและผู้ป่วยภายนอก
ในโรงพยาบาลของรัฐ



MOU เพื่อพัฒนาการแก้ไข
ฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติด



Kick off สัณนิบาตคลินิกเวชกรรม
แผนไทย จังหวัดบึงกาฬ

กิจกรรมสำคัญ (ต่อ)

กุมภาพันธ์ 2568



เปิดร้านรักษายาไทย
สถานปฏิบัติการเภสัชกรรมแผนไทย
และสมุนไพร



ประชุมเชิงปฏิบัติการ “โอกาสทางธุรกิจ
ด้านการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพร
สู่ตลาดตะวันออกกลาง
ซาอุดีอาระเบีย”



ร่วมรับรางวัลองค์กรที่มีความเป็นเลิศ
ในการบริหารจัดการด้านการเงิน
การคลัง ครั้งที่ 10

มีนาคม 2568



MOU การส่งเสริมและพัฒนา
แหล่งปลูกสมุนไพรในพื้นที่เขตอนุรักษ์



งานมหกรรมการแพทย์แผนไทย
และการแพทย์พื้นบ้านไทย
ระดับภาค ปีที่ 17



เปิดวิทยาลัยการนวดไทย
แห่งประเทศไทย

เมษายน 2568



เปิดการอบรม ครู ก. หลักสูตรนวดไทย
ยืดเหยียด เฉพาะทาง 7 ด้าน



มอบประกาศนียบัตรและ
โล่ประกาศเกียรติคุณสำหรับ
ข้าราชการและบุคลากรดีเด่น
ประจำปี พ.ศ.2567

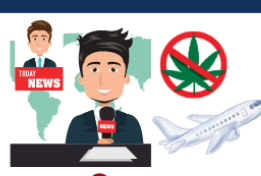


เปิดอาคารนิทรรศการไทย ในงาน
Expo 2025 Osaka Kansai
นครโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น

พฤษภาคม 2568



ประชุมวิชาการยาเสพติดแห่งชาติ
ครั้งที่ 25 ปี 2568



แสดงผลการปฏิบัติการร่วมกัน
ในการตรวจจับการลักลอบส่งออก
สมุนไพรควบคุม (กัญชา)
ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง
กรุงเทพมหานคร



เปิดงาน Nuadthai & Premium
Herbal Product to Hajj 2025

กิจกรรมสำคัญ (ต่อ)

มิถุนายน 2568



Kick off ตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพร
คุณภาพ



ร่วมแสดงความยินดีกับกองพัฒนา
ยาแผนไทยและสมุนไพรที่ได้รับรางวัล
เหรียญทอง พร้อมกับรางวัล
Special prize on stage



รับรางวัล Platinum Award
และถ้วยรางวัลพระราชทาน
ในงาน Thailand Research
Expo 2025 Award

กรกฎาคม 2568



งานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22
(Thailand Herbal Expo 2025)



การประชุมวิชาการประจำปี
การแพทย์แผนไทย ฯ



ประชุม ASEAN Conference
on Traditional and Complementary
Medicine

สิงหาคม 2568



ต้อนรับคณะผู้ตรวจประเมินรางวัล
คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ



รับโล่รางวัลนวัตกรรมอัจฉริยะ
(MOPH Genius Innovation Award)
ระดับเพชร



เข้ารับรางวัลการประกวด
IFIA Best Invention Award

กันยายน 2568



MOU การจัดตั้งศูนย์การแพทย์
แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
และร้านรักษายาไทย สาขาอิมพีเรียล เวิลด์
ลาดพร้าว



รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2568



Kick off การจัดอบรมหลักสูตร
เพิ่มพูนทักษะผู้ให้บริการบวตไทย
ตามหลักการฮาลาล

วันสถาปนา ครบรอบ 22 ปี

เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2567

ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2567 นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นประธานในพิธีสงฆ์ พิธีทำบุญ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เนื่องในงานวันคล้ายวันสถาปนา กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ครบรอบ 22 ปี โดยมีคณะผู้บริหาร และบุคลากรกรมฯ อดีตผู้บริหารร่วมพิธีดังกล่าว พร้อมมอบนโยบายการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568 ซึ่งมีผู้บริหาร กระทรวงสาธารณสุข และบุคลากรกรมฯ เพื่อแสดงความยินดี เนื่องในโอกาสที่นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน เข้ารับตำแหน่งอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



ประชุมหารือแนวทางการสกัดกั้น

การลักลอบส่งออกกัญชา

เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2567

ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ



เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2567 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมศุลกากร และหน่วยงานปราบปรามอาชญากรรมแห่งชาติ National Crime Agency ของสหราชอาณาจักร ประชุมหารือและลงพื้นที่ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อหามาตรการสกัดกั้นการลักลอบส่งออกกัญชาจากประเทศไทยไปยังประเทศอังกฤษ หลังพบสถิติการลักลอบเพิ่มสูงขึ้น โดยได้แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกฎหมายควบคุมกัญชาของไทย และตรวจสอบระบบการตรวจค้นสัมภาระผู้โดยสาร เพื่อบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันอย่างเร่งด่วน



วันภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยแห่งชาติ

เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2567

ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2567 นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานในพิธีวางพานพุ่มดอกไม้ ถวายราชสักการะพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนไทย” เนื่องในวันภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยแห่งชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2567 โดยมี นายเดชอิศม์ ขาวทอง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข คณะที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายแพทย์เทวัญ ธานีรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก คณะผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนส่วนราชการ และหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เข้าร่วมงานพิธี ณ บริเวณลานพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า ณ สวนสมุนไพรมะลิวัลย์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จังหวัดนนทบุรี



สัมมนาทางวิชาการ

“ ทิศทางและแนวทางการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ จากตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2564 ”

เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2567

ณ โรงแรมทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร



เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2567 ณ โรงแรมทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นประธานเปิดงานสัมมนาทางวิชาการ “ ทิศทางและแนวทางการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ.2564 ” พร้อมกล่าวบรรยายพิเศษ เรื่อง “นโยบายการขับเคลื่อนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร” โดยมี นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก คณะผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการด้านภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เข้าร่วมงาน โดยมี ดร.นันทศักดิ์ โชติชนะเดชาวงศ์ ผู้อำนวยการกองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย เป็นผู้กล่าวรายงาน ซึ่งการสัมมนาในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดกระบวนการวิเคราะห์ตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2564 จำนวน 324 ตำรับ ระหว่างเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการ แหล่งผลิตยาแผนไทยภาครัฐและเอกชนที่ได้มาตรฐาน GMP กลุ่มที่ 2 นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา กลุ่มที่ 3 สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทยที่มีประสิทธิภาพสูง ผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อรับทราบและสามารถคัดเลือก คัดกรองตำรับยา วิเคราะห์ตำรับยาแผนไทยที่มีศักยภาพ คุณค่าต่อการวิจัย และพัฒนาในระบบสุขภาพสู่อุตสาหกรรม และมีข้อมูลเบื้องต้นในการคัดเลือกประกาศเพิ่มเติมตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์และยาที่สอดคล้องปัญหา สุขภาพและความชัดเจนของความรู้ และวิทยาการผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ จำนวน 100 คน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้ให้ความสำคัญต่อการรวบรวม อนุรักษ์ คุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย ตำรับยาแผนไทย ตำราการแพทย์แผนไทยทั่วราชอาณาจักรไทย ถ่ายทอด ปิรเวรต สืบคายนา ตำราการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และจัดทำตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ บริการอนุญาตการใช้ประโยชน์ จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยของชาติ และส่งเสริมการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการแพทย์และสุขภาพประชาชน ทั้งนี้ การขับเคลื่อนภารกิจด้านการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย ด้วยการยกระดับภูมิปัญญาไทยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจสุขภาพ ผ่านกลยุทธ์ 3 สร้าง สร้างความร่วมมือ สร้างความเชื่อมั่น และสร้างมาตรฐาน และยกระดับการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ต่อไป



อบรมพัฒนาศักยภาพ

**การนำนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุ
ด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก**
เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2567
ณ โรงแรมมารี ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพมหานคร



เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2567 นายสมศักดิ์ กริชชัย รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นประธานเปิดการอบรมพัฒนาศักยภาพการนำนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกไปใช้ (ครู ก) หลักสูตร 18 ชั่วโมง วัตถุประสงค์ของการอบรมฯ ในครั้งนี้ เป็นการอบรมให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพบุคลากร ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) อาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น ผู้จัดการระบบการดูแลระยะยาว ด้านสาธารณสุขผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ผู้แทนจากชมรมผู้สูงอายุ พื้นที่นำร่อง 15 จังหวัด รวมจำนวนทั้งสิ้น 240 คน สำหรับเป็นครู ก. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ให้สามารถนำนวัตกรรมไปดูแลผู้สูงอายุในชุมชนได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถนำสมุนไพรมาใช้ในการดูแลการเจ็บป่วยเบื้องต้นได้ เพื่อไปถ่ายทอดประยุกต์ใช้ และขยายผลการอบรมดังกล่าวไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และเป็นทิศทางเดียวกันได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง โดยมีการอบรมระหว่างวันที่ 26 - 28 พฤศจิกายน 2567 ณ โรงแรมมารี ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพมหานคร



ประชุมรัฐสภาภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

ระหว่างวันที่ 2 - 3 ธันวาคม 2567

ณ โรงแรมรอยัล ออคิด เชอราตัน โฮเทลส์ และทาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร



ระหว่างวันที่ 2-3 ธันวาคม 2567 นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พร้อมด้วย ดร.รัชณี จันทร์เกษ ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน และบุคลากรกรมฯ เข้าร่วมพิธีเปิดการประชุมรัฐสภาภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกว่าด้วยความมั่นคงด้านสุขภาพระดับโลก (Regional Conference for Parliaments of the Asia-Pacific Region on Global Health Security) โดยมีการจัดนิทรรศการ “ นวดไทย อัตลักษณ์ไทย ” เพื่อเผยแพร่การนวดไทย พร้อมสาธิตจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ เพื่อให้เห็นถึงขั้นตอนและวิธีการนวดที่ถูกต้องตามหลักการแพทย์แผนไทยดั้งเดิม การจัดนิทรรศการครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ “ นวดไทย ” ณ โรงแรมรอยัล ออคิด เชอราตัน โฮเทลส์ และทาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร และเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2567 นำคณะศึกษาดูงานเยี่ยมชมนิทรรศการยาสมุนไพรและบริการทางการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี



การลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU)

การดำเนินโครงการ TCM Clinical Mastery Program

เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2567

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ปทุมธานี



เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2567 นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พร้อมด้วยนายแพทย์กุลธนิต วนรัตน์ ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์ทางเลือก และบุคลากรกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมพิธีลงนามข้อตกลงความร่วมมือการดำเนินโครงการ TCM Clinical Mastery Program สำหรับแพทย์แผนจีนและบุคลากรทางการแพทย์ในประเทศไทย โดยมี Prof. Zeng Fang รองอธิบดีมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเฉิงตู และ ผศ.นพ.พีระพงศ์ กิติถาวงศ์ คณบดีวิทยาลัยแพทยศาสตร์นานาชาติจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้การต้อนรับ พร้อมร่วมประชุมหารือแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแนวทางเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือด้านต่าง ๆ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จังหวัดปทุมธานี



อบรมเชิงปฏิบัติการ

การนำแนวทางการคัดกรองการให้บริการแพทย์แผนไทย

คู่ขนานแผนกผู้ป่วยภายนอก ในโรงพยาบาลของรัฐ
เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2568

ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท จังหวัดปทุมธานี



เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2568 นายสมศักดิ์ กริชชัย รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นประธานเปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การนำแนวทางการคัดกรองการให้บริการแพทย์แผนไทยคู่ขนานแผนกผู้ป่วยภายนอกในโรงพยาบาลของรัฐ (สำหรับพยาบาลคัดกรอง) หลักสูตร 18 ชั่วโมง โดยมี ดร.รัชณี จันทร์เกษ ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย เป็นผู้กล่าวรายงาน พร้อมบรรยายพิเศษ เรื่อง “นโยบายกระทรวงสาธารณสุขในการพัฒนางานแพทย์แผนไทย” พร้อมด้วย ผู้บริหาร วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์แผนไทย และบุคลากรทางการแพทย์แผนกผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลของรัฐ กว่า 152 คน เข้าร่วมการประชุม ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท จังหวัดปทุมธานี กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีนโยบายส่งเสริมให้การแพทย์แผนไทยเป็นระบบการแพทย์หลักของประเทศควบคู่กับการแพทย์แผนปัจจุบัน และได้มีการผสมผสานเข้าสู่ระบบบริการสาธารณสุขของรัฐ ยกย่องระบบบริการที่ดี มีคุณภาพและมาตรฐานพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน สร้างความมั่นคงทางสุขภาพคนไทยทุกมิติ ทั้งการส่งเสริมควบคุมป้องกันโรค รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มวัย ภายใต้เป้าหมาย “สุขภาพมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง เสริมแรงเศรษฐกิจไทย” สำหรับการจัดงานครั้งนี้ เป็นการให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพพยาบาลคัดกรอง แผนกผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลสาธารณสุขของรัฐทั่วประเทศ ให้สามารถนำแนวทางการคัดกรองผู้ป่วยนอกด้านการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อส่งต่อให้แพทย์แผนปัจจุบันในการส่งจ่ายยาสมุนไพร เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรในการดูแลการเจ็บป่วยที่มีอาการไม่รุนแรง



การลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU)

เพื่อพัฒนาการแก้ไข พืชผู้เสพยาเสพติด
เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2568
ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2568 ณ ห้องประชุมสุวรรณพุกข์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พร้อมด้วยพันตำรวจตรีสุริยา สิงทมมล อธิบดีกรมคุมประพฤติ ร่วมพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อพัฒนาการแก้ไข พืชผู้ป่วยเสพยาเสพติด ในภารกิจกรมคุมประพฤติ ระหว่างกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม โดยมีนายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก นายสมศักดิ์ กริชชัย รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นางยศวินต์ บริบูรณ์ธนา รองอธิบดีกรมคุมประพฤติ ดร.ภก.ปรีชา หนูทิม ผู้อำนวยการกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร และนายนิวัติ เอี่ยมเที่ยง ผู้อำนวยการกองพัฒนานิสัยผู้เสพยาเสพติด ร่วมเป็นสักขีพยาน ซึ่งพิธีลงนามฯ ครั้งนี้ เป็นการร่วมมือระหว่าง 2 หน่วยงาน ในการร่วมกันพัฒนาโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ติดยาเสพติด เน้นการบำบัดรักษาด้วยศาสตร์ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ด้วยนวัตกรรมยาอดยาบ้า เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ติดสารเสพติด ในระบบบริการสาธารณสุข ร่วมกับการใช้สมุนไพรรักษาตามอาการ ควบคู่กับการฝึกสมาธิบำบัด SKT และการกวดจุดสะท้อนฝ่าเท้า ที่ผ่านมารักษามาแล้วกว่า 2,800 ราย ส่วนใหญ่ ตอบสนองในการรักษาเป็นที่น่าพอใจ นอกจากนี้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้จัดนิทรรศการ ให้ความรู้และนำเสนอผลงานวิชาการ เช่น นวัตกรรมตำรับยาอดยาบ้าเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ติดยาเสพติด ในระบบบริการสาธารณสุข การสาธิตการบำบัดโดยใช้ยาสมุนไพรร่วมกับศาสตร์การแพทย์ทางเลือก สมาธิบำบัด SKT และการกวดจุดสะท้อนฝ่าเท้า



กิจกรรม Kick off

สัตตนาคลินิกเวชกรรมแผนไทย

เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2568

ณ โรงพยาบาลโซฟัส จังหวัดบึงกาฬ



เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2568 ณ โรงพยาบาลโซฟัส จังหวัดบึงกาฬ นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นประธานเปิดกิจกรรม Kick off สัตตนาคลินิกเวชกรรมแผนไทย จังหวัดบึงกาฬ โดยมี ดร.นันทศักดิ์ โชติชนะเดชาวงศ์ ผู้อำนวยการกองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย นายแพทย์สุรพงษ์ ลักษุธร รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดบึงกาฬ ผู้บริหารและบุคลากรสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบึงกาฬ เข้าร่วมงาน ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจสุขภาพสู่ Medical & Wellness Hub ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยกระดับภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมการใช้แพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อการแพทย์ ทั้งนี้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย “เจ็บป่วยคราใด ไข้ยาไทยก่อนไปหาหมอ” เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการการแพทย์แผนไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพ ซึ่งการเปิดงานในครั้งนี้จังหวัดบึงกาฬได้มีแผนการขับเคลื่อนผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาระบบบริการสาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ให้มีการพัฒนา OPD คู่ขนาน แผนกผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลทุกระดับ และส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรให้เพิ่มมากขึ้น จึงกำหนดจัดกิจกรรม Kick off คลินิกเวชกรรมแผนไทย ภายใต้ชื่อ “สัตตนาคลินิกเวชกรรมแผนไทย” สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบึงกาฬ ได้รับมอบหมายให้พัฒนาพืชสมุนไพรที่สำคัญกลุ่มอาการแก้ไข้จำนวน 5 ชนิด และสมุนไพรที่มีอัตลักษณ์ จำนวน 2 ชนิด จึงนำไปสู่การรับรองสรรพคุณและการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรดังกล่าว ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้มีการพัฒนาเป็นตำรับยาชาซองอรุณวาโย ยาต้มแสงอรุณ และต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรยาขี้ผึ้งถอดเสื้อ



พิธีเปิดร้านรักยาไทย

เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2568

ณ สถานปฏิบัติการเภสัชกรรมแผนไทยและสมุนไพร



เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2568 นายโสมสิต สุวินิจจิต ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานในพิธีเปิดร้านรักยาไทย สถานปฏิบัติการเภสัชกรรมแผนไทยและสมุนไพร โดยมีนายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นผู้กล่าวรายงาน ทั้งนี้ยังมี นางสาวตรีชฎา ศรีธาดา โฆษกกระทรวงสาธารณสุข ฝ่ายการเมือง คณะผู้บริหาร และบุคลากรกรมฯ เข้าร่วมงาน ร้านรักยาไทย แห่งนี้ นอกจากเป็นแหล่งให้ความรู้แล้วยังเป็นศูนย์กลางสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาไทยควบคู่กับวิทยาศาสตร์ สมัยใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสุขภาพของประชาชน และส่งเสริมการพัฒนางานการสมุนไพรไทยสู่ระดับสากลในอนาคต โดยกิจกรรมสำคัญครั้งนี้ มีทั้งการเปิดตัวตำรับยา “เพชรบุรุษ” บำรุงสุขภาพของสุภาพบุรุษ จากห้องปรุงยาเฉพาะราย สาธิตการทำ “ข้าวยาใส่รัก” และให้ความรู้เกี่ยวกับอาหารที่มีสรรพคุณทางยา การทำ Rose Mocktail เครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ยาดมบุพชาติ สำหรับบำรุงหัวใจ พร้อมให้คำปรึกษาด้านเภสัชกรรม แผนไทย การตรวจวิเคราะห์คุณภาพ การพัฒนาสารสกัด การขึ้นทะเบียนยา และมาตรฐาน GACP นิทรรศการสมุนไพร 10 กลุ่มโรค รวมถึงผลิตภัณฑ์สมุนไพรต้นแบบจากกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร ให้คำแนะนำ และปรึกษาด้านสุขภาพตามหลักการแพทย์แผนไทย



ประชุมเชิงปฏิบัติการ

“ โอกาสทางธุรกิจด้านการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพร สู่ตลาดตะวันออกกลางและซาอุดีอาระเบีย ”

เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2568

ณ โรงแรม อัล มีรอซ กรุงเทพมหานคร



เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2568 นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “โอกาสทางธุรกิจด้านการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพร สู่ตลาดตะวันออกกลางและซาอุดีอาระเบีย” และพิธีลงนามบันทึกความเข้าใจการส่งเสริมการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพร สู่ตลาดซาอุดีอาระเบีย ระหว่างนายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผศ.ดร.นิวัติ แก้วประดับ อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และนายไพศาล พรหมยงค์ ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีอาจารย์ประสาน ศรีเจริญ รองประธานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เอกอัครราชทูตประเทศซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กาตาร์ บาห์เรน ตุรกี อียิปต์ คูเวต ผู้ประกอบการและภาคีเครือข่ายธุรกิจสุขภาพและสมุนไพรเข้าร่วมงาน ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้มีการจัดฝึกอบรม เพิ่มพูนทักษะด้านการนวดไทยให้กับหมอนวดไทย จำนวน 123 คน เพื่อรองรับตลาดตะวันออกกลาง โดยผ่านระบบออนไลน์ ณ โรงแรม อัล มีรอซ กรุงเทพมหานคร



รับรางวัลองค์กรที่มีความเป็นเลิศ

ในการบริหารจัดการด้านการเงินการคลัง ครั้งที่ 10
เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2568
ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล



เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2568 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล นายสมศักดิ์ กรีชัย รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พร้อมด้วย นางเอ็นดู วิโรปะนะ เลขาธิการกรม นางศรีวิทย์ อินน้อย หัวหน้ากลุ่มงานพัสดุ และคณะผู้แทนหน่วยงาน เข้าร่วมพิธีมอบรางวัลองค์กรที่มีความเป็นเลิศในการบริหารจัดการด้านการเงินการคลัง ครั้งที่ 10 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ในครั้งนี้ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์การประเมิน 2 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามระเบียบ และคุณภาพในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยพิธีดังกล่าวได้รับเกียรติจากนายพิชัย ชุณหวชิร รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานในพิธี และนางแพตริเซีย มงคลวนิช อธิบดีกรมบัญชีกลาง เป็นผู้กล่าวรายงาน ทั้งนี้ พิธีมอบรางวัลดังกล่าวจัดขึ้นโดยกรมบัญชีกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการเงินการคลังในภาพรวมของหน่วยงานภาครัฐ ผ่านการยกย่องเชิดชูหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่หน่วยงานที่มีการบริหารจัดการภายใน (ด้านการเงินการคลัง) ที่ดีเยี่ยม ให้ได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับ เนื่องจากระบบการเงินการคลังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมให้หน่วยงานสามารถขับเคลื่อนภารกิจหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีหน่วยงานที่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการบริหารด้านการเงินการคลัง 5 มิติ (ได้แก่ มิติด้านการจัดซื้อจัดจ้าง มิติด้านการเบิกจ่าย มิติด้านการบัญชีภาครัฐ มิติด้านการตรวจสอบภายในภาครัฐ และมิติด้านปลอดความรับผิดชอบละเมิด) และได้รับรางวัลรวมทั้งสิ้น 74 รางวัล ประกอบด้วย 37 หน่วยงาน และ 17 จังหวัด



การลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU)

การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งปลูกสมุนไพรในพื้นที่เขตอนุรักษ์ เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2568 ณ โรงแรม เดอะ สลิล ริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร



เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2568 ณ โรงแรม เดอะ สลิล ริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร นายเดชอิศม์ ขาวทอง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข และนายณราพัฒน์ แก้วทอง ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมเป็นสักขีพยานในพิธีลงนามบันทึกความเข้าใจ เรื่อง “การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งปลูกสมุนไพรในพื้นที่เขตอนุรักษ์ เพื่อนำมาใช้ในระบบสุขภาพและเศรษฐกิจ และการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพแบบองค์รวม (Wellness)” ระหว่างนายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กับนายสุรชัย อจลบุญ อธิบดีกรมป่าไม้ นายอรรถพล เจริญชันษา อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และ ดร.ปิ่นสักก์ สุรัสวดี อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยมีคณะผู้บริหารและบุคลากรของทั้ง 2 กระทรวง เครือข่ายด้านการท่องเที่ยว เครือข่ายหมอพื้นบ้าน และภาคเอกชน เข้าร่วมงานกว่า 200 คน ซึ่งภายในงานยังได้จัดแสดงนิทรรศการให้ความรู้ และผลงานเด่นจากแต่ละหน่วยงาน เช่น การส่งเสริมการใช้สมุนไพรจากป่า สมุนไพรอัตลักษณ์ประจำจังหวัด และนวัตกรรมอัตลักษณ์ 4 ภาค



งานมหกรรมการแพทย์แผนไทย

และแพทย์พื้นบ้านไทย ระดับภาค ปีที่ 17

เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2568

ณ ลานสระบัว จังหวัดสงขลา



เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2568 นายเดชอิศม์ ขาวทอง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข เปิดงาน “มหกรรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย ระดับภาค ปีที่ 17” โดยมี นายวิทยา จันทรเสนะ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา นายแพทย์อภิชาติ วชิรพันธ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 12 นายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายสมศักดิ์ กริขัย รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ดร.นันทศักดิ์ โชติชนะเดชาวงศ์ ผู้อำนวยการกองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย คณะผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข หมอพื้นบ้าน ผู้ประกอบการ ภาควิชาเภสัชศาสตร์ ผู้ประกอบการวิสาหกิจ ผู้ผลิตยาแผนไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพร บุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน อสม. และประชาชน ผู้สนใจ กว่า 1,000 คน เข้าร่วมงาน โดยภายในงานยังได้จัดนิทรรศการแสดงผลงานภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรพื้นถิ่นภาคใต้ สาธิตการนวดไทยและการนวดน้ำมันลงกล้ามเนื้อ โดยงานมหกรรมการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย ระดับภาค ปีที่ 17 ภายใต้แนวคิด “ยกระดับสมุนไพรไทย นวดไทย ขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศ” จัดขึ้นระหว่างวันที่ 9 – 11 มีนาคม 2568 ณ ลานสระบัว จังหวัดสงขลา



พิธีเปิดวิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย

เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2568

ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2568 ณ อาคารพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและแพทย์ไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานในพิธีเปิด “วิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย” โดยมี คณะที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์ศักดิ์ อธิภาชนะ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก คณะผู้บริหาร และภาคีเครือข่าย เข้าร่วมงาน วิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ให้เป็นหมอนวดไทยเฉพาะทาง 7 ด้าน ซึ่งจะช่วยยกระดับวิชาชีพ คุณภาพมาตรฐาน และภาพลักษณ์ ของการนวดไทย สร้างความมั่นใจในการดูแลสุขภาพด้วยการนวดไทยให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและระดับสากล รวมถึงสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจสุขภาพของประเทศต่อไป ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และคณะ ได้เยี่ยมชมอาคารพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและแพทย์ไทย ห้องนวดไทย และทดลองนวดไทย พร้อมรับฟังการนำเสนอผลการดำเนินงานการนวดไทย



พิธีเปิดการอบรม ครู ก.

หลักสูตรรณดไทย ยึดเหยียด เฉพาะทาง 7 ด้าน
เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2568
ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท จังหวัดปทุมธานี



เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2568 นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดการอบรมวิทยากร (ครู ก) หลักสูตร “รณดไทย ยึดเหยียดเฉพาะทาง 7 ด้าน” โดยมี คณะที่ปรึกษารัฐมนตรีฯ นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน อธิบดี และนายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ตลอดจนคณะ ผู้บริหารและบุคลากรในสังกัดเข้าร่วมพิธี การอบรมในครั้งนี้จัดขึ้นตามนโยบายรัฐบาลและกระทรวงสาธารณสุข ในการขับเคลื่อนประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสุขภาพ (Care and Wellness Economy) และยกระดับสู่การเป็น ศูนย์กลางบริการทางการแพทย์และสุขภาพ (Medical and Wellness Hub) ทั้งนี้ มีผู้เข้ารับการอบรมรวมทั้งสิ้น 450 คน ประกอบด้วย ครูแพทย์แผนไทยที่ได้รับอนุญาตให้ถ่ายทอดความรู้ตามข้อบังคับสภาการแพทย์แผนไทย วิทยากรประจำศูนย์ฝึกอบรมที่ได้รับการรับรองจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และอาจารย์ ประจำสถาบันการศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ระดับปริญญาตรี โดยการอบรม ดังกล่าวจัดขึ้นระหว่างวันที่ 2 - 4 เมษายน 2568 ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท จังหวัดปทุมธานี



พิธีมอบประกาศนียบัตรและโล่ประกาศเกียรติคุณ

สำหรับข้าราชการและบุคลากรดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2567

เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2568

ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2568 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จัดกิจกรรม 20 ปี แห่งการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ภายในงานดังกล่าว ประกอบด้วย พิธีมอบประกาศนียบัตรและโล่ประกาศเกียรติคุณสำหรับข้าราชการและบุคลากรดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2567 เวทีเสวนาวิชาการ ในหัวข้อ “ก้าวมา...ก้าวสอง ทศวรรษแห่งภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย สมุนไพร นวดไทย มิติใหม่สร้างเศรษฐกิจ และเสริมสุขภาพไทย” และกิจกรรมสงฆ์พระพุทธรูป และรดน้ำขอจากผู้มีคุณูปการต่อการแพทย์แผนไทย เนื่องในโอกาสวันสงกรานต์ ประจำปี 2568 ณ ห้องประชุมบัวหลวง กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



ร่วมพิธีเปิดอาคารนิทรรศการไทย

ในงาน Expo 2025 Osaka Kansai

เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2568

ณ นครโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น



เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2568 นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธาน พิธีเปิด พร้อมด้วยนายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ดร.ภญ.มณฑกา อีร์ชัยสกุล ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจสมุนไพร และผู้บริหารหน่วยงานในและต่างประเทศ ร่วมพิธีเปิดอาคารนิทรรศการไทย (Thailand Pavilion) ณ อาคารนิทรรศการไทย (Thailand Pavilion) ในงาน Expo 2025 Osaka Kansai ณ นครโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น ทั้งนี้ประธานได้เยี่ยมชมนิทรรศการ ซึ่งกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยกองเศรษฐกิจสมุนไพร และสถาบันการแพทย์แผนไทยได้นำเสนอนิทรรศการในธีม Nuad Thai : Intangible Heritage and Thailand's Herbal Gift ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์สาธิตการนวดไทยเฉพาะทาง 7 กลุ่มอาการ การบริหารท่าฤๅษีตัดตน และนำเสนอสัมผัสประสบการณ์ในเรื่อง Sense of Test ผลิตภัณฑ์ชุดของขวัญจากประเทศไทย



ประชุมวิชาการยาเสพติดแห่งชาติ ครั้งที่ 25 ปี 2568

เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2568

ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี
จังหวัดนนทบุรี



เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2568 นายแพทย์กุลธนิฐ วนรัตน์ ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์ทางเลือก มอบให้นางสีไพร พลอยทรัพย์ รองผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์ทางเลือก เข้าร่วมพิธีเปิดการประชุมวิชาการ ยาเสพติดแห่งชาติ ครั้งที่ 25 ประจำปี 2568 “ความหลากหลายที่ท้าทาย สร้างสังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด” (The Challenge of Diversity in Establishing a Safe and Secure Society from Drugs in Thailand) ซึ่งจัดโดยสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี (สบยช.) ได้รับเกียรติจาก พลเอกไพบูลย์ คุ้มฉายา องคมนตรี รองประธานคณะกรรมการมูลนิธิราชทัณฑ์ปันสุข ทำความดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นประธานในพิธี พร้อมด้วยภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบ สถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด และทิศทางนโยบายในการดำเนินงาน รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนางานและการผลักดันนโยบายด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สำคัญ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน จำนวน 1,700 คน ระหว่างวันที่ 21 - 23 พฤษภาคม 2568 ณ ศูนย์แสดง สินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี



ร่วมแถลงผลการปฏิบัติการร่วมกัน



ในการตรวจจับการลักลอบส่งออกสมุนไพรควบคุม (กัญชา)
เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2568

ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง กรุงเทพมหานคร



เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2568 นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายรัศม์ ชาลีจันทร์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงการต่างประเทศ นายแพทย์ศักดิ์ดา อัลภาชน์ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายแพทย์วิฑิต สฤณีชัยกุล รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา นางสาวปวีณา จริยฐิติพงศ์ รักษาการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และนายวิจิตร แก้วไทรเทียม ผู้อำนวยการท่าอากาศยานดอนเมือง ร่วมแถลงผลการปฏิบัติการร่วมกันในการตรวจจับการลักลอบส่งออกสมุนไพรควบคุม (กัญชา) ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมีจุดยืนส่งเสริมผลิตภัณฑ์กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์เท่านั้น การส่งออก จำหน่าย หรือแปรรูปจากช่อดอกกัญชาในเชิงพาณิชย์และทำการค้าจะต้องขออนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น และได้สื่อสารทำความเข้าใจกับคนไทยและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังประเทศไทย เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรควบคุม (กัญชา) เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย และเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดหรือถูกหลอกลวง เรื่อง การขนย้ายกัญชาออกนอกราชอาณาจักร จนนำมาสู่การถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย



ร่วมพิธีเปิดงาน

Nuadthai & Premium Herbal Product to Hajj 2025 เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2568 ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ



เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2568 ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ นายเอกฤทธิ์ ศาตะมาน ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานเปิดงาน “Nuadthai & Premium Herbal Product To Hajj 2025” เพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยในพิธีฮัจญ์ โดยมี นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นผู้กล่าวรายงาน พร้อมด้วย ดร.ภญ.มณฑกา อธิษฐานกุล ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจสมุนไพร เลขาธิการจุฬาราชมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสมุทรปราการ และผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมงาน โดยกระทรวงสาธารณสุข มุ่งเน้นการสร้างโอกาสการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสากล ตามนโยบายเศรษฐกิจสุขภาพ (Medical & Wellness Hub) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ชาวมุสลิมทั่วโลก ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญที่ประเทศไทย ได้ผลักดันการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ที่จะขยายตลาดสุขภาพของไทยไปสู่ตลาดอาหรับ ซึ่งกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในฐานะหน่วยงานหลัก พร้อมกับผู้ประกอบการสมุนไพรไทย 3 บริษัท ได้แก่ บริษัทบางกอกแกล็บ แอนด์ คอสเมติก จำกัด (มหาชน) บริษัทชาวละอองเณสัช จำกัด และบริษัทไทยวังวาน จำกัด ร่วมดำเนินการจัดงานเปิดตัวและประชาสัมพันธ์การนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยคุณภาพ เช่น กลุ่มยาอม ยาต้ม ยาหม่อง ยานวด จำนวนกว่า 1,000 ชุด เพื่อมอบให้แก่ผู้แสวงบุญในพิธีฮัจญ์ ณ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย



กิจกรรม Kick off

ตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพ
เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2568
ณ ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี



เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2568 นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานเปิดงาน “Kick off ตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพ” สร้างบทบาทเชิงเศรษฐกิจ สู้กลไกขับเคลื่อนระบบสุขภาพไทย ยกกระดับสมุนไพรสู่เวทีโลก พร้อมร่วมเป็นสักขีพยานในการลงนามบันทึกความเข้าใจ “เปิดตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพร” ระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และตลาดไท โดยมีนายอิทธิศิริสิทธิ์ ราษฎร์ช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายโฆสิต สุวินิจจิต ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ดร.นายแพทย์พงษ์ศร พอกเพิ่มดี รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข นางสาวภัทราภรณ์ ไสเจยยะ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ ประธานกิตติมคุณ บริษัทไทย แอ็กโกร เอ็กสเซนจ์ จำกัด (ตลาดไท) คณะผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข และผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วมงาน ระหว่างวันที่ 6 - 10 มิถุนายน 2568 ณ ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี



ร่วมแสดงความยินดี

กับกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพรที่ได้รับรางวัลเหรียญทอง
พร้อมกับรางวัล **Special prize on stage**

เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2568

ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2568 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และนายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมแสดงความยินดีกับกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เนื่องในโอกาสที่คว้ารางวัลเหรียญทอง พร้อมกับรางวัล **Special prize on stage** ในงานประกวดสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรม The 18th International Invention and Innovation Show : INTARG 2025 ณ เมืองคาโตไวซ์ สาธารณรัฐโปแลนด์ ซึ่งคณะนักประดิษฐ์ กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร โดยมี ดร.ภก.ปรีชา หนูทิม ผู้อำนวยการกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร ภญ.ธีรารัตน์ สันทร่าย เกษัชกรชำนาญการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภญ. มาลีรักษ์ อัดตสินทอง คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งได้นำเสนอผลงาน “นวัตกรรมตำรับยาอดยาบ้าเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ติดสารเสพติดในระบบบริการสาธารณสุข” นับเป็นโอกาสสำคัญในการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยต่อยอดด้วยเทคโนโลยีทางเภสัชกรรมและองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นและมาตรฐานงานสู่ระดับนานาชาติ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก คว้าถ้วยรางวัล Platinum Award พระราชทานจากกรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รางวัลสูงสุดด้านผลงานวิจัยและนวัตกรรมโดดเด่นและมีคุณค่าต่อสังคมในมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2568



พิธีมอบรางวัล Thailand Research Expo 2025 Award

รางวัล Platinum Award และถ้วยรางวัลพระราชทาน

เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2568
ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ฯ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพมหานคร



เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2568 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ บางกอก คอนเวนชัน เซ็นเตอร์ แอท เซ็นทรัลเวิลด์ โดยสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัดพิธีมอบรางวัล Thailand Research Expo 2025 Award และมอบโล่แสดงความขอบคุณ แก่หน่วยงานที่นำผลงานร่วมนำเสนอ ในโอกาสนี้ นายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก เข้ารับรางวัล Platinum Award และถ้วยรางวัลพระราชทานจากกรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมี ดร.ภก.ปรีชา หนูทิม ผู้อำนวยการกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร เข้ารับเกียรติบัตรและเงินรางวัล 150,000 บาท ในผลงาน “นวัตกรรมตำรับยาจากกระท่อมสมุนไพรเศรษฐกิจ การแพทย์แผนไทย เพื่อบำบัดผู้เสพติดบุหรี่ในระบบบริการสาธารณสุข” โดย ภญ.ธีรภัทร สักราย เกษัชกร ขำนาญการ หัวหน้าคณะผู้วิจัย พร้อมคณะ ผศ.ดร.ภญ.มาลีรักษ์ อัดดีสินทอง คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ภญ.เบญจมาศ ยะตา เกษัชกรปฏิบัติการ พร้อมด้วยผู้จัดการโครงการ นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดี กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอธิบดีและผู้บริหารกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในการสนับสนุนงบประมาณ และคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่สนับสนุนอุปกรณ์และสถานที่



งานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22

(Thailand Herbal Expo 2025)

เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2568

ณ ศูนย์การแสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี
จังหวัดนนทบุรี



เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2568 นายวิชัย ไชยมงคล ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานเปิดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22 (Thailand Herbal Expo 2025) และการประชุมวิชาการประจำปี การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก ภายใต้แนวคิด “ภูมิปัญญาไทย ซอฟต์แวร์ไทย สร้างเศรษฐกิจไทย” โดยมีนายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี ผู้บริหารและบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข ภาควิชาเครื่องสำอาง และประชาชนเข้าร่วมงาน ระหว่างวันที่ 2 – 6 กรกฎาคม 2568 ณ ฮอลล์ 11 - 12 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี



ประชุมวิชาการประจำปี

การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก
เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2568

ณ ศูนย์การแสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี
จังหวัดนนทบุรี



เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2568 นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “โอกาสเศรษฐกิจสุขภาพด้านสมุนไพรในระบบสาธารณสุขไทย” ในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22 โดยมีนายแพทย์โกมล ภู่อวทรทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลนิคมพัฒนา แพทย์หญิงอมรรัตน์ เทพากรณ์ รองผู้อำนวยการกลุ่มภารกิจบริการปฐมภูมิโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ ดร.ภญ.ผกากรอง ขวัญข้าว เกษัชกรชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ร่วมการเสวนา เรื่อง “การส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรเพื่อระบบสาธารณสุขไทยที่ยั่งยืน” ซึ่งมี ดร.ภก.ปรีชา หนูทิม ผู้อำนวยการกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร เป็นผู้ดำเนินรายการ ณ ห้องประชุมฟินิกซ์ 5 - 6 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี



การประชุม

ASEAN Conference on Traditional and Complementary Medicine

เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2568

ณ ศูนย์การแสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี
จังหวัดนนทบุรี



เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2568 นายสมศักดิ์ กรีชัย รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นประธานเปิดการประชุม ASEAN Conference on Traditional and Complementary Medicine โดยมีนายชาน ลวิน เลขาธิการอาเซียนสำหรับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ดร.จันเจียง จาง ผู้อำนวยการและเลขาธิการพรรค สวนพฤษศาสตร์กว่างสีเพื่อพืชสมุนไพรประเทศจีน ดร.หริช ภาควินี รองศาสตราจารย์ สถาบันอายุรเวทแห่งชาติ ประเทศอินเดีย ผู้แทนจากอาเซียน คณะผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมการประชุม ณ ห้องประชุมฟินิกซ์ 1 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี



การต้อนรับคณะผู้ตรวจประเมิน

รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)
เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2568
ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2568 นายแพทย์สมฤกษ์ จีงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พร้อมด้วย นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายสมศักดิ์ กริชชัย รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก คณะผู้บริหารและบุคลากรกรมฯ ร่วมให้การต้อนรับคณะผู้ตรวจประเมินรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ณ พื้นที่ปฏิบัติงาน ประจำปี พ.ศ. 2568 ซึ่งนำโดยนายอดุลย์ โชติสสารณ์ ประธานผู้ตรวจประเมิน นางกิตติยา คัมภีร์ ผู้ตรวจประเมิน รศ.ดร.วิพุธ อ่องสกุล ผู้ตรวจประเมินและคณะ พร้อมร่วมนำเสนอผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ หมวด 4 ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ และรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) และตอบข้อซักถาม นอกจากนี้ทางคณะผู้ตรวจประเมินยังได้เยี่ยมชมนิทรรศการผลงานที่โดดเด่นของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ณ ห้องประชุมสุวรรณพลฤกษ์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จังหวัดนนทบุรี



รางวัลการประกวด

IFIA Best Invention Award

เมื่อวันที่ 22-24 สิงหาคม 2568

ณ นครกวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน



เมื่อวันที่ 22 - 24 สิงหาคม 2568 ดร.ภก.ปรีชา หนูทิม ผู้อำนวยการกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร และ ภญ.ธีรารัตน์ สักราย เภสัชกรชำนาญการ นายเกียรติศักดิ์ พรหมเสน นักวิชาการสาธารณสุข นายพลภัทร ยศพล นักวิชาการสาธารณสุข กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และ ผศ.ดร.ญ.มาลีรักษ์ อุตต์สินทอง มหาวิทยาลัยพะเยา เข้าร่วมประกวดผลงานและจัดแสดงนิทรรศการในงาน “The 11th International Exhibition of Inventions” (IEI 2025) ณ นครกวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้รับรางวัลสำคัญของการประกวด IFIA Best Invention Award จากสหพันธ์สมาคมนักประดิษฐ์นานาชาติ (International Federation of Inventors' Associations) จากการประกวดแข่งขันนวัตกรรมทั่วโลกมากกว่า 1,000 ผลงาน นอกจากนี้ ภายในงานดังกล่าวคณะนักประดิษฐ์ได้รับเหรียญทอง (Gold Medal) จากการแข่งขัน IEI 2025 พร้อมทั้งรางวัลพิเศษจาก WWIEA Special Award จาก World Women Inventors and Entrepreneurs Association และถ้วยรางวัลจาก NRCT Special Award จาก NRCT Special Award Competition สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นความสำเร็จของการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ภูมิปัญญาทางการแพทย์แผนไทยและเทคโนโลยีเภสัชกรรมให้เป็นที่ยอมรับศักยภาพของนักประดิษฐ์ไทยในเวทีระดับสากล



รางวัลนวัตกรรมอัจฉริยะ



(MOPH Genius Innovation Award) ระดับเพชร

เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2568

ณ โรงแรมแกรนด์ ริชมอนด์ สไทลิส คอนเวนชัน จังหวัดนนทบุรี

เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2568 นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มอบหมายให้ ดร.ภญ.มณฑกา อีรัชัยสกุล ผู้ช่วยอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เข้าร่วมเป็นเกียรติรับโล่รางวัลนวัตกรรมอัจฉริยะ (MOPH Genius Innovation Award) ระดับเพชร ประเภทผลงานนวัตกรรมระบบบริการสุขภาพดิจิทัลนวัตกรรมอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลสุขภาพประชาชน ในงานประชุมวิชาการ การยกระดับระบบบริการสุขภาพดิจิทัล (Smart Hospital : Shaping the Future of Healthcare) กระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ในผลงานชื่อว่า “Panthai AI Doctor” ระบบผู้เชี่ยวชาญอัจฉริยะด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ณ โรงแรมแกรนด์ ริชมอนด์ สไทลิส คอนเวนชัน จังหวัดนนทบุรี



การลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU)

การจัดตั้งศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
และร้านรักษายาไทย สาขาอิมพีเรียล เวิลด์ ลาดพรวัว
เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2568
ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2568 ณ ห้องประชุมสุวรรณพฤกษ์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายแพทย์สมฤกษ์ จีงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นายสมศักดิ์ กริชชัย รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ดร.ภก.ปรีชา หนูทิม ผู้ช่วยอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมพิธีลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) เรื่อง “การจัดตั้งศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และร้านรักษายาไทย สาขาอิมพีเรียล เวิลด์ ลาดพรวัว” ระหว่างกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กับ บริษัทลาดพรวัว พลาซ่า จำกัด โดยมีนางณัฐกานต์ ทองประดับ กรรมการผู้จัดการ เป็นผู้ร่วมลงนาม ซึ่งการลงนามบันทึกความเข้าใจในครั้งนี้เพื่อการขับเคลื่อนการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ให้ครอบคลุม 13 เขตสุขภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาศักยภาพความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการ สมุนไพร ภูมิปัญญาไทย และผลิตภัณฑ์ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ยกกระดับมาตรฐานการให้บริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก รวมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนสุขภาพชุมชนอย่างยั่งยืน



รางวัลรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2568



เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2568

ณ อาคารชาเลนเจอร์ อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2568 นายสมศักดิ์ กรีชัย รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ดร.ภก.ปรีชา หนูทิม ผู้ช่วยอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นางศรีจรรยา โชติศักดิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร นายเจตสิก โพธิ์พันธุ์ รองผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน ผู้บริหารและบุคลากรกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เข้ารับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2568 ภายใต้แนวคิด “ภาครัฐอัจฉริยะ ขับเคลื่อนอนาคต Smart Government & Smart Services : Driving for the Future” โดยมีศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ กรรมการตรวจสอบและประเมินผลราชการ เป็นประธานในพิธี พร้อมด้วย นางสาวอณัฏฐา เวชชาชีวะ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ เข้าร่วมงาน ซึ่งกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2568 จำนวน 3 รางวัล ประกอบด้วย (1) รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) หมวด 4 ด้านการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานขององค์กรและการจัดการความรู้ (2) รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 ระดับ Advance และ (3) รางวัลบริการภาครัฐ ประเภทนวัตกรรมบริการ ระดับดี จากผลงาน “นวัตกรรมยาอดยาบ้าชนิดเม็ดฟู” ณ อาคารชาเลนเจอร์ อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี



กิจกรรม Kick off

การจัดอบรมหลักสูตรเพิ่มพูนทักษะผู้ให้บริการนวดไทยตามหลักการฮาลาล

เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568

ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568 นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานในพิธีเปิดงาน Kick off “การจัดอบรมหลักสูตรเพิ่มพูนทักษะผู้ให้บริการนวดไทยตามหลักการฮาลาล” โดยมีอาจารย์อรุณ บุญชม จุฬาราชมนตรี คณะที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก คณะผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ภาควิชาเครื่องสำอางและสรีรศาสตร์ เข้าร่วม ณ ห้องประชุมบัวหลวง กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยการจัดอบรมครั้งนี้ เพื่อส่งเสริมอาชีพและเพิ่มพูนทักษะผู้ให้บริการนวดไทยตามหลักการฮาลาล ยกย่องมาตรฐานบริการของไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกได้มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายชาวมุสลิม



ส่วนที่ 1

เกี่ยวกับองค์กร



วิสัยทัศน์ Vision

องค์กรหลักด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่ผสมผสานภาคีเครือข่าย เพื่อการพึ่งตนเองด้านสุขภาพและหนุนเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน



พันธกิจ Mission

พัฒนาวิชาการและการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยส่งเสริมและพัฒนาการวิจัย การจัดระบบความรู้ พัฒนาแหล่งผลิตและผลิตภัณฑ์สมุนไพร คุมครอง อนุรักษ์ และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย พัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อนำไปใช้ในระบบบริการสุขภาพ อย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย และเป็นทางเลือก ให้แก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ



วัฒนธรรมองค์กร (Core Value)

Dynamic : ไม่หยุดนิ่ง

Talent : มีความสามารถ

Agile : ยืดหยุ่น

Modern : ทันสมัย



เป้าหมาย (Ultimate Goals)



1. ประชาชนเชื่อมั่น



ประเทศไทยมีผลงานทางวิชาการและเทคโนโลยีทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ที่มีคุณค่าต่อระบบสุขภาพของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม ที่สามารถนำไปสู่การสร้าง ความเชื่อมั่นที่ดีให้กับประชาชน

2. บริการเป็นเลิศ



ระบบบริการทางการแพทย์ แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ เชื่อมั่นของผู้ใช้ และผู้รับบริการ และเป็นทางเลือกสำคัญในการดูแลสุขภาพของคนไทย โดยเฉพาะในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง กลุ่มผู้สูงอายุ และวัยทำงาน

3. ภูมิปัญญาสร้างคุณค่า



ประเทศไทยมีความเติบโตทางเศรษฐกิจจากรากฐานของการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพให้ประชาชน สร้างเศรษฐกิจแก่ชุมชน ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้นำด้านการแพทย์ดั้งเดิมในเอเชีย



แผนปฏิบัติการ

ดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการ 4 เรื่อง (4 SMARTs)



SMART Academic

พัฒนาวิชาการ องค์กรความรู้ และนวัตกรรม
การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร
เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขและสร้างมูลค่าเพิ่ม

SMART Service



พัฒนาบริการการแพทย์แผนไทย
การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยในระบบ
บริการสุขภาพที่เป็นเลิศ และการรับมือกับความ
ต้องการทางสุขภาพของประเทศ



SMART Wisdom

ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา
การแพทย์แผนไทย นวดไทย สมุนไพรไทย
การแพทย์ทางเลือก เพื่อสนับสนุนการพัฒนา
เศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้าง
เศรษฐกิจชุมชน และคุณภาพชีวิตประชาชน

SMART DTAM



พัฒนาองค์กร วิชาการ บุคลากร
การบริการ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง
เพื่อความเป็นเลิศ และทันสมัย

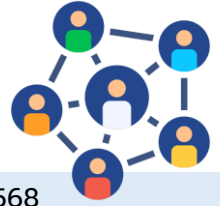
แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping)



Outcome Mapping ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568



โครงสร้างองค์กร



การจัดโครงสร้างการบริหารภายในกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พ.ศ. 2568
(อ้างอิง คำสั่งกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่ 1772,1773/2568 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2568)



นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน
อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

• กลุ่มตรวจสอบภายใน



นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์
รองอธิบดี

- สถาบันการแพทย์ทางเลือก
- กองวิชาการและแผนงาน
- กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย
- กองกฎหมาย



นายสมศักดิ์ กริษฐ์
รองอธิบดี

- สำนักงานเลขานุการกรม
- สถาบันการแพทย์แผนไทย
- กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- สำนักงานบริหารกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย



ดร.ภญ.มณฑาทิพย์ อธิชัยสกุล
ผู้ช่วยอธิบดี

- กองเศรษฐกิจสมุนไพร
- วิทยาลัยนวดไทยแห่งประเทศไทย
- กองผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- กองเวชภัณฑ์



ดร.ภก.ปรีชา หนูทิม
ผู้ช่วยอธิบดี

- กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร
- สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

*หมายเหตุ : 8 หน่วยงานตามกฎหมายกระทรวง
8 หน่วยงานจัดตั้งขึ้นภายใน

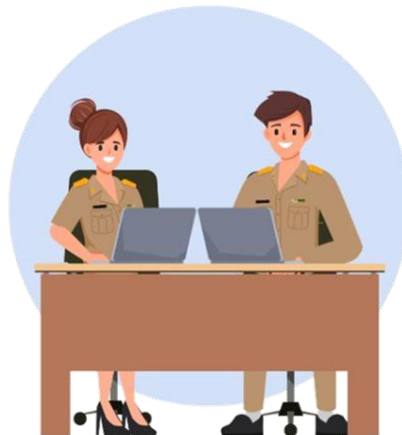
อัตรากำลัง



ข้าราชการ

363

คน



พนักงานราชการ

137

คน



ลูกจ้างประจำ

1

คน



ลูกจ้างเหมาบริการ

279

คน

ข้อมูล ณ วันที่ 3 กันยายน 2568

จำนวน
บุคลากร

รวม
780 คน

รายงานผลการดำเนินงาน ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ

รายงานผลการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ (Performance Agreement: PA)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ของ นายแพทย์สมฤกษ์ จีงสมาน ตำแหน่ง อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
รอบ 12 เดือน (ไตรมาส 4 : 1 ตุลาคม 2567 – 30 กันยายน 2568)



รายงานการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

รอบการประเมิน 12 เดือน: วันที่ 1 ตุลาคม 2567 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2568

Performance Base	Potential Base	คะแนนรวม	สรุปผลการประเมิน
62.48 คะแนน	28.27 คะแนน	90.75 คะแนน	 ระดับดีมาก

ประเด็นการประเมิน	น้ำหนัก	เป้าหมาย			ผลการดำเนินงาน	คะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
		ขั้นต้น (50)	มาตรฐาน (75)	ขั้นสูง (100)			
องค์ประกอบที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Performance Base) (ร้อยละ 70)							
1. ร้อยละการบริการประชาชนในระดับปฐมภูมิที่ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	15	37.77 (ร้อยละ)	45.00 (ร้อยละ)	50.00 (ร้อยละ)	46.86 (ร้อยละ)	84.30	12.65
2. ร้อยละเฉลี่ยของงานบริการที่เป็น e-Service สามารถเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง	10	50.00 + 1 (ร้อยละ + ผลผลิต)	75.00 + 1 (ร้อยละ + ผลผลิต)	100.00 + 1 (ร้อยละ + ผลผลิต)	100.00 + 1 (ร้อยละ + ผลผลิต)	100.00	10.00
3. จำนวนศูนย์เวลเนส (Wellness Center)/ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่ได้รับการยกระดับแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ด้านภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ให้มีคุณค่าและมูลค่าสูง	15	749 (แห่ง)	900 (แห่ง)	1,051 (แห่ง)	1,202 (แห่ง)	100.00	15.00
4. จำนวนผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมศักยภาพด้านสมุนไพร	15	653 (ราย)	2,000 (ราย)	2,250 (ราย)	2,318 (ราย)	100.00	15.00
5. ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรคตลอดเล็ดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลาง (Intermediate Care: IMC) ที่ได้รับการดูแลด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	15	8.89 (ร้อยละ)	15.80 (ร้อยละ)	20.00 (ร้อยละ)	13.18 (ร้อยละ)	65.52	9.83

รายงานผลการดำเนินงาน ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ

องค์ประกอบที่ 2 การประเมินศักยภาพในการดำเนินงาน (Potential Base) (ร้อยละ 30)							
6. คะแนนการประเมินสถานะของหน่วยงานในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0)	10	300.00 (คะแนน)	400.00 (คะแนน)	470.00 (คะแนน)	421.50 (คะแนน)	82.68 ***	8.27
7. ระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย	5	5 (Pillar)	6 (Pillar)	7 (Pillar)	7 (Pillar)	100.00	5.00
8. คะแนนความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย	5	62.83 (คะแนน)	72.83 (คะแนน)	77.83 (คะแนน)	85.30 (คะแนน)	100.00	5.00
9. คะแนน EIT Public	5	74.15 (คะแนน)	79.15 (คะแนน)	84.15 (คะแนน)	96.03 (คะแนน)	100.00	5.00
10. คะแนน EIT Survey	5	76.22 (คะแนน)	81.22 (คะแนน)	86.22 (คะแนน)	87.11 (คะแนน)	100.00	5.00
น้ำหนักรวม	100	คะแนนรวม					90.75

หมายเหตุ: * หมายถึง ยกเลิกตัวชี้วัด, ** หมายถึง เปลี่ยนแปลงเกณฑ์การประเมิน, *** หมายถึง ปรับคะแนนเนื่องจากมีการปรับผลการดำเนินงาน/ผลการประเมิน, N/A หมายถึง ยังไม่ประกาศผลการดำเนินงาน



(นางสาวอานันท์ พาณิชกุล)

เลขาธิการ ก.พ.ร.

วันที่ 6 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569

คำอธิบาย: เกณฑ์การประเมิน

- หมายถึง ระดับดีมาก มีคะแนนผลการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 90.00 – 100.00 คะแนน
- หมายถึง ระดับดี มีคะแนนผลการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 60.00 – 89.99 คะแนน
- หมายถึง ระดับพอใช้ มีคะแนนผลการดำเนินงานต่ำกว่า 60.00 คะแนน

คำอธิบาย: Joint KPI

- JKPI 1 หมายถึง Joint KPI ประเด็นการบริหารจัดการและอนุรักษ์พื้นที่น้ำทั้งระบบ
- JKPI 2 หมายถึง Joint KPI ประเด็นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- JKPI 3 หมายถึง Joint KPI ประเด็นรายได้จากการท่องเที่ยว
- JKPI 4 หมายถึง Joint KPI ประเด็นรายได้ของผู้ประกอบการ SMEs และ OTOP
- JKPI 5 หมายถึง Joint KPI ประเด็นการลดปริมาณฝุ่นละออง PM2.5
- JKPI 6 หมายถึง Joint KPI ประเด็นการยกระดับผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนตามมาตรฐานสากล (PISA)



ความก้าวหน้าผลการดำเนินงานรอบ 12 เดือน (ไตรมาส 4 : 1 ตุลาคม 2567 – 30 กันยายน 2568)

ลำดับที่ 1	
ตัวชี้วัด	ร้อยละการบริการประชาชนในระดับปฐมภูมิที่ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
เป้าหมายทั้งปี (12 เดือน)	ร้อยละ 45
เป้าหมาย	ประชาชนมารับบริการในหน่วยบริการปฐมภูมิ ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร้อยละ 45
ผลการดำเนินงาน	กรมฯ ได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระดับปฐมภูมิเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการ ผลการดำเนินงานในรอบ 12 เดือน พบว่า ร้อยละของประชาชนที่มารับบริการในระดับปฐมภูมิ ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เท่ากับ ร้อยละ 46.86 โดยผลการดำเนินงานสูงสุด คือ เขตสุขภาพที่ 8 เท่ากับ ร้อยละ 53.71 รองลงมา คือ เขตสุขภาพที่ 10 เท่ากับ ร้อยละ 52.91 และเขตสุขภาพที่ 11 เท่ากับ ร้อยละ 49.44 ตามลำดับ
หน่วยงานเจ้าภาพหลัก/ ผู้รายงาน	1. สถาบันการแพทย์แผนไทย 2. กองวิชาการและแผนงาน
แหล่งข้อมูล รอบ 12 เดือน	ระบบรายงาน HDC

ลำดับที่ 2	
ตัวชี้วัด	ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรคหลอดเลือดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลาง (Intermediate Care) ที่ได้รับการดูแลด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
เป้าหมายทั้งปี (12 เดือน)	ร้อยละ 15
เป้าหมาย	ผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรคหลอดเลือดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลาง (Intermediate Care) ได้รับการดูแลด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร้อยละ 15
ผลการดำเนินงาน	กรมฯ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลางให้แก่แพทย์แผนไทยที่ปฏิบัติงานในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ ผลการดำเนินงานรอบ 12 เดือน พบว่า ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรคหลอดเลือดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลางที่ได้รับการดูแลด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เท่ากับ ร้อยละ 13.18 โดยผลการดำเนินงานสูงสุดในเขตสุขภาพที่ 8 เท่ากับ ร้อยละ 24.85 รองลงมาคือ เขตสุขภาพที่ 6 เท่ากับ ร้อยละ 15.79 และเขตสุขภาพที่ 11 เท่ากับ ร้อยละ 15.79 ตามลำดับ
หน่วยงานเจ้าภาพหลัก/ ผู้รายงาน	สถาบันการแพทย์แผนไทย
แหล่งข้อมูล รอบ 12 เดือน	ระบบรายงาน HDC



ความก้าวหน้าผลการดำเนินงานรอบ 12 เดือน (ไตรมาส 4 : 1 ตุลาคม 2567 – 30 กันยายน 2568)

ลำดับที่ 3	
ตัวชี้วัด	ร้อยละของผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms ได้รับยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น
เป้าหมายทั้งปี (12 เดือน)	ร้อยละ 10
เป้าหมาย	ร้อยละของผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms ได้รับยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10
ผลการดำเนินงาน	กรมฯ สื่อสารแนวทางการดำเนินงาน และจัดทำแนวทางการรักษาอาการเจ็บป่วย 10 กลุ่มอาการ โดยกำหนดรายการยาสมุนไพรมุ่งเน้นทดแทนยาแผนปัจจุบัน ผลการดำเนินงานรอบ 12 เดือน พบว่า ร้อยละของผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms ได้รับยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น เท่ากับ ร้อยละ 10.94 โดยผลการดำเนินงานสูงสุดในเขตสุขภาพที่ 10 เท่ากับ ร้อยละ 28.10 รองลงมา คือ เขตสุขภาพที่ 2 เท่ากับ ร้อยละ 21.06 และเขตสุขภาพที่ 9 เท่ากับ ร้อยละ 20.73 ตามลำดับ
หน่วยงานเจ้าภาพหลัก/ ผู้รายงาน	1. กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร 2. สถาบันการแพทย์แผนไทย 3. กองวิชาการและแผนงาน
แหล่งข้อมูล รอบ 12 เดือน	ระบบรายงาน HDC

เอกสารแนบรายละเอียดตัวชี้วัดที่ 1
ร้อยละของผู้ป่วยนอกที่มารับบริการในระดับปฐมภูมิได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำแนกรายเขต

เขตสุขภาพ	บริการผู้ป่วยนอก (ครั้ง)	บริการการแพทย์แผนไทย(ครั้ง)	ร้อยละการรับบริการ
เขตสุขภาพที่ 1	1,652,392	665,504	40.28
เขตสุขภาพที่ 2	2,254,273	1,107,300	49.12
เขตสุขภาพที่ 3	1,431,171	607,620	42.46
เขตสุขภาพที่ 4	2,086,910	839,572	40.23
เขตสุขภาพที่ 5	2,139,223	993,313	46.43
เขตสุขภาพที่ 6	1,162,125	518,212	44.59
เขตสุขภาพที่ 7	799,932	349,748	43.72
เขตสุขภาพที่ 8	3,503,744	1,882,028	53.71
เขตสุขภาพที่ 9	4,043,956	1,761,079	43.55
เขตสุขภาพที่ 10	2,865,658	1,516,142	52.91
เขตสุขภาพที่ 11	1,745,363	862,969	49.44
เขตสุขภาพที่ 12	2,526,449	1,183,386	46.84
รวม	26,221,450	12,286,873	46.86

ที่มา ระบบ HDC ข้อมูล ณ วันที่ 15 กันยายน 2568

เอกสารแนบรายละเอียดตัวชี้วัดที่ 2
ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัย โรคหลอดเลือดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลาง Intermediate care
ที่ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำแนกรายเขต

เขตสุขภาพ	ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง(คน)	ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ที่ได้รับการดูแลด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (คน)	ร้อยละ
เขตสุขภาพที่ 1	15,591	1,444	9.26
เขตสุขภาพที่ 2	16,007	1,836	11.47
เขตสุขภาพที่ 3	11,055	998	9.03
เขตสุขภาพที่ 4	20,547	1,546	7.52
เขตสุขภาพที่ 5	14,712	939	6.38
เขตสุขภาพที่ 6	16,051	2,535	15.79
เขตสุขภาพที่ 7	8,288	1,226	14.79
เขตสุขภาพที่ 8	25,453	6,326	24.85
เขตสุขภาพที่ 9	33,933	4,237	12.49
เขตสุขภาพที่ 10	16,705	2,359	14.12
เขตสุขภาพที่ 11	22,456	3,545	15.79
เขตสุขภาพที่ 12	25,625	2,849	11.12
รวม	226,423	29,840	13.18

ที่มา ระบบ HDC ข้อมูล ณ วันที่ 15 กันยายน 2568

เอกสารแนบรายละเอียดตัวชี้วัดที่ 2
ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรคหลอดเลือดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลาง Intermediate care
ที่ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำแนกรายเขต

เขตสุขภาพ	ปีงบประมาณ 2567 (ไตรมาสที่ 1-3)			ปีงบประมาณ 2568 (ไตรมาสที่ 1-3)			ร้อยละเพิ่มขึ้น
	ได้รับการวินิจฉัย (ครั้ง)	วินิจฉัยและมีการส่งจ่ายยาสมุนไพร (ครั้ง)	ร้อยละ	ได้รับการวินิจฉัย (ครั้ง)	วินิจฉัยและมีการส่งจ่ายยาสมุนไพร (ครั้ง)	ร้อยละ	
เขตสุขภาพที่ 1	3,035,925	469,104	15.45	3,090,354	507,169	16.41	6.21
เขตสุขภาพที่ 2	2,381,878	390,305	16.39	2,155,505	427,601	19.84	21.06
เขตสุขภาพที่ 3	1,913,341	287,223	15.01	1,873,879	317,327	16.93	12.81
เขตสุขภาพที่ 4	3,173,648	435,392	13.72	3,283,614	523,992	15.96	16.32
เขตสุขภาพที่ 5	3,354,644	612,772	18.27	3,554,552	676,288	19.03	4.16
เขตสุขภาพที่ 6	3,069,164	633,188	20.63	3,066,466	671,544	21.9	6.15
เขตสุขภาพที่ 7	2,215,538	371,034	16.75	2,286,207	396,038	17.32	3.44
เขตสุขภาพที่ 8	3,750,972	941,148	25.09	3,937,221	1,050,096	26.67	6.3
เขตสุขภาพที่ 9	4,304,338	457,211	10.62	4,136,425	530,438	12.82	20.73
เขตสุขภาพที่ 10	3,443,704	809,849	23.52	3,112,117	937,548	30.13	28.1
เขตสุขภาพที่ 11	2,832,556	610,733	21.56	2,639,405	568,379	21.53	-0.12
เขตสุขภาพที่ 12	3,451,096	728,542	21.11	3,186,594	743,751	23.34	10.56
รวม	37,119,702	6,760,059	18.21	36,388,838	7,352,268	20.20	10.94

ส่วนที่ 2

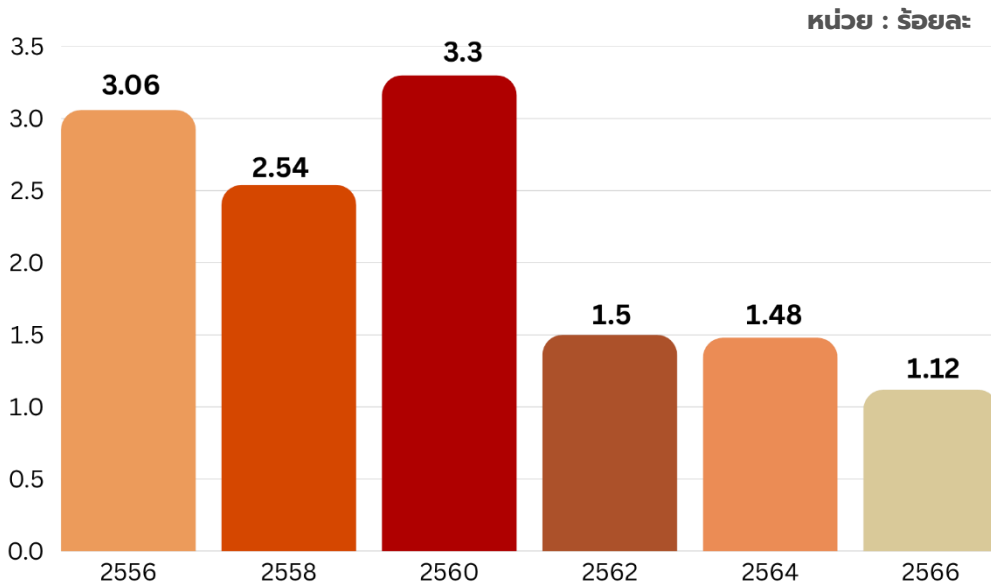
ผลสัมฤทธิ์การบรรลุเป้าหมาย
ภายใต้แผนปฏิบัติการกรมฯ



ผลสัมฤทธิ์การบรรลุเป้าหมาย ภายใต้แผนปฏิบัติการกรมฯ (Ultimate Goals)

1. ประชาชนเชื่อมั่น

ประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วยและเลือกใช้ยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเอง



ที่มา : ผลจากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตามปกติสำนักงานสถิติแห่งชาติจะมีการสำรวจข้อมูลอนามัยและสวัสดิการในทุก ๆ 2 ปี แต่สำหรับในปี พ.ศ. 2568 สำนักงานสถิติแห่งชาติไม่ได้จัดทำข้อมูลการสำรวจดังกล่าว เนื่องจากติดดำเนินโครงการขนาดใหญ่ คือ “โครงการสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2568” และได้เลื่อนการจัดทำข้อมูลสำรวจอนามัยและสวัสดิการไปเป็นปี พ.ศ. 2569 แทน ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันจึงยังมีความจำเป็นต้องอ้างอิงข้อมูลล่าสุดจากการสำรวจในปีงบประมาณ 2566 ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ร้อยละของประชาชนที่เจ็บป่วยและเลือกใช้ยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเอง มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

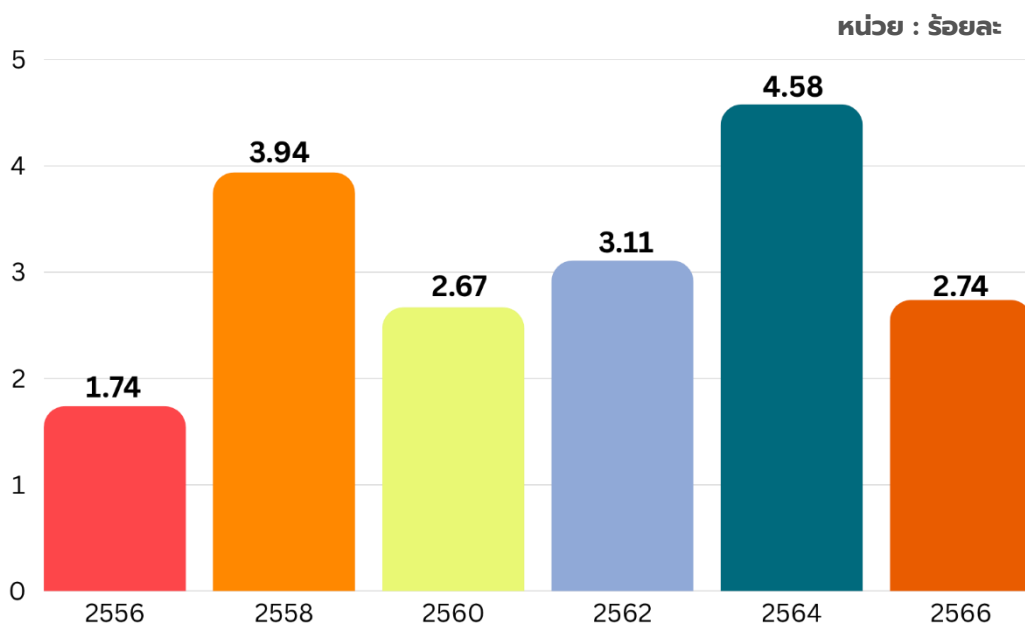
ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่

- สร้างความเชื่อมั่นการใช้ยาสมุนไพร เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นในการใช้ยาสมุนไพรเมื่อมีอาการเจ็บป่วย จำเป็นต้องสร้างความมั่นใจและความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสมุนไพร พร้อมทั้งสื่อสารประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับสมุนไพรให้กับประชาชน

2. บริการเป็นเลิศ



ประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วยและเลือกใช้บริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกในระบบบริการสุขภาพ



ที่มา : ผลจากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตามปกติสำนักงานสถิติแห่งชาติจะมีการสำรวจข้อมูลอนามัยและสวัสดิการในทุก ๆ 2 ปี แต่สำหรับในปี พ.ศ. 2568 สำนักงานสถิติแห่งชาติไม่ได้จัดทำข้อมูลการสำรวจดังกล่าว เนื่องจากติดดำเนินโครงการขนาดใหญ่ คือ “โครงการสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2568” และได้เลื่อนการจัดทำข้อมูลสำรวจอนามัยและสวัสดิการไปเป็นปี พ.ศ. 2569 ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันจึงยังมีความจำเป็นต้องอ้างอิงข้อมูลล่าสุดจากการสำรวจในปีงบประมาณ 2566 จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ร้อยละของประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วยและเลือกใช้บริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกในระบบบริการสุขภาพในปี 2566 พบว่า มีแนวโน้มผันผวน

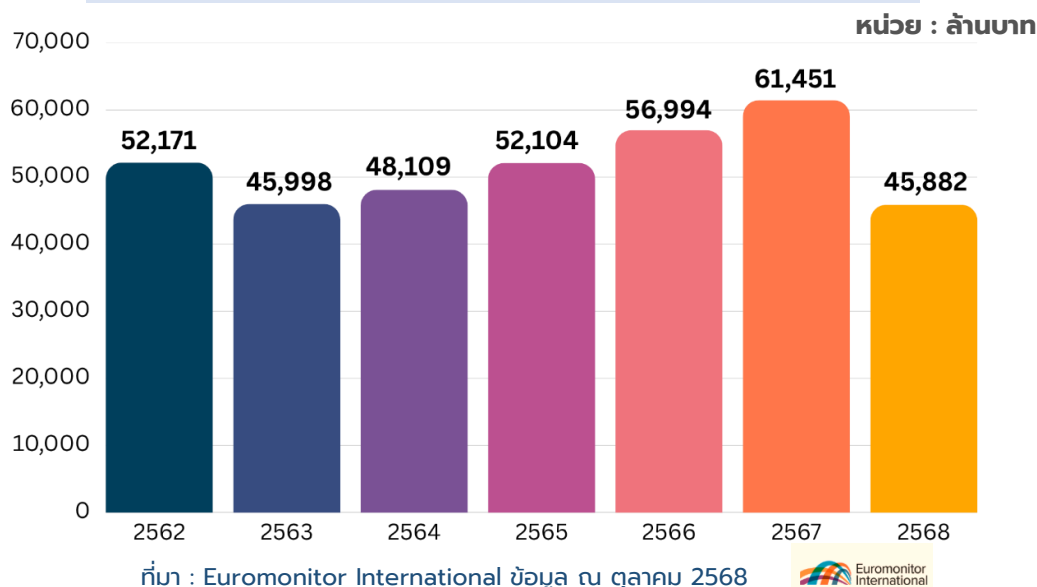
ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่

- ส่งเสริมพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้มีมาตรฐานสูง สามารถให้บริการที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้
- ปรับรูปแบบการให้บริการให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

3. ภูมิปัญญาสร้างคุณค่า



มูลค่าของการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรมวลรวมในประเทศ



มูลค่าของการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรมวลรวมในประเทศมีมูลค่าการบริโภคสมุนไพรลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2567

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่

- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยนำเสนอแนวทางให้ผู้ประกอบการจัดแพ็คเกจรวมบริการ นวดแผนไทย สปา เข้ากับผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติที่ใส่ใจการดูแลตัวเอง
- สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคในประเทศ เช่น ผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพ ผลิตภัณฑ์ T-Beauty ผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ
- สร้างการรับรู้ สร้างความเชื่อมั่น ในคุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อกระตุ้นการบริโภคเพิ่มขึ้น

อันดับของมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรมวลรวมในประเทศ



มูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรแต่ละภูมิภาคของโลก



\$62,418.5
ล้านดอลลาร์สหรัฐ
ภาพรวมตลาดระดับโลก



ประเทศไทยครอง
อันดับ 10 ของโลก



เอเชีย (Asia)
53.98%



อเมริกา (Americas)
23.89%



ยุโรป (Europe)
20.1%



ตะวันออกกลางและแอฟริกา (Middle East & Africa)
1.2%



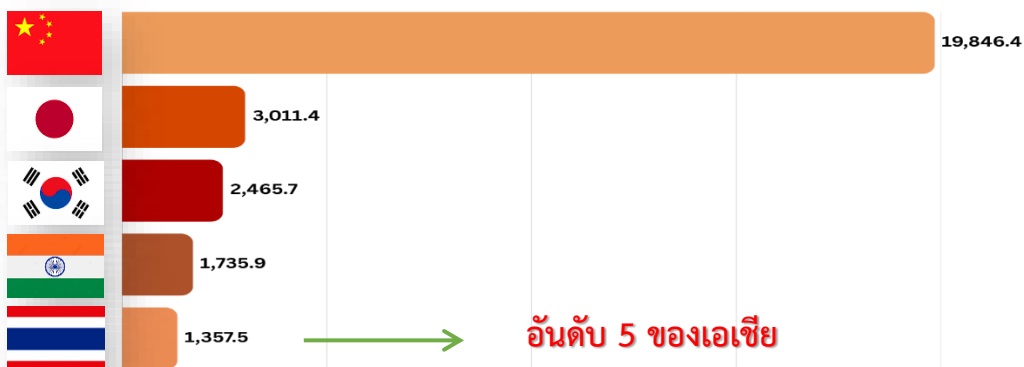
ออสเตรเลีย (Australia)
0.8%

3. ภูมิปัญญาสร้างคุณค่า (ต่อ)



มูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรรวมในประเทศ

มูลค่าตลาด (ล้าน USD)



ที่มา : Euromonitor International ข้อมูล ณ ตุลาคม 2567



ประเทศไทยมีตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีมูลค่าสูงเป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคอาเซียน และเป็นอันดับที่ 5 ของเอเชีย รองจากประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอินเดีย (ประเภทของสมุนไพรที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด ได้แก่ พรมณไม้และส่วนของพรมณไม้ และประเภทของสมุนไพรที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงสุด ได้แก่ สารสกัด)

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่

- ผลักดัน **Soft Power** และสร้างแบรนด์ระดับสากล โดยถอดบทเรียนจากเกาหลีใต้ที่ใช้ K-Beauty และ K-Culture ในการส่งออกผลิตภัณฑ์สุขภาพและเครื่องสำอาง ซึ่งประเทศไทยสามารถผสมผสานการแพทย์แผนไทย และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) เพื่อสร้างเรื่องราว (Storytelling) ให้สมุนไพรไทยเป็นที่รู้จักในระดับโลก

- เน้นเจาะตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) ด้วยการมุ่งเน้นพัฒนา “สารสกัดสมุนไพรนวัตกรรมมูลค่าสูงระดับพรีเมียม” เช่น การทำสารสกัดออร์แกนิกเฉพาะโรค อาหารเสริมเฉพาะวัย หรือเวชสำอาง เพื่อตอบโจทย์กลุ่มผู้รักสุขภาพที่มีกำลังซื้อสูง และยกระดับอุตสาหกรรมจากการเป็นผู้ขายวัตถุดิบไปสู่การเป็นผู้สร้างผลิตภัณฑ์ปลายน้ำที่ทดแทนการนำเข้าได้

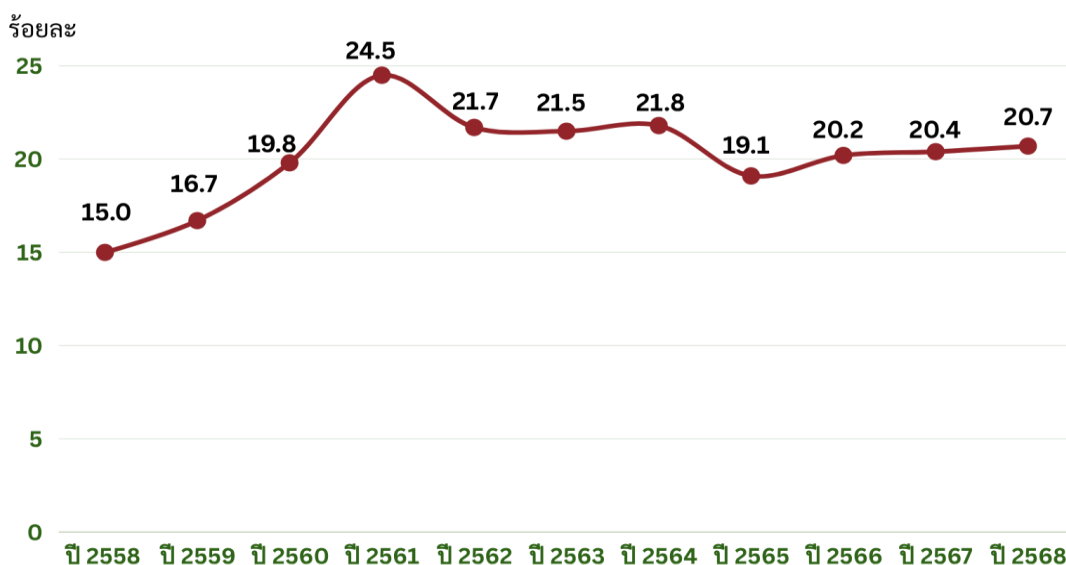
ผลการดำเนินงานตัวชี้วัดตามเป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 - 2579)



ตัวชี้วัดบรรลุเป้าหมายที่ 1

การเข้าถึงบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (เป้าหมายร้อยละ 100)

ร้อยละของผู้ป่วยนอกที่ได้รับบริการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค
ด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พ.ศ. 2558-2568



ที่มา : รายงานผลการประเมินแผนปฏิบัติการกระทรวงสาธารณสุขสู่ความเป็นเลิศ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน้า 24

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีผู้ป่วยนอกที่ได้รับบริการตรวจวินิจฉัย รักษาโรค และฟื้นฟูสภาพด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 29,005,776 ครั้ง จากผู้รับบริการทั้งหมด จำนวน 139,629,810 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.7 (ข้อมูล HDC ณ วันที่ 15 กันยายน 2568)

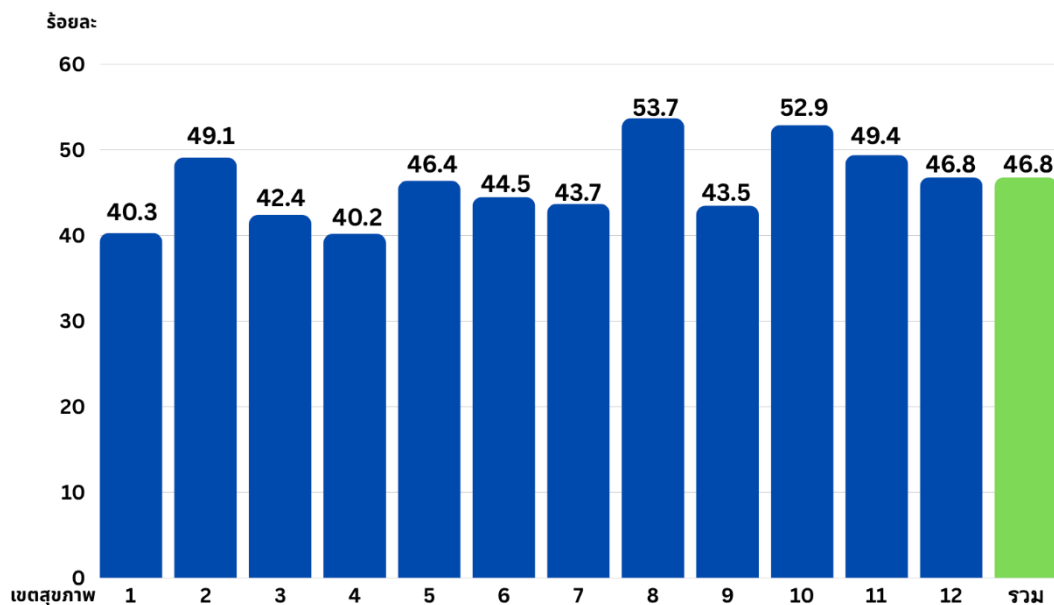
การเข้าถึงบริการแพทย์แผนไทย พบว่า ผู้ป่วยนอกได้รับบริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกที่ได้มาตรฐาน (รวมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค) ลดลงจากร้อยละ 24.5 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นร้อยละ 20.7 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568



ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการกระทรวงสาธารณสุขสู่ความเป็นเลิศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ตัวชี้วัดที่ 13

ร้อยละของประชาชนที่มารับบริการในระดับปฐมภูมิได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (เป้าหมายร้อยละ 45)



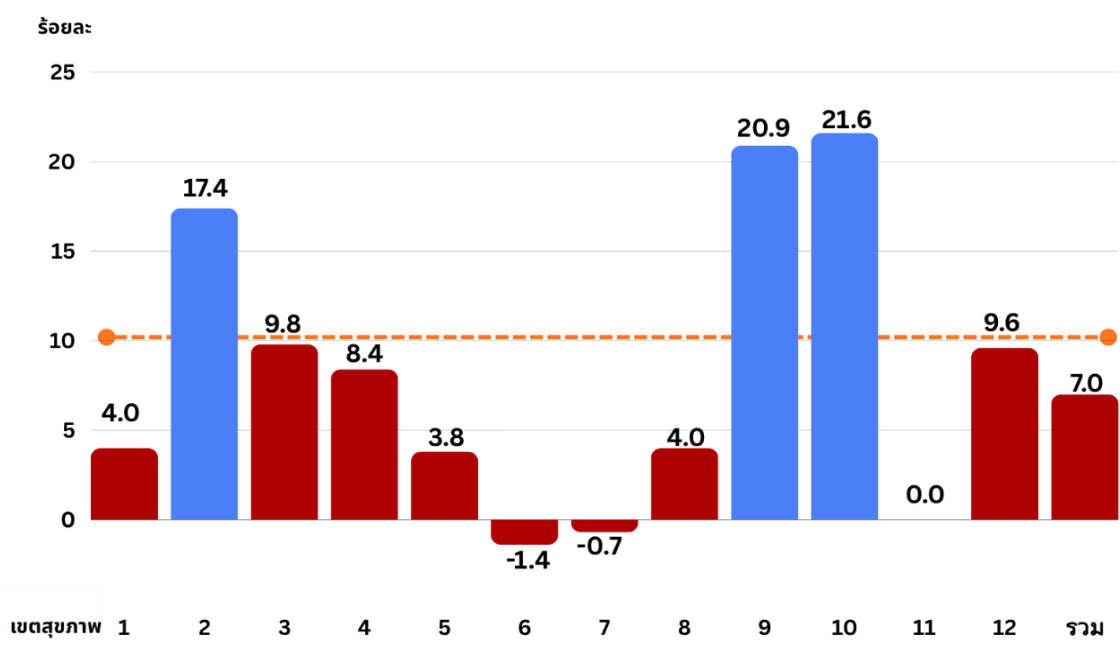
อัตรา	40.3	49.1	42.4	40.2	46.4	44.5	43.7	53.7	43.5	52.9	49.4	46.8	46.8
รักษาด้วย การแพทย์แผนไทย	665,184	1,104,322	606,988	839,382	992,859	561,569	349,573	1,880,691	1,759,973	1,507,904	860,544	1,182,544	12,266,501
บริการระดับปฐมภูมิ	1,651,720	2,250,404	1,430,362	2,085,842	2,137,833	1,159,896	799,554	3,501,423	4,042,026	2,850,953	1,740,460	2,524,774	26,185,501

ที่มา : รายงานผลการประเมินแผนปฏิบัติการกระทรวงสาธารณสุขสู่ความเป็นเลิศ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน้า 54

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 พบว่า ประชาชนที่มารับบริการได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในสถานบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิจำนวน 12,266,533 ครั้ง จากประชาชนที่มารับบริการทั้งหมดในสถานบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ จำนวน 26,185,501 คิดเป็นร้อยละ 46.8 (ข้อมูล HDC ณ วันที่ 15 กันยายน 2568)

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการ
กระทรวงสาธารณสุขสู่ความเป็นเลิศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่ 14
ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรค Common Diseases and
Symptoms ได้รับยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น (เป้าหมายร้อยละ 10)



ที่มา : รายงานผลการประเมินแผนปฏิบัติการกระทรวงสาธารณสุขสู่ความเป็นเลิศ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน้า 55

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 พบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms ได้รับยาสมุนไพร ร้อยละ 20.48 เพิ่มขึ้นจากผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms ได้รับยาสมุนไพร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ร้อยละ 19.14 คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.0

ส่วนที่ 3

**ผลงานรายแผน
ปฏิบัติราชการกรมฯ**

แผนปฏิบัติการ

เรื่องที่ 1

SMART Academic



พัฒนาวิชาการ องค์ความรู้ และนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทย
การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขและสร้างมูลค่าเพิ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางวิชาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีประสิทธิภาพผ่านการพัฒนางานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพประชาชนที่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพในระดับประเทศและระดับสากล
2. เพื่อยกระดับให้กรมเป็นศูนย์กลางทางวิชาการ วิจัย นวัตกรรมและฐานข้อมูลภูมิปัญญาในระดับชาติที่เชื่อมโยงการพัฒนาวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ บนฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ภายใต้ระบบการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
3. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์ความรู้ การรวบรวมการใช้ประโยชน์และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ให้สามารถเกิดการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยทั้งในมิติการพัฒนาระบบสุขภาพและมิติการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศไทย

โดยมีโครงการรองรับ จำนวน 16 โครงการ มีตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 ตัวชี้วัด พบว่า มีตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 1 ตัวชี้วัด สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์คิดเป็นร้อยละ 83.33

ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ระดับความสำเร็จในการพัฒนาระบบดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรอัจฉริยะ (Smart Health Care TTM) เป้าหมายร้อยละ 100 (ผลงานร้อยละ 100)
2. จำนวนผลการวิจัยและนวัตกรรมที่เผยแพร่ในกลุ่มประเทศอาเซียนและนานาชาติ เป้าหมายจำนวน 1 เรื่อง (ผลงานจำนวน 10 เรื่อง)
3. ร้อยละของนักวิชาการและประชาชนที่เข้าถึงการบริการทางวิชาการของกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกด้วยระบบดิจิทัลเพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 20 (ผลงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 85)
4. ร้อยละของประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เป้าหมายร้อยละ 80 (ผลงานร้อยละ 88.60)
5. ร้อยละของความสำเร็จในการพัฒนาศูนย์วิจัยคลินิกด้านการแพทย์แผนไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เป้าหมายร้อยละ 60 (ผลงานร้อยละ 63)

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

1. การพัฒนาระบบดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรอัจฉริยะ (Smart..Health Care..TTM) สามารถดำเนินการได้ร้อยละ 100 โดยมีการพัฒนาแพลตฟอร์มการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรอัจฉริยะ ภายใต้ชื่อ “แผนไทยเอไอ (Panthai AI)” มี 2 ระบบหลัก ได้แก่ 1) Panthai AI Doctor ระบบผู้เชี่ยวชาญอัจฉริยะด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร สำหรับสนับสนุนการตรวจวินิจฉัยโรคแผนไทยเบื้องต้น การบันทึกข้อมูลผู้ป่วย และการให้คำแนะนำด้านการรักษา 2) Panthai Chatbot ระบบแชทบอตอัจฉริยะสำหรับตอบคำถามสุขภาพ สร้างความรอบรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ตรวจสอบข่าวปลอมด้านสุขภาพ และให้บริการประชาชนตลอด 24 ชั่วโมง เชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยให้สามารถสืบค้น วิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ ระบบสามารถรองรับการวิเคราะห์โรคและอาการทางการแพทย์แผนไทย 5 กลุ่มอาการสำคัญ ได้แก่ 1) ไข้หวัด 2) ท้องอืดท้องเฟ้อ 3) ลมพิษผื่นคัน 4) ปวดกล้ามเนื้อบริเวณคอ บ่า ไหล่ 5) ปวดประจำเดือน รวมทั้งแผนไทยเอไอได้รับรางวัล จำนวน 3 รางวัล ได้แก่ 1) รางวัลนวัตกรรมอัจฉริยะ ระดับเพชร จากกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 2) ได้รับคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 21 นวัตกรรมเด่น (Finalist) ของ WHO Global Summit on Traditional Medicine 3) รางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2569 ประเภทนวัตกรรมบริการ ระดับดี จากเป้าหมายร้อยละ 100

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ (ต่อ)

3. นักวิชาการและประชาชนเข้าถึงการบริการทางวิชาการของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกด้วยระบบดิจิทัล โดยมีการจัดทำชุดองค์ความรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และกิจกรรมการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 85 จากเป้าหมายร้อยละ 20

4. ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร โดยสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดูแลสุขภาพตนเองได้ ร้อยละ 88.80 และสามารถนำความรู้ไปใช้ดูแลผู้อื่นหรือบอกต่อได้ ร้อยละ 88.40 คิดเป็นภาพรวมร้อยละ 88.60 จากเป้าหมายร้อยละ 80

5. การพัฒนาศูนย์วิจัยคลินิกด้านการแพทย์แผนไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ดำเนินการได้ร้อยละ 63 จากเป้าหมายร้อยละ 60

ตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 1 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. จำนวนงานวิจัยและนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ เป้าหมายจำนวน 15 เรื่อง (ผลงานจำนวน 11 เรื่อง)

แผนปฏิบัติการ

เรื่องที่ 2

SMART Service



พัฒนาบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทย
ในระบบบริการสุขภาพที่เป็นเลิศ และการรับมือกับความต้องการทางสุขภาพของประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการบริการด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ที่มีศักยภาพในการให้บริการทางการแพทย์แบบครบวงจร มีคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นของสังคม
2. เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับประชาชนในการนำการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย ในการลดต้นทุนการดูแลสุขภาพของตนเอง โดยเฉพาะผู้ป่วยกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง
3. เพื่อให้กรมเป็นศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดบริการการแพทย์ดั้งเดิมที่เป็นเลิศในระดับสากล

โดยมีโครงการรองรับ จำนวน 8 โครงการ มีตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 ตัวชี้วัด พบว่า มีตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 7 ตัวชี้วัด สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์คิดเป็น ร้อยละ 41.67

ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ร้อยละของผู้ป่วยผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปเข้ารับบริการตรวจ วินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่เพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 5 (ผลงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.14)
2. ร้อยละของประชาชนที่มารับบริการในระดับปฐมภูมิได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป้าหมายร้อยละ 39 (ผลงานร้อยละ 46.84)
3. จำนวนชุดสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป้าหมายจำนวน 1 เรื่อง (ผลงานจำนวน 1 เรื่อง)
4. ร้อยละของจำนวนบุคลากรวิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ และพัฒนาศักยภาพเพื่อรองรับบริการสุขภาพ (Service Plan) สาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (Onsite และ Online) เป้าหมายร้อยละ 60 (ผลงานร้อยละ 100)
5. จำนวนศูนย์บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และบริการวิชาการครอบคลุมทุกภูมิภาค เป้าหมายจำนวน 8 แห่ง (สะสม) (ผลงานจำนวน 12 แห่ง (สะสม))

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

1. มีผู้ป่วยผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปเข้ารับบริการตรวจ วินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวน 7,476,556 ราย เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 6,788,349 ราย เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 10.14 จากเป้าหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5
2. มีประชาชนที่มารับบริการในระดับปฐมภูมิได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 12,266,533 ครั้ง จากประชาชนที่มารับบริการทั้งหมดในสถานบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ จำนวน 26,185,501 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 46.84 (ข้อมูล HDC ณ วันที่ 15 กันยายน 2568) จากเป้าหมายร้อยละ 39
3. มีชุดสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ยกระดับการใช้ชุดสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยผลักดันการขยายสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติในกลุ่มโรคที่พบบ่อย (Common Diseases) และกัญชาทางการแพทย์ เพื่อจ่ายชดเชยตามอัตรารายการ Fee Schedule จากเดิมจำนวน 9 รายการ เพิ่มเป็นจำนวน 32 รายการ ในผู้ป่วยกลุ่มสิทธิหลักประกันสุขภาพ จากเป้าหมายจำนวน 1 เรื่อง

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ (ต่อ)

4. มีบุคลากรวิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพเพื่อรองรับบริการสุขภาพ (Service Plan) สาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานให้สามารถดูแลสุขภาพของประชาชนตามปัญหาสาธารณสุขในระดับประเทศและระดับพื้นที่ ร้อยละ 100 คือ จำนวน 4,900 คน จากเป้าหมายร้อยละ 60 คือ จำนวน 2,000 คน

5. มีศูนย์บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และบริการวิชาการครอบคลุมทุกภูมิภาค จำนวน 12 แห่ง (สะสม) เฉพาะปีงบประมาณ 2568 จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เขตสุขภาพที่ 13 กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สาธารณรัฐสภาและสาขาราชทัณฑ์ ทำนันทบุรี 2) ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เขตสุขภาพที่ 5 จังหวัดนครปฐม 3) ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เขตสุขภาพที่ 2 จังหวัดสุโขทัย 4) ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เขตสุขภาพที่ 12 จังหวัดตรัง 5) ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เขตสุขภาพที่ 7 จังหวัดขอนแก่น จากเป้าหมายจำนวน 8 แห่ง (สะสม)

ตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 7 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรคหลอดเลือดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลาง (Intermediate Care) ที่ได้รับการดูแลด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 5 (ผลงานลดลงร้อยละ 17.36)
2. ร้อยละของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเข้ารับบริการบริการตรวจ วินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่เพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 5 (ผลงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.35)
3. ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยระยะประคับประคองด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่เพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 5 (ผลงานลดลงร้อยละ 59.44)
4. ร้อยละของการส่งจ่ายยาปรุงสำหรับผู้ป่วยเฉพาะรายเพื่อการรักษาโรค เทียบกับจำนวนครั้งของการจ่ายยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐที่เพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 1.5 (ผลงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.21)
5. ร้อยละของจำนวนการส่งใช้ยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพเพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 6 (ผลงานลดลงร้อยละ 17.25)
6. ร้อยละของความสำเร็จของการพัฒนาโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศเส) ให้เป็นโรงพยาบาลเฉพาะด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของประเทศ เป้าหมายร้อยละ 60 (ผลงานไม่ได้มีการพัฒนาโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศเส) ให้เป็นโรงพยาบาลเฉพาะด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของประเทศ เนื่องจากโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศเส) มีการก่อสร้างอาคารใหม่ ผูกพันตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568-2571)
7. ระดับความสำเร็จของการยกระดับโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศเส) ได้รับมาตรฐาน Hospital accreditation (HA) เป้าหมายขั้นที่ 2 (ผลงานไม่ได้มีการประเมินมาตรฐาน Hospital accreditation (HA) เนื่องจากโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศเส) มีการก่อสร้างอาคารใหม่ ผูกพันตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568-2571)

แผนปฏิบัติการ

เรื่องที่ 3

SMART Wisdom



ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการแพทย์แผนไทย นวดไทย สมุนไพรไทย
การแพทย์ทางเลือก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างอาชีพ
เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และคุณภาพชีวิตประชาชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรจากฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมให้เกิดผลิตภัณฑ์และบริการที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจแห่งความเป็นอยู่ที่ดี และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เสริม้นำการเติบโตทางเศรษฐกิจ และผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ
2. เพื่อยกระดับการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก ให้ได้รับการพัฒนาระดับเป็นบริการมูลค่าสูง (High Value Service) เชื่อมโยงเศรษฐกิจแห่งความเป็นอยู่ที่ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
3. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรให้สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการและเครือข่ายชุมชนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

โดยมีโครงการรองรับ จำนวน 12 โครงการ มีตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 ตัวชี้วัด พบว่า มีตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 4 ตัวชี้วัด สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์คิดเป็นร้อยละ 55.56

ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ร้อยละของมูลค่าตลาดสมุนไพรกลุ่ม Herbal Champions ในประเทศเพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 6 (ผลงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.84)
2. ร้อยละของจำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ผ่านการรับรองคุณภาพเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เป้าหมายร้อยละ 3 (ผลงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 193)
3. ร้อยละของมูลค่าการส่งออกสมุนไพรเพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 1 (ผลงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.59)
4. จำนวนภูมิปัญญาชาวไทย อัตลักษณ์ไทย ได้รับการถ่ายทอดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป้าหมายจำนวน 2 เรื่อง (ผลงานจำนวน 2 เรื่อง)
5. ร้อยละของมูลค่าจากการบริการและผลิตภัณฑ์สมุนไพรในเมืองสมุนไพรเพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 3 (ผลงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.19)

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

1. มูลค่าตลาดสมุนไพรกลุ่ม Herbal Champions ในประเทศ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวน 15.9832 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 14.5517 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 9.84 จากเป้าหมายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 6
2. มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชุมชนและบริการที่มาจากศูนย์เวลเนส ศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย ชุมชนสุขภาพดี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพผ่านการรับรองคุณภาพ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวน 293 รายการ เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 100 ผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาคิดเป็น ร้อยละ 193 จากเป้าหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ 3

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ (ต่อ)

3. มูลค่าการส่งออกสมุนไพร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวน 5,538,914,835 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 3,084,222,255 บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 79.59 จากเป้าหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ 1

4. จัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมไทย และนวัตกรรมอัตลักษณ์ไทย สำหรับถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับภาครัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบบริการสุขภาพรองรับการท่องเที่ยว จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ นวดयोगเส้น และนวดเขี้ยวเส้น จากเป้าหมายจำนวน 2 เรื่อง

5. มูลค่าจากการบริการและผลิตภัณฑ์สมุนไพรในเมืองสมุนไพร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวน 5,511.75 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 5,094.40 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 8.19 (เมืองสมุนไพร จำนวน 16 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญ สุรินทร์ มหาสารคาม อุทัยธานี สกลนคร สระแก้ว นครปฐม สระบุรี ปราจีนบุรี จันทบุรี พิจิตรโลก อุดรธานี สุราษฎร์ธานี สงขลา เชียงราย และน่าน) จากเป้าหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ 3

ตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ร้อยละของร้านอาหารที่ผ่านมาตรฐาน Clean Food Good Taste และเมนูสุขภาพ ได้รับการพัฒนา และให้ผ่านเกณฑ์ Food for Health จากสมุนไพรไทยเพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 50 (ผลงานไม่ได้มีการดำเนินการ)

2. ร้อยละของศูนย์เวลเนส (Wellness Center) และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับการยกระดับแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ด้านภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรให้มีคุณค่า และมูลค่าสูงเพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 60 (ผลงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.92)

3. ร้อยละของผู้ประกอบการสมุนไพรรายใหม่ที่ใช้สิทธิ์ ส่งเสริมผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น เป้าหมายร้อยละ 50 (ผลงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.43)

4. จำนวนชุมชนต้นแบบที่นำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน และสมุนไพร มาสร้างคุณค่า มูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน เป้าหมายจำนวน 432 แห่ง (ผลงานจำนวน 59 แห่ง)

แผนปฏิบัติการ

เรื่องที่ 4

SMART DTAM



พัฒนาองค์กร วิชาการ บุคลากร การบริการ
และการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเป็นเลิศและทันสมัย

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนากรมให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ มีผลงานทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระดับประเทศและระดับนานาชาติ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสุข และเป็นองค์กรแห่งสุขภาวะที่ดี

โดยมีโครงการรองรับ จำนวน 4 โครงการ มีตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก รวมทั้งสิ้นจำนวน 4 ตัวชี้วัด พบว่า มีตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 3 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 1 ตัวชี้วัด สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์คิดเป็นร้อยละ 75

ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. จำนวนกระบวนการสำคัญของกรม ที่ลดขั้นตอนการทำงานหรือเปลี่ยนวิธีการทำงาน (Agile Organization)สู่ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ เป้าหมายจำนวน 1 กระบวนการ (ผลงานจำนวน 1 กระบวนการ)
2. จำนวนระบบงานที่ได้รับการพัฒนาและนำไปสู่การได้รับรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เป้าหมายจำนวน 1 ระบบ (ผลงานจำนวน 4 ระบบ)
3. ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนกรม ในการได้รับรางวัล PMQA 4.0 เป้าหมายระดับ Basic (ผลงานระดับ Advance)

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

1. มีกระบวนการสำคัญของกรมที่ลดขั้นตอนการทำงานหรือเปลี่ยนวิธีการทำงาน (Agile Organization) สู่ผลลัพธ์ ที่มีประสิทธิภาพ จำนวน 1 กระบวนการ คือ e-Service Mini App บนแอปพลิเคชันทางรัฐ เพื่อให้บริการประชาชนและผู้ประกอบการในการติดตามสถานะคำขออนุญาตสมุนไพรรักษา (กัญชา) และค้นหาสถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตผ่านระบบออนไลน์ ส่งผลให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบสถานะคำขอได้ด้วยตนเองตลอด 24 ชั่วโมง โดยไม่จำเป็นต้องติดต่อเจ้าหน้าที่หรือเดินทางมายังหน่วยงาน ช่วยลดขั้นตอนและระยะเวลาในการให้บริการ ลดภาระงานด้านการตอบข้อซักถามและการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ เพิ่มความสะดวกแก่ผู้รับบริการ เสริมสร้างความโปร่งใสในการติดตามผลการดำเนินงาน และสนับสนุนการยกระดับการให้บริการภาครัฐสู่ระบบดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม จากเป้าหมายจำนวน 1 กระบวนการ

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ (ต่อ)

2. มีระบบงานที่ได้รับการพัฒนาและนำไปสู่การได้รับรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน 4 ระบบ ได้แก่

1) ระบบฐานข้อมูลวิจัย เป็นระบบที่ใช้รวบรวมงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก โดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับ ThaiJo

2) ระบบปัญญาประดิษฐ์ (แผนไทยเอไอ) เป็นระบบที่พัฒนาต่อยอดจากแพลตฟอร์ม Smart Healthcare TTM โดยรวบรวมองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

3) DTAM Telemedicine เป็นระบบการแพทย์ทางไกลที่นำมาใช้ในการตรวจรักษา เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้สามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้

4) ระบบค้นหาผู้ให้บริการนวดไทย ใช้ตรวจสอบรายชื่อและจัดเก็บข้อมูลของผู้ให้บริการนวดไทยที่ผ่านการรับรอง สามารถค้นหาสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และสถาบันการเรียนการสอนนวดไทย ที่ได้รับการรับรอง

3. มีการขับเคลื่อนกรมในการได้รับรางวัล PMQA 4.0 ระดับ Advance (ก้าวหน้า) เป็นการทำงานเชิงรุก ยึดหยุ่น มีการใช้นวัตกรรมในการแก้ปัญหา และยกระดับการพัฒนาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล จากเป้าหมายระดับ Basic

ตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 1 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ร้อยละของบุคลากรกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมขึ้นสู่ตำแหน่งด้านวิชาการ และบริหารที่สูงขึ้น เป้าหมายร้อยละ 85 (ผลงานร้อยละ 53.97)

ส่วนที่ 4

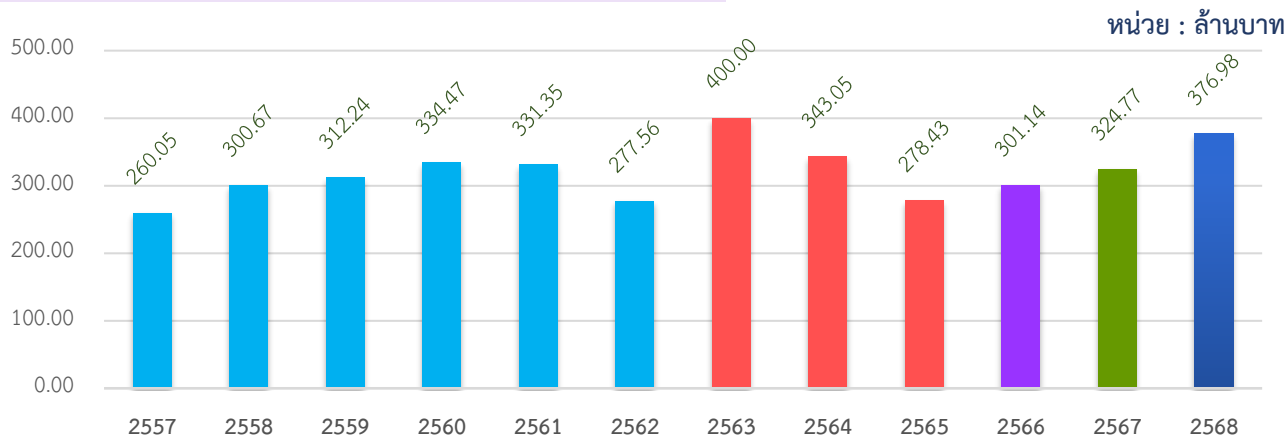
รายงานงบประมาณ

สถานการณ์งบประมาณ ตาม พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่าย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2568



กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



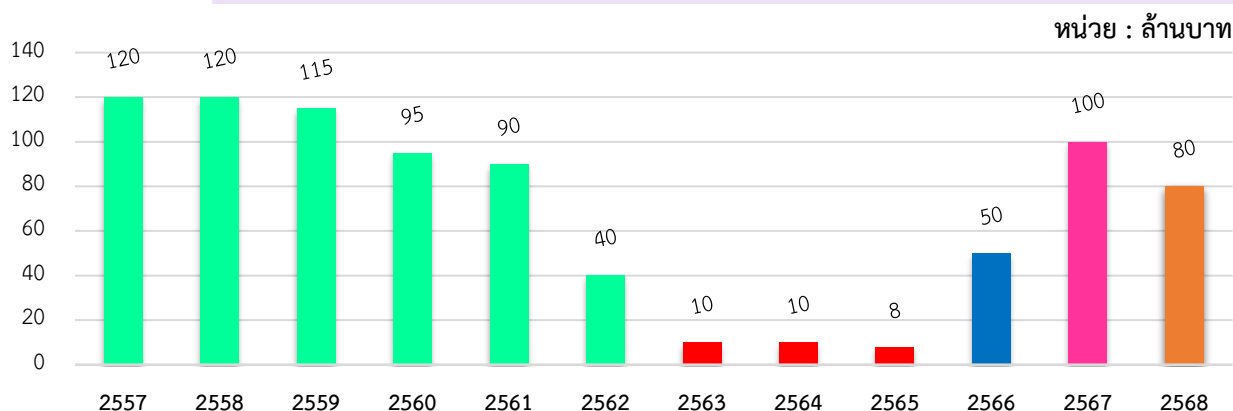
ปี 2567 : 324.7700 ล้านบาท

ปี 2568 : 376.9765 ล้านบาท



เพิ่มขึ้น
ร้อยละ 16

กองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (ตาม พรบ.คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542)



ปี 2567 : 100.000 ล้านบาท

ปี 2568 : 80.0000 ล้านบาท



ลดลง
ร้อยละ 20



งบประมาณรายจ่าย (งบสุทธิ)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568

จำแนกตามหมวดรายจ่าย

(หน่วย : ล้านบาท)

หมวดรายจ่าย	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	ลด/เพิ่ม	ร้อยละ
งบบุคลากร	128.8352	133.3327	+4.4975	3.49
งบดำเนินงาน	103.1018	108.8997	+5.7979	5.62
งบเงินอุดหนุน	13.8493	16.5000	+2.6507	19.14
งบรายจ่ายอื่น	6.2988	8.3576	+2.0588	32.69
งบลงทุน	68.7602	109.8865	+41.1263	59.81
รวม	320.8453	376.9765	+56.1312	17.49

เปรียบเทียบงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2568

หน่วย : ล้านบาท



ที่มา : สรุปการเบิกจ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จากระบบ GFMS
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2568

งบประมาณที่ได้รับและผลการเบิกจ่าย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568



จำแนกตามหมวดรายจ่าย (งบสุทธิ)

(หน่วย : ล้านบาท)

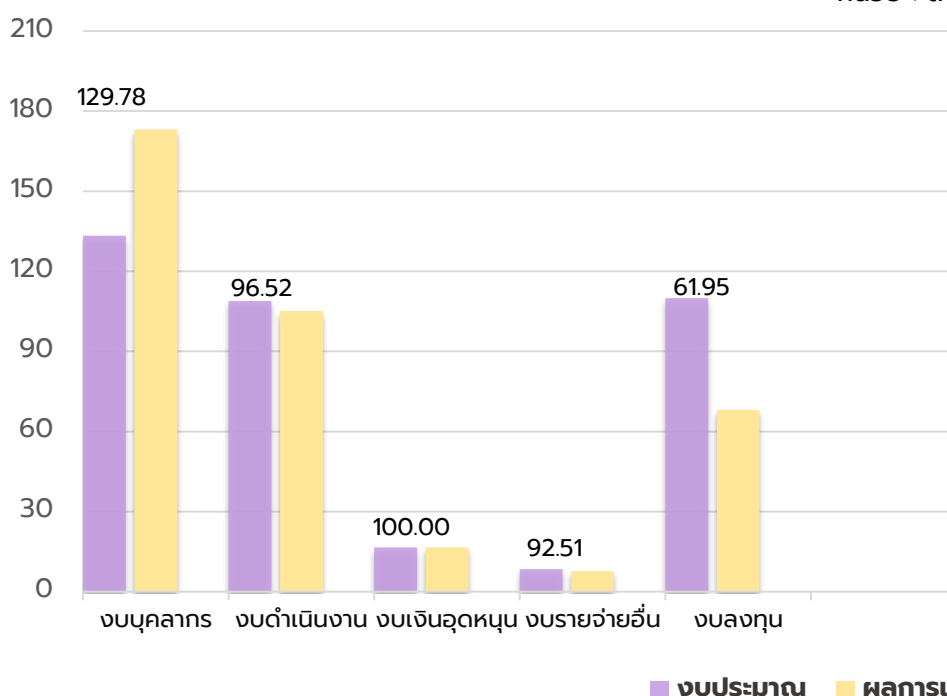
หมวดรายจ่าย	งบประมาณที่ได้รับสุทธิ	ผลการเบิกจ่าย (ณ วันที่ 30 กันยายน 2568)
งบบุคลากร	133.3327	173.0367
งบดำเนินงาน	108.8997	105.1071
งบเงินอุดหนุน	16.5000	16.4999
งบรายจ่ายอื่น	8.3576	7.7315
งบลงทุน	109.8865	68.0724
รวม	376.9765	370.4477

หมายเหตุ : ผลการเบิกจ่ายไม่รวมผูกพัน



แผนภูมิแสดงงบประมาณที่ได้รับและผลการเบิกจ่าย

หน่วย : ล้านบาท



ส่วนที่ 5

**แนวทางการดำเนินงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569**

แนวทางการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569



- รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงครอบคลุม การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค
- การส่งเสริมการแพทย์แผนไทย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ส่งเสริมและพัฒนา การสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีสุขภาพทางกาย และจิตใจที่ดี

การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ถือว่ามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนให้การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการขับเคลื่อนงานด้านการดูแลสุขภาพของประชาชนที่ได้ดำเนินการอยู่ในระยะที่ผ่านมาและเมื่อวิเคราะห์ทิศทางงานดำเนินการของรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี (นายอนุทิน ชาญวีรกูล) แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2568 พบว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้าง ให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค และส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด บริการสาธารณสุขตามวาระหนึ่งต้องครอบคลุม การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุม และป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ รัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพ และมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง



นอกจากนี้ยังมี 5 นโยบายหลักของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (นายพัฒนา พร้อมพัฒน) แดงในการประชุมผู้บริหารระดับสูงกระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2568 ที่มัยกระดับสาธารณสุขไทย กระทรวงสาธารณสุข นอมนำการพัฒนาทางสาธารณสุขตามแนวพระราชดำริและโครงการเฉลิมพระเกียรติของพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ พร้อมขับเคลื่อน 5 นโยบายสำคัญ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและระบบสาธารณสุขไทย จากนโยบาย 30 บาท รักษาทุกที่ และฟอกไตฟรีได้ทุกแห่ง ยกกระดับความสะดวกด้วยการใช้บัตรประชาชนใบเดียว นโยบายขยายบริการ Telemedicine ครอบคลุมทุก รพ.สต. บริการฉายแสงรักษามะเร็งและฟอกไตฟรี ครอบคลุมทุกพื้นที่ นโยบาย ครอบรู้ เพื่อย่อยอย่างมีคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้อง ตระหนักถึงสถานะสุขภาพของตนเอง และรู้วิธีแก้ปัญหาสุขภาพเบื้องต้น นโยบาย หมอไม่ล่า ประชาชนไม่รอ เชื่อมต่อทุกบริการผ่านเทคโนโลยี นำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น Super App และ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ใช้ระบบ ERP ในการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ และระบบ CRM เพื่อติดตามความพึงพอใจของประชาชน นโยบายเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจใหม่ ของประเทศ ด้วยการแพทย์มูลค่าสูง ผลักดันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Wellness Tourism) ส่งเสริมการแพทย์แม่นยำ และผลิตภัณฑ์ยาเพื่อการบำบัดรักษาขั้นสูง (ATMPs) และนโยบายขวัญกำลังใจบุคลากร ดูแลบุคลากรทางการแพทย์โดยเพิ่มค่าตอบแทนตามภาระงาน เพิ่มจำนวนผู้ช่วยบุคลากร และปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากนโยบายรัฐบาล ถ่ายทอดเป็นนโยบายกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2569 ภายใต้แนวคิด “สานต่อ วางรากฐาน ร่วมพัฒนา เพื่อระบบที่ยั่งยืน” ยกยระดับระบบบริการสุขภาพด้วยนวัตกรรมดิจิทัล สร้างสุขภาพดีทุกช่วงวัย (โดยเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ) พร้อมเสริมพลังเศรษฐกิจสุขภาพไทย และพัฒนาบุคลากรให้เข้มแข็ง จุดเน้นสำคัญนโยบายสาธารณสุขปี 2569 ได้แก่ นโยบายเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพเชิงพื้นที่ ลดเหลื่อมล้ำ นโยบายสร้างสุขภาพดีทุกช่วงวัย คนไทยแข็งแรง นโยบายเพิ่มขีดความสามารถนวัตกรรมทางการแพทย์และดิจิทัลสุขภาพ นโยบายเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจสุขภาพ และนโยบายบุคลากรมีขวัญ กำลังใจ และคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี

โดยมีนโยบายที่การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ นโยบายเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจสุขภาพ

- เพิ่มมูลค่าบริการสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมสุขภาพ คลินิกแพทย์แผนไทยร่วมสมัย

- ผลิตและพัฒนา Prof. Caregiver และนวัตกรรมไทยส่งเสริมวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ



ขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2569

นายแพทย์สมฤกษ์ จิงสมาน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข




1. เน้นประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพเชิงพื้นที่ ลดเหลื่อมล้ำ

- One Region-One Province-One Hospital: บริการทางการแพทย์ระหว่าง รพ. ในระดับเขต ระบบส่งต่อ ระบบข้อมูล บริการทางสังคม
- การจัดการเป็นเลิศด้านบริการ (Service Excellence): พัฒนาศักยภาพทางวิชาการด้านบริการ (Service Excellence) เน้นการบริการเชิงพื้นที่ การเชื่อมต่อนิติ
- เน้นประสิทธิภาพการบริการปฐมภูมิ: 16 ปีของเขตบริการปฐมภูมิ
- เน้นบริการทางไกลและการเข้าถึงสุขภาพ: บริการสุขภาพผ่านบริการทางไกล
- เน้นการเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นสูง: ก่อตั้ง Mini Clinic Telemedicine บริการทางการแพทย์ขั้นสูง

สานต่อ วางรากฐาน ร่วมพัฒนา เพื่อระบบที่ยั่งยืน

น้อมนำการพัฒนาทางสาธารณสุขตามแนวพระราชดำริ/ โครงการเฉลิมพระเกียรติ



3. เน้นเปิดความสามารถ นวัตกรรมทางการแพทย์และสุขภาพ ดิจิทัลสุขภาพ ระบบข้อมูลสุขภาพอัจฉริยะ

- พัฒนาระบบดิจิทัลสุขภาพเพื่อเชื่อมโยงข้อมูล สร้างสังคมสุขภาพ
- พัฒนาระบบ Telemedicine บริการสุขภาพปฐมภูมิทางไกล
- พัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพอัจฉริยะ (ATMPs)
- พัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพขั้นสูง (Precision Medicine)

2. สร้างสุขภาพดีทุกช่วงวัย คนไทยแข็งแรง

- ส่งเสริมความแข็งแรงของร่างกาย: เน้นการออกกำลังกาย 150 นาที สัปดาห์
- การจัดการด้านสุขภาพ: เน้นการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน
- การจัดการด้านสุขภาพ: เน้นการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน

5. บุคลากรมีขวัญ กำลังใจ และคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี

- บริหารจัดการด้านสุขภาพ: เน้นการจัดการด้านสุขภาพ
- บริหารจัดการด้านสุขภาพ: เน้นการจัดการด้านสุขภาพ
- บริหารจัดการด้านสุขภาพ: เน้นการจัดการด้านสุขภาพ

4. เน้นมูลค่าเชิงเศรษฐกิจสุขภาพ

- เน้นมูลค่าเชิงเศรษฐกิจสุขภาพ: เน้นการพัฒนาสุขภาพ
- เน้นมูลค่าเชิงเศรษฐกิจสุขภาพ: เน้นการพัฒนาสุขภาพ
- เน้นมูลค่าเชิงเศรษฐกิจสุขภาพ: เน้นการพัฒนาสุขภาพ



SWOT Analysis

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 จากหน่วยงานภายในกรม โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis ที่ครอบคลุมสถานการณ์ทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร เพื่อให้เห็นทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ร่วมกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ภายในองค์กร (Internal Factors)

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
S1: ความน่าเชื่อถือในฐานะองค์กรหลักของรัฐ เป็นหน่วยงานที่มีกฎหมาย กฎกระทรวง รองรับอย่างชัดเจน (เช่น กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570)	W1: การขาดแคลนงานวิจัยเชิงประจักษ์ในระดับสากล ข้อมูลด้านประสิทธิผล ความปลอดภัย และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สนับสนุนการใช้สมุนไพร และหัตถการยังมีไม่เพียงพอ ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการวิจัย (เช่น วิจัย R2R) ทำให้การยอมรับในระดับนานาชาติยังอยู่ในวงจำกัด
S2: ฐานองค์ความรู้และโครงสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็ง มีการส่งสมภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิมและวัฒนธรรมไทยมายาวนาน มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัยระดับสากล เช่น ศูนย์เร่งรัดการวิจัยคลินิก (CRAC) พิพิธภัณฑ์พืชระดับนานาชาติ (Herbarium) การจัดทำ DNA Barcoding และห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย (HPLC, GCMS, HPTLC)	W2: ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและอัตรากำลังประสบปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีภาระงานสูง มีปัญหาช่องว่างระหว่างวัย (Gap generation) และมีงบประมาณที่จำกัด
S3: ความหลากหลายและการบูรณาการของบุคลากร บุคลากรหลากหลายวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (เช่น การแปรรูป/สกัดสมุนไพร เภสัชศาสตร์ ชีวโมเลกุล การตรวจสอบภายใน) และทำงานร่วมกันเป็นทีม	W3: ระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัลยังไม่สมบูรณ์ ระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและระบบบันทึกผลงานยังไม่สมบูรณ์ ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายในกรมแบบ Real-time ทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานไปวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์และความน่าเชื่อถือ
S4: ระบบบริการและมาตรฐานที่ชัดเจน มีระบบการให้บริการแบบครบวงจร (One Stop Service) ในการให้คำปรึกษา ตรวจวิเคราะห์ รวมทั้งเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดมาตรฐานและประเมินศูนย์เวชเนสและแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	W4: ระบบงานภายในบางส่วนยังไม่ลงตัว มีหน่วยงานที่เพิ่งจัดตั้งใหม่ ทำให้ระบบงาน คู่มือ และขั้นตอนการปฏิบัติงานมาตรฐานยังไม่สมบูรณ์



SWOT Analysis (ต่อ)

2. การวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอกองค์กร (External Factors)

โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats) / ความเสี่ยง (Risk)
O1: กระแสสุขภาพและการเติบโตของเศรษฐกิจแวลเนสแนวโน้มนิยมของโลกและประเทศไทยที่ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม การป้องกันโรค และผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง	T1: การแข่งขันที่รุนแรงในตลาดโลก เผชิญกับการแข่งขันสูงจากประเทศผู้นำด้านแวลเนส สมุนไพรอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (เช่น จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) และการแข่งขันจากภาคเอกชนที่มีเทคโนโลยีและการตลาดที่เข้มแข็งกว่า
O2: นโยบายสนับสนุนและ Soft Power จากภาครัฐ มีนโยบายระดับชาติที่หนุนเสริมชัดเจน เช่น BCG Economy, Medical Hub กัญชาทางการแพทย์ นโยบายส่งเสริม Soft Power ไทยสู่ระดับสากล	T2: ข้อจำกัดทางกฎหมายและการควบคุมคุณภาพขาดกฎหมาย กฎระเบียบมาตรฐานสากลที่เข้มงวด ความผันผวนของราคา และคุณภาพของวัตถุดิบสมุนไพร
O3: สิทธิประโยชน์และการเข้าถึงของประชาชน การผลักดันยาสมุนไพรและหัตถการเข้าสู่บัญชียาหลักแห่งชาติและชุดสิทธิประโยชน์ในกองทุนสุขภาพ (เช่น Fee Schedule ของ สปสช.) ช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการของผู้ป่วย	T3: ความไม่ต่อเนื่องเชิงนโยบายและการบริหาร การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนงาน
O4: เครือข่ายความร่วมมือและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีโอกาสสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ (เช่น งาน Expo ญี่ปุ่น, ตลาดชาอู๋ดาร์ปะเบีย) และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น AI, Big Data, Health Tech มาช่วยยกระดับการดำเนินงาน	T4: ความเชื่อมั่นและข้อมูลที่บิดเบือน ทศนคติของผู้บริโภคบางกลุ่มยังเชื่อมั่นในยาแผนปัจจุบันมากกว่า ปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลสมุนไพรที่ไม่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของการแพทย์แผนไทย



SWOT Analysis (ต่อ)

เมื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goals) ของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2568) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกทั้ง 4 ประเด็น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทั้ง 4 ประเด็น ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้แก่

1) ร้อยละของประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วยและเลือกใช้ยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเอง **ผลงานร้อยละ 1.12 (เป้าหมาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3)**

สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนยังเป็นข้อต่อสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขการวางแผนในระยะต่อไปควรยกระดับความน่าเชื่อถือด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific/Principal-based) อย่างเข้มข้น การสื่อสารนโยบายต้องขับเคลื่อนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-based) เพื่อเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้มองเห็นถึงมาตรฐานความปลอดภัยและประสิทธิภาพของสมุนไพรอย่างชัดเจน

2) ร้อยละของประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วยและเลือกใช้บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระบบบริการสุขภาพ **ผลงานร้อยละ 2.74 (เป้าหมาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 7)**

สามารถวิเคราะห์ได้ว่า อัตราการใช้บริการในระบบสุขภาพที่ยังต่ำกว่าเกณฑ์ ชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการบูรณาการเข้ากับระบบสาธารณสุขกระแสหลัก การวางแผนกลยุทธ์ควรขยายมิติของการบริการให้ครอบคลุมไปถึงการยกระดับสู่ Thainess Wellness Destinations อย่างเต็มรูปแบบเพื่อเชื่อมโยงการรักษาพยาบาลเข้ากับการส่งเสริมสุขภาพเชิงป้องกัน ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดผู้รับบริการกลุ่มใหม่ ๆ และตอบโจทย์นโยบาย Medical & Wellness Hub ของประเทศได้อย่างตรงจุด

3) มูลค่าของการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรมวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น **ผลงานจำนวน 45,882 ล้านบาท (เป้าหมาย ไม่น้อยกว่า 70,000 ล้านบาท)**

4) อันดับของมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรมวลรวมในประเทศไทยอยู่ใน 3 อันดับแรกของเอเชีย **ผลงานอันดับที่ 5 รองจากประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอินเดีย (เป้าหมายอันดับที่ 4)**

สามารถวิเคราะห์ได้ว่า แม้จะมีการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่การก้าวข้ามขีดจำกัดเพื่อชิงส่วนแบ่งการตลาดในเอเชียจำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์ที่เฉียบคมขึ้น การวางแผนรุกตลาดควรพุ่งเป้าไปที่การผลักดัน Herbal Champions ที่มีศักยภาพสูงระดับโลก เช่น กัญชาทางการแพทย์ กระชายดำ หรือสมุนไพรสร้างเศรษฐกิจ รวมถึงการใช้เวทีเจรจาธุรกิจและงานจัดแสดงสินค้าระดับชาติและนานาชาติ เช่น งานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ หรือการจัดงานระดับชาติ เป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ในการแสดงศักยภาพและการสร้างมาตรฐาน GACP ของไทย เพื่อเร่งการเติบโตของมูลค่ามวลรวมให้ถึงระดับ 70,000 ล้านบาทตามเป้าหมาย

ดังนั้น ทิศทางการขับเคลื่อนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 จึงได้กำหนดจุดยืนและเข็มมุ่งในการพัฒนาการดำเนินงาน โดยต่อยอดจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ดังนี้

1. สร้างสรรค์นวัตกรรมการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทย เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุข พื้นถิ่นเศรษฐกิจ หนุนเสริมการขับเคลื่อนประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ

2. การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทย เป็นทางเลือกทางการแพทย์และเป็นที่พึ่งของประชาชนในระบบบริการสุขภาพของประเทศ เพื่อให้เข้าถึงบริการสุขภาพอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มาตรฐาน ลดรายจ่ายของประชาชนและประเทศ

3. ผลลัพธ์สมุนไพรไทย และบริการทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก มีขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในต่างประเทศ

4. กรมเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย และเชื่อมโยงการพัฒนาการแพทย์ดั้งเดิมระดับนานาชาติ รองรับการขับเคลื่อนระบบบริการสุขภาพของชาติ และการขับเคลื่อนความสามารถในการแข่งขันและเศรษฐกิจของประเทศ

เมื่อพิจารณาการดำเนินงานที่สำคัญ ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดของกรมให้ได้ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ภายใต้ 6 มิติยุทธศาสตร์ ดังนี้



การดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นแผนการดำเนินงานสำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 จำนวน 6 มิติยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยกระดับอุตสาหกรรมและเวลเนสไทย สู่นำโลก



ผลักดันให้ประเทศไทยเป็น Global Wellness Destination ที่มีความโดดเด่นด้วยภูมิปัญญาไทย การนวดไทย และสมุนไพร โดยมีมาตรฐานบริการระดับสากล เพื่อสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน



2. ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสมุนไพรสู่ New S-Curve

เปลี่ยนสมุนไพรไทยจากพืชพื้นบ้าน ให้เป็นพืชเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม (New S-Curve) ที่มีมาตรฐานสากล โดยเริ่มจากการอนุรักษ์ฐานทรัพยากร พัฒนาเข้าสู่ระบบบริการสาธารณสุขอย่างมีคุณภาพ และผลักดันสู่ตลาดโลก ผ่านผู้ประกอบการที่เข้มแข็ง

3. การจัดการกัญชา กัญชงและกระท่อมอย่างเป็นระบบ



สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็ง สำหรับการบริหารจัดการพืชสมุนไพรควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้น การเปลี่ยนผ่านจากการใช้ประโยชน์ในระดับพื้นบ้านสู่การเป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์และอุตสาหกรรมมูลค่าสูง



4. การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อคุณภาพชีวิต

การใช้ภูมิปัญญาไทยผสมผสานเทคโนโลยีสร้างระบบสุขภาพที่ยั่งยืน ตั้งแต่การป้องกัน การรักษา/ฟื้นฟู ไปจนถึง การดูแลระยะยาวในชุมชน เพื่อให้คนไทยมีสุขภาพดี ลดภาระค่าใช้จ่าย และสร้างความมั่นคงทางสุขภาพให้กับประเทศ

5. การขับเคลื่อนสู่องค์กรดิจิทัลและนวัตกรรม



บูรณาการข้อมูล มาตรฐาน นวัตกรรม เข้าด้วยกันเพื่อสร้างระบบนิเวศการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก ที่มีความน่าเชื่อถือทางวิทยาศาสตร์ มีระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสด้วยเทคโนโลยี และเป็นที่ยอมรับในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการสร้างความรอบรู้ให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้



6. ปฏิรูปองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

พัฒนากรมให้เป็นองค์กรภาครัฐต้นแบบที่มีสมรรถนะสูง ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยมีบุคลากร ที่เป็นมืออาชีพ มีคุณธรรม และมีความสุขในการทำงาน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสและทันสมัย

תאכלו כחכם

ผลงานรายโครงการ



SMART Academic

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 1

พัฒนาวิชาการ องค์ความรู้ และนวัตกรรม
การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก
และสมุนไพร เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุข
และสร้างมูลค่าเพิ่ม

โครงการรองรับ จำนวน 16 โครงการ

1. โครงการเพิ่มพูนศักยภาพและส่งเสริมการยอมรับ การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระดับสากล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างและรักษาทบถกนนำด้านการแพทย์ดั้งเดิมของประเทศ
ไทยในเวทีโลกและภูมิภาค รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือระหว่างภูมิภาค
ให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง
2. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลเชิงนโยบาย ระบบบริการสุขภาพ ระบบ
การศึกษา สถานการณ์การแพทย์ดั้งเดิม การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์
ทางเลือก และสมุนไพร รวมถึงข้อมูลเชิงวิชาการ งานวิจัย และวิธีปฏิบัติ
ที่ดีและเป็นเลิศ (Good and Best practice) ของประเทศไทย ร่วมกับ
กลุ่มประเทศในแถบภูมิภาคอาเซียน และแม่โขง-คงคา

ผลการดำเนินงาน

เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ASEAN Conference on Traditional and Complementary Medicine ภายในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ และการประชุมวิชาการประจำปี การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ ครั้งที่ 22 ระหว่างวันที่ 2-3 กรกฎาคม 2568 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัด นนทบุรี ได้แก่ เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2568 มีวิทยากร และชาวต่างชาติ จำนวน 36 คน เข้าร่วมพิธีเปิดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ และศึกษา ดูงานสถานการณ์การแพทย์แผนไทยประยุกต์ ศิริราช (WHO Collaborating Center for Traditional Medicine) และเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2568 กิจกรรม การแลกเปลี่ยนความรู้งานวิจัย นโยบายด้านการแพทย์ดั้งเดิม และการแพทย์ทางเลือกเสริมในการดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) โดยมีบุคลากรด้านการแพทย์ดั้งเดิมของประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน 127 คน ได้เรียนรู้ข้อมูลเชิงนโยบายระบบบริการสุขภาพ ระบบการศึกษา สถานการณ์การแพทย์ดั้งเดิม ข้อมูลเชิงวิชาการ งานวิจัย และวิธีปฏิบัติที่ดีและเป็นเลิศของประเทศไทยทั้งรูปแบบ Online และ Onsite และมีผู้ชมผ่านทาง facebook จำนวน 1,773 ครั้ง



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองวิชาการและแผนงาน

ปัญหาและอุปสรรค

มีแผนจัดกิจกรรมในช่วงไตรมาส 4
ทำให้ถูกปรับลดงบประมาณไปใช้
ดำเนินการโครงการตามนโยบาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ทบทวนแผนจัดกิจกรรมใหม่
และพิจารณางบประมาณจากแหล่งอื่น
เพื่อลดการใช้งบประมาณของกรม



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 600,441 บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 600,441 บาท
คิดเป็นร้อยละ 100



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



2. โครงการสร้างความรู้ความเข้าใจในประโยชน์ และสรรพคุณของสมุนไพรไทยสู่การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์

เผยแพร่องค์ความรู้ด้านสรรพคุณและการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรในกลุ่มอาการโรคที่พบบ่อย และกลุ่มโรค NCDs หรือ non-communicable diseases ที่ถูกต้อง เหมาะสม ก็นต่อสถานการณ์โรคสำหรับการรักษาและการดูแลสุขภาพของประชาชน

ผลการดำเนินงาน

เผยแพร่องค์ความรู้ด้านสรรพคุณและการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรจำนวน 10 กลุ่มอาการโรค ได้แก่

- (1) กลุ่มอาการปวดกล้ามเนื้อ ปวดข้อ
- (2) กลุ่มอาการชาจากอัมพฤกษ์-อัมพาต
- (3) กลุ่มอาการไข้หวัด โควิด-19
- (4) กลุ่มอาการทางผิวหนัง บาดแผล
- (5) กลุ่มอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ
- (6) กลุ่มอาการท้องเสีย
- (7) กลุ่มอาการเบื่ออาหาร
- (8) กลุ่มอาการท้องผูก ริดสีดวงทวาร
- (9) กลุ่มอาการวิงเวียน
- (10) กลุ่มอาการนอนไม่หลับ โดยเผยแพร่สู่ประชาชนผ่าน 3 ช่องทาง

ได้แก่

- 1) facebook มีผู้เข้าถึงจำนวน 45,000 ครั้ง
- 2) Tiktok มีผู้เข้าถึงจำนวน 1,400 ครั้ง
- 3) youtube มีผู้เข้าถึงจำนวน 764 ครั้ง



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **135,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **135,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองวิชาการและแผนงาน

ปัญหาและอุปสรรค

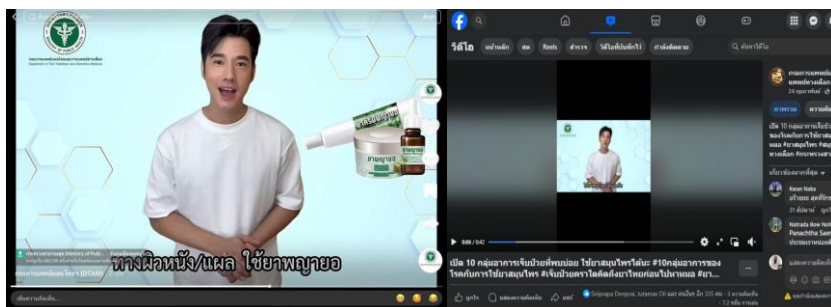
- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



ค้นหา



3. โครงการสร้างการตระหนักรู้ในการดูแลสุขภาพของคนไทย เพื่อการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

วัตถุประสงค์

พัฒนารูปแบบการสื่อสาร เพิ่มช่องทางการเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก ด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ ให้แก่ประชาชน ผ่านช่องทางการสื่อสารของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และเหมาะสม



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองวิชาการและแผนงาน

ผลการดำเนินงาน

1. จัดทำต้นฉบับวารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกปีที่ 22 ฉบับที่ 3 ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 และปีที่ 23 ฉบับที่ 2 มียอดการดาวน์โหลดของวารสาร จำนวน 114,622 ครั้ง
2. เข้าร่วม “การประชุมวิชาการเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพวารสารวิชาการไทย ครั้งที่ 15” เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2568 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพวารสารวิชาการไทย ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล
3. จัดประชุมคณะทำงานจัดทำชุดข้อมูลและจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2567 ณ ห้องประชุมสถาบันการแพทย์แผนไทย โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 22 ราย
4. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยฯ ผ่านรูปแบบการสื่อสาร On Ground จำนวน 12 ครั้ง/ผ่านรูปแบบการสื่อสาร OnLine วิดีโอ 37 คลิป Infoความรู้ 58 ชิ้น Info 10 กลุ่มยา สมุนไพร 90 ชิ้น รายการออนไลน์ 24 ครั้ง/ผ่านรูปแบบการสื่อสาร On Air การสัมภาษณ์สื่อ 10 ครั้ง ข่าวที่ได้รับการเผยแพร่ 132 ข่าว
5. จัดทำเนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) จำนวน 2 หลักสูตร 1) การดูแลสุขภาพภาวะมีบุตรยาก ตามศาสตร์การแพทย์แผนจีน (หย่างเซิงโรสเก้เกิดเงิน) ผู้เข้าอบรมจำนวน 276 ราย 2) การดูแลสุขภาพโรคสะเก็ดเงิน ตามศาสตร์การแพทย์แผนจีน (หย่างเซิงโรสเก้เกิดเงิน) ผู้เข้าอบรมจำนวน 193 ราย
6. จัดนิทรรศการ Mobile Medical Unit คลินิกบำบัดยาเสพติด คลินิกโรคสะเก็ดเงิน และคลินิกจัดการอาการปวด และนอนไม่หลับ ณ ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สาขาเขตสุขภาพที่ 12 จังหวัดพัทลุง กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 500 คน
7. จัดอบรมพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ณ สุเหร่าทางควาย กรุงเทพมหานคร กลุ่มเป้าหมายจำนวน 125 คน
8. จัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคนด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 12 ครั้ง โดยมีโครงร่างการวิจัยที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัย จำนวน 11 โครงการ



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **600,441** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **600,441** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

ปัญหาและอุปสรรค

มีแผนจัดกิจกรรมในช่วงไตรมาส 4 ทำให้ถูกปรับลดงบประมาณไปใช้ดำเนินการโครงการตามนโยบาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ทบทวนแผนจัดกิจกรรมใหม่ และพิจารณางบประมาณจากแหล่งอื่น เพื่อลดการใช้งบประมาณของกรม



4. โครงการจัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ และการประชุมวิชาการประจำปี การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ ครั้งที่ 22

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ กองวิชาการและแผนงาน

1. เพื่อเป็นเวทีสื่อสารนโยบายและยกระดับวิชาการสู่นวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายทั้งในและระหว่างประเทศให้เกิดการพัฒนาและขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ในการขับเคลื่อน การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพและเสริมสร้าง เศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน
3. เพื่อหนุนเสริมและสร้างโอกาสการเติบโตทางเศรษฐกิจด้านบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมคณะอนุกรรมการดำเนินงานโครงการมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการจัดเตรียมงาน มหกรรมสมุนไพรแห่งชาติในโซนนิทรรศการ ทั้ง 7 โซน จำนวน 2 ครั้ง ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
2. จัดประชุมคณะอนุกรรมการวิชาการงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ เพื่อเตรียมจัดงานประชุมวิชาการในงานมหกรรม สมุนไพรแห่งชาติ จำนวน 4 ครั้ง ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กิจกรรม ได้แก่ การเสวนาวิชาการ การประกวดผลงานวิชาการ และการอบรมตลาดความรู้
3. จัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกและการประกวดผลงานวิชาการเพื่อพิจารณาเกณฑ์การประกวดผลงานวิชาการ เพื่อกลั่นกรองผลงานวิชาการและเพื่อประกวดผลงานวิชาการที่ได้ผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการ
4. จัดประชุมปรึกษาหารือรูปแบบการจัดกิจกรรมโซนบริการ จำนวน 6 ครั้ง ได้แก่ การกำหนดรูปแบบกิจกรรมภายใน โซนบริการ กำหนดแผนผังการจัดนิทรรศการและกิจกรรมภายในโซน และเพื่อเตรียมความพร้อม จัดเตรียมอุปกรณ์
5. จัดประชุมคณะกรรมการอำนวยการจัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ เพื่อขับเคลื่อนการจัดงานมหกรรมสมุนไพร แห่งชาติ ณ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข
6. จัดประชุมคณะทำงานด้านภูมิปัญญาและการใช้ประโยชน์ เพื่อกำหนดรูปแบบกิจกรรมและแผนผัง
7. จัดประชุมคณะทำงานด้านพิธีการและต้อนรับ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านพิธีการในพิธีเปิดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ และเตรียมการต้อนรับประธาน แขกผู้มีเกียรติ เช่น กูทูประจําประเทศต่าง ๆ นายแพทย์สาธารณสุขทุกจังหวัด เครือข่าย และประชาชนที่สนใจเข้าร่วมงาน
8. จัดประชุมคณะทำงานตรวจประเมินร้านค้า เพื่อหารือคณะกรรมการในการพิจารณาตรวจประเมินร้านค้าที่เข้าร่วม จัดนิทรรศการภายในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ จำนวน 2 ครั้ง
9. จัดประชุมคณะทำงานเวทีกลาง เพื่อเตรียมความพร้อมและจัดเตรียมรูปแบบการจัดกิจกรรมบนเวทีกลางภายในงาน มหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ
10. จัดประชุมคณะทำงานประชาสัมพันธ์ เพื่อติดตามผลการจัดทำประชาสัมพันธ์การจัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสื่อการประชาสัมพันธ์
11. จัดประชุมรับฟังการชี้แจงรายละเอียดการจัดนิทรรศการ เพื่อชี้แจงรายละเอียดการเข้าร่วมการจัดนิทรรศการภายในงาน แก่เครือข่ายที่ร่วมจัดงาน
12. จัดประชุมคณะทำงานตลาดความรู้ เพื่อจัดกิจกรรมอบรมตลาดความรู้ สำหรับประชาชน และผู้ที่สนใจ
13. จัดประชุมสรุปผลดำเนินการจัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22

ปัญหาและอุปสรรค

1. การกำหนดพื้นที่จัดนิทรรศการแต่ละโซน ยังไม่เหมาะสมกับกิจกรรม
2. ตารางกิจกรรมของเวทีกลางไม่มีช่วงเวลาพัก และระบบเสียงที่ดังเกินไปทำให้มีผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียงในการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **13,500,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **13,499,975** บาท
คิดเป็นร้อยละ **99.99**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

5. โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้วยการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสาน

วัตถุประสงค์

ยกระดับนวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้เป็นส่วนหนึ่งของดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย

ผลการดำเนินงาน

1. จำนวนรูปแบบนวัตกรรมโครงการส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เป้าหมายจำนวน 1 รูปแบบ ผลงานจำนวน 1 รูปแบบ
2. จำนวนชมรมผู้สูงอายุที่นำนวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกไปใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาโรค และฟื้นฟูสุขภาพผู้สูงอายุ เป้าหมายไม่น้อยกว่า 220 ชมรม ผลงานจำนวน 480 ชมรม
3. จำนวนนวัตกรรมด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เป้าหมายไม่น้อยกว่า 3 นวัตกรรม ผลงานจำนวน 5 นวัตกรรม ได้แก่ 1) ยางยืดพิชิตโรค 2) แผงไข่มะกรูด 3) ผ้าขาวม้าคลายปวด 4) ชักรอก 5) ตาราง 9 ช่อง
4. จำนวนเครือข่ายด้านสุขภาพที่นำการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกไปใช้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในกลุ่มติดบ้าน และติดเตียงแบบบูรณาการในระดับชุมชน เป้าหมายไม่น้อยกว่า 220 เครือข่าย ผลงานจำนวน 521 เครือข่าย
5. จัดประกวดพื้นที่ต้นแบบดีเด่นชมรมผู้สูงอายุด้านการแพทย์แผนไทย เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2568 ณ โรงแรมเอเชียแอร์พอร์ต จังหวัดปทุมธานี โดยมีผู้แทนชมรมผู้สูงอายุ จาก 12 เขตสุขภาพ รวมจำนวน 350 คน ผลที่ได้ คือ มีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้สูงอายุ ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ในการนำการแพทย์แผนไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดูแลสุขภาพของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พัฒนากิจกรรมและนวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทยให้มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุของเขตสุขภาพ และนำเสนอผลการดำเนินงานเพื่อคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบดีเด่นชมรมผู้สูงอายุระดับประเทศ
6. ลงพื้นที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุที่ผ่านการประเมินรอบแรก จำนวน 3 ชมรม ได้แก่ 1) เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2568 ณ ชมรมผู้สูงอายุเพชรน้ำหนึ่ง จังหวัดสุพรรณบุรี 2) เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2568 ณ ชมรมผู้สูงอายุ ห้วยพุก จังหวัดพิจิตร 3) เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2568 ณ ชมรมผู้สูงอายุตำบลคลองกับจันทร์ จังหวัดสระแก้ว ผลที่ได้ คือ มีการติดตามและประเมินผลประกอบการตัดสินใจผู้ชนะเลิศ อันดับ 1-3 พื้นที่ต้นแบบดีเด่นชมรมผู้สูงอายุด้านการแพทย์แผนไทย และรับโลรางวัลจากนายกรัฐมนตรี ภายในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติครั้งที่ 22 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี
7. รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผลการนำนวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้รูปแบบนวัตกรรมโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 1 ฉบับ
8. ผลิตหนังสือคู่มือ “การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน” จำนวน 1,000 เล่ม ผลที่ได้ คือ มีแนวทางสำหรับบุคลากรทางสาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และประชาชนทั่วไป ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาและอุปสรรค

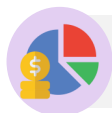
1. กลุ่มเป้าหมายที่อบรมครู ก. ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ทำให้ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุด้วยการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก และไม่เห็นความจำเป็นในการนำไปใช้
2. ผู้สูงอายุและชมรมบางแห่งยังขาดอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่เหมาะสมในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ขยายหลักสูตรอบรม (ครู ก.) ให้ครอบคลุมมากขึ้น และควรมีการอบรมบุคลากรระดับท้องถิ่นให้สามารถถ่ายทอดความรู้ได้
2. ปรับเปลี่ยนรูปแบบสื่อการสอนนวัตกรรมโครงการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่ม และนำไปใช้ได้จริง



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **2,788,800** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **2,788,800** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



6. โครงการประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 18 และการประชุมคณะกรรมการความร่วมมือด้านการแพทย์ไทย-จีนระหว่างกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และคณะกรรมการสุขภาพ เทศบาลนครเชียงใหม่ ครั้งที่ 18

วัตถุประสงค์

1. เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการรักษาผู้ป่วยด้วยโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุข หรือการดูแลสุขภาพด้วยศาสตร์การแพทย์แผนจีนและการแพทย์แผนดั้งเดิม ระหว่างนักวิชาการไทยและจีน
2. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างไทยและจีน ร่วมกันพัฒนาการแพทย์ดั้งเดิมให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการต่อไป



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์ทางเลือก

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมคณะกรรมการอำนวยการประชุมตามโครงการประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 18 ณ ห้องประชุมสถาบันการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 21 คน ผลที่ได้ คือ ได้แนวทางการเตรียมความพร้อมในการจัดประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 18
2. จัดประชุมคณะกรรมการวิชาการตามโครงการประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 18 จำนวน 2 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 35 คน ผลที่ได้ คือ ได้กำหนดการประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 18 กำหนดการส่งผลงานวิชาการและการพิจารณาผลงานวิชาการ และกำหนดการเดินทางเข้าร่วมประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 18 และได้คัดเลือกผลงานวิชาการที่จะนำเสนองานประชุมวิชาการฯ และหัวข้อหลักในการประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 19
3. จัดประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 18 หัวข้อ “พลิกโฉมสมุนไพรไทย-จีน : จากภูมิปัญญาสู่สุขภาพสากล” ณ ห้องประชุมบัวหลวง กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 435 คน ผลที่ได้ คือ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการแพทย์แผนดั้งเดิม ไทย-จีน
4. จัดประชุมคณะกรรมการความร่วมมือด้านการแพทย์ไทย-จีน ระหว่างกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และคณะกรรมการสุขภาพเทศบาลนครเชียงใหม่ ครั้งที่ 18 ณ ห้องประชุมสุวรรณพิกุล กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 14 คน ผลที่ได้ คือ ได้รายละเอียดความร่วมมือที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2569
5. จัดประชุมสรุปผลการดำเนินการประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 18 และการประชุมคณะกรรมการความร่วมมือด้านการแพทย์ไทย-จีน ณ ห้องประชุมสถาบันการแพทย์ทางเลือก กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 18 คน ผลที่ได้ คือ ได้สรุปผลการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการวิชาการจากภายในและภายนอกกรม

ปัญหาและอุปสรรค

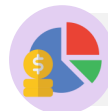
- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **200,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **200,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



7. โครงการมหกรรมการแพทย์แผนไทยแห่งชาติและการแพทย์พื้นบ้านไทย ปีที่ 17 ระดับภาค

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย

1. เพื่อสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนสามารถนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพรมาใช้ดูแลสุขภาพตนเองทั้งในมิติการดูแล รักษา และการป้องกันโรค
2. ยกย่ององค์ความรู้การแพทย์พื้นบ้านไทย และยกย่องหมอพื้นบ้านให้ได้รับการยอมรับและเข้ามามีบทบาทในการดูแลสุขภาพของประชาชนโดยเฉพาะในชุมชนเพื่อผลักดันเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพของภาครัฐ

ผลการดำเนินงาน

1. จัดงานสัปดาห์ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 25-29 ตุลาคม 2567 ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 5,250 คน กิจกรรมได้แก่ การจัดนิทรรศการแสดงองค์ความรู้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทยและสมุนไพรของภาคีเครือข่าย ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและกิจกรรมเสวนาวิชาการเพื่อนำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยการแพทย์พื้นบ้านไทยและสมุนไพรไปใช้เพื่อการดูแลสุขภาพและต่อยอดสู่เศรษฐกิจ
2. จัดงานมหกรรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย ปีที่ 17 ระดับภาค ระหว่างวันที่ 10-12 กุมภาพันธ์ 2568 ณ ลานสระบัว จังหวัดสงขลา โดยบูรณาการร่วมกับงานวันสงขลา มีภาคีเครือข่ายในการจัดงาน 14 จังหวัดภาคใต้ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพร จำนวน 6,145 คน กิจกรรม ได้แก่ การจัดนิทรรศการแสดงองค์ความรู้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพรของภาคีเครือข่ายทั้งส่วนกลางและภาคใต้ เพื่อนำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพรไปใช้เพื่อการดูแลสุขภาพและต่อยอดสู่เศรษฐกิจ
3. คัดเลือกหมอไทยดีเด่นทั้งระดับภาคและระดับชาติ มีหมอพื้นบ้านที่ได้รับการยอมรับและมีบทบาทในการดูแลสุขภาพประชาชนในชุมชนเข้าร่วมการคัดเลือกหมอไทยดีเด่นระดับภาค และระดับชาติจาก 12 เขตบริการสุขภาพ รวมจำนวน 50 คน และมีหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ ได้แก่ หมอแก้ว ไขเย็น จังหวัดพะเยา

ปัญหาและอุปสรรค

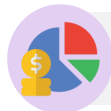
ไม่มีขอบเขตการสนับสนุนงบประมาณให้ภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

กำหนดขอบเขตการสนับสนุนงบประมาณให้ภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมให้ชัดเจนทั้งวงเงินงบประมาณและกระบวนการดำเนินงาน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง และสามารถดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **3,000,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **1,530,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **51**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



8. โครงการพัฒนาแนวทางและศักยภาพของหมอพื้นบ้าน และภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพ เพื่อบูรณาการการจัดการสุขภาพชุมชน

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย

1. เพื่อนำศักยภาพของหมอพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการปัญหาสุขภาพของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กลไกความร่วมมือในระดับชุมชนทุกภาคส่วน และกลไกของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับพื้นที่
2. เพื่อนำศักยภาพของการแพทย์พื้นบ้านไทย การแพทย์ทางเลือก ที่เป็นภาคีเครือข่ายมาส่งเสริมและสนับสนุน ให้ชุมชนมีความมั่นคงทางยาสมุนไพรที่เข้มแข็ง และสามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน

ผลการดำเนินงาน

1. ชุมชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ (1) ตำบลศรีโคตร จังหวัดร้อยเอ็ด พัฒนารูปแบบ “3 ส. 3 อ. 1 น.” เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ (2) ศูนย์สุขภาพบ้านโคกศรี จังหวัดชัยภูมิ จัดบริการนัดพื้นบ้านถึงบ้านผู้ป่วย
2. เกิดต้นแบบพื้นที่ที่บูรณาการภูมิปัญญากับระบบสุขภาพ ได้แก่ (1) ตำบลน้ำแก่น จังหวัดน่าน : sw.สท. ร่วมกับหมอพื้นบ้านพัฒนาเป็นศูนย์บริการนัด อบ. ประคบ และผลิตลูกประคบ (2) ตำบลป่าแดด จังหวัดเชียงราย : พัฒนาการดูแลสุขภาพของหมอพื้นบ้าน “หมออย่างง” พื้นฟูภูถัด กระดุกหัก
3. มีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากสมุนไพรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช : ชุมชนแปรรูป “จันทน์เทศ” เป็นของแถม ตากแห้ง สร้างรายได้ (2) จังหวัดพัทลุง : ส่งเสริมการปลูก “โพล” และใช้ในลูกประคบสมุนไพร
4. หมอพื้นบ้านได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และมีบทบาทในการดูแลสุขภาพชุมชนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ (1) ศูนย์คำกั้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ : มีหมอพื้นบ้านและ อสม. จำนวน 29 ท่าน ให้บริการนัด ทำลูกประคบ และชาเลือดงาม (สมุนไพร 17 ชนิด) (2) วัดหนองหญ้าขาว จังหวัดอุทัยธานี : มีหมอนวดพื้นบ้านเหยียบเหล็กแดง จำนวน 9 ท่าน นวดพื้นฟูผู้ป่วย มีผู้ป่วยพักค้าง
5. เสริมสร้างความมั่นคงทางสุขภาพและเศรษฐกิจของชุมชน ได้แก่ (1) จังหวัดบึงกาฬ : มีการรณรงค์ใช้ประโยชน์สมุนไพร “ปลาไหลเผือกน้อย” อย่างยั่งยืน (2) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ : ส่งเสริมการปลูกและแปรรูป “ว่านหางจระเข้” เป็นผลิตภัณฑ์กาผิวแผลไหม้ สร้างรายได้

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **1,890,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **1,890,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



• กลุ่มวิชาการ ร่วม ปวช.สามัคคี ปวส.อัสสัมชัญ / น่านกัณโณ / สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
• สมทบร่วม ร่วม วิทยาลัย โกลาสนา ตัวต่อของ สมุหฯ โคราช

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ส่งเสริมให้หน่วยงานรัฐ และท้องถิ่นสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกับหมอพื้นบ้านและภาคีเครือข่ายในพื้นที่
2. พัฒนาเกณฑ์และกลไกการรับรององค์ความรู้หมอพื้นบ้านและตำรายาให้มีมาตรฐาน
3. สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การแพทย์พื้นบ้านในระดับตำบล/อำเภอ
4. เชื่อมโยงกับระบบบริการสาธารณสุขและนโยบายด้านสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเป็นรูปธรรม



9. โครงการสร้างความเชื่อมั่นการใช้ยาสมุนไพร ในการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเกิดความเชื่อมั่นการใช้ยาสมุนไพรในการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด
2. เพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ เกี่ยวกับการใช้ยาสมุนไพรในการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดอย่างถูกต้อง ปลอดภัย ในการดูแลตนเอง ครอบครัว และชุมชน
3. เพื่อส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรในการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดในกลุ่มสวิชาชีพแพทย์ แพทย์แผนไทย/แพทย์แผนไทย ประยุกต์ เภสัชกร พยาบาล วิชาชีพอื่น ๆ และประชาชนทั่วไป



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมหารือวางแผนการดำเนินโครงการสร้างความเชื่อมั่นการใช้ยาสมุนไพรในการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด ณ ห้องประชุมกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 2 ครั้ง
2. ถ่ายทอดองค์ความรู้ เกี่ยวกับการใช้ยาจากสมุนไพรในการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด
 - 2.1 ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (ยศเส) ได้แก่ (1) โครงการสานสัมพันธ์ น้อง-พี่ เสริมพลัง ด้านยาเสพติดของกรมคุมประพฤติ (ค่าย 5 วัน) ณ วัดโบสถ์ดอนพรหม จังหวัดนนทบุรี (2) โครงการใจพร้อม ร่วมกับ กรมคุมประพฤติ (ค่าย 2 วัน) ณ วัดไทรใหญ่ วัดโตนด และวัดสวนแก้ว จังหวัดนนทบุรี
 - 2.2 ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สาขาเขตสุขภาพที่ 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ (1) โครงการพัฒนา พุทธนิสสัย ผู้ถูกคุมความประพฤติของกรมคุมประพฤติ “ค่าย รู้...รัก... (Sense and Love)” (ค่าย 15 วัน) ณ ศูนย์วิจัย ยางฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา (2) ณ สำนักคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา (3) ณ ที่ว่าการอำเภอ คลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา
 - 2.3 ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สาขาเขตสุขภาพที่ 8 จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ โครงการพัฒนา พุทธนิสสัยผู้ถูกคุมความประพฤติของกรมคุมประพฤติ “ค่าย รู้...รัก... (Sense and Love)” (ค่าย 15 วัน) ณ ศูนย์ป้องกัน และบรรเทาสาธารณสุข เขต 7 จังหวัดสกลนคร
 - 2.4 ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สาขาเขตสุขภาพที่ 11 จังหวัดพิจิตร ได้แก่ โครงการพัฒนา พุทธนิสสัย ผู้ถูกคุมความประพฤติของกรมคุมประพฤติ “ค่าย รู้...รัก... (Sense and Love)” (ค่าย 15 วัน) ณ กองพันทหารช่าง ที่ 401 จังหวัดพิจิตร

ปัญหาและอุปสรรค

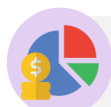
ความท้าทายในการถ่ายทอดองค์ความรู้การใช้ ยาสมุนไพรลดอันตรายจากยาเสพติด เนื่องจาก เป็นแนวทางใหม่ในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

บุคลากรทางการแพทย์แผนไทยและสวิชาชีพ ควรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **500,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **499,973.25** บาท
คิดเป็นร้อยละ **99.99**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



10. โครงการสร้างเสริมความรู้ด้านการใช้ยาจากสมุนไพร ในบัญชียาหลักแห่งชาติในกลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs)

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

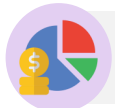
1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นการใช้ยาจากสมุนไพร ในบัญชียาหลักแห่งชาติในกลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) 4 กลุ่ม ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันในเลือดสูง และโรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายคนไทยห่างไกลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs)
2. เพื่อส่งเสริมและยกระดับภูมิปัญญาไทย การนวดไทย เพื่อขับเคลื่อนนโยบายเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจสุขภาพสู่ Medical and Wellness Hub ของกระทรวงสาธารณสุข
3. เพื่อส่งเสริมการใช้ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ลดการใช้ยาแผนตะวันตก การสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรทางการแพทย์ในระบบสาธารณสุขโดยเฉพาะแพทย์ เภสัชกรและแพทย์แผนไทย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจ่ายยาและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ
4. ประชาชนเข้าถึงยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติได้มากขึ้นและยังส่งผลต่อเศรษฐกิจสมุนไพรของประเทศทั้งระบบ ตั้งแต่การสร้างรายได้ให้ชุมชน เกษตรกร และผู้ประกอบการสมุนไพรไปจนถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมยาสมุนไพรไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประเทศสามารถพึ่งพาตนเอง ลดการขาดดุลทางการค้าและสร้างระบบสาธารณสุขที่แข็งแกร่งขึ้นในระยะยาว และเป็นการขับเคลื่อนภูมิปัญญาไทยสู่ระดับสากล ตามนโยบาย “เจ็บป่วยคราใด คิดถึงยาไทย ก่อนไปหาหมอ”

ผลการดำเนินงาน

1. มีการออกหน่วยแพทย์แผนไทย และจัดงานนิทรรศการ “การสร้างเสริมความรู้ด้านการใช้ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติในกลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) 4 กลุ่ม ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันในเลือดสูง และโรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ และส่งเสริมการนวดไทยยึดเหนี่ยวเฉพาะทาง 7 ด้าน” จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่
 - 1.1 จัดงานนิทรรศการ “การสร้างเสริมความรู้ด้านการใช้ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติในกลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และการนวดไทยยึดเหนี่ยวเฉพาะทาง 7 ด้าน” ในงาน “Thailand Healthcare 2025” ระหว่างวันที่ 26-29 มิถุนายน 2568 ณ สามย่านมิตรทาวน์ฮอลล์ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมงาน “Thailand Healthcare 2025” จำนวน 50,000 ราย และมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมการสร้างเสริมความรู้ด้านการใช้ยาจากสมุนไพรของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการสร้างเสริมความรู้ด้านการใช้ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติในกลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และการนวดไทยยึดเหนี่ยวเฉพาะทาง 7 ด้าน จำนวน 700 ราย
 - 1.2 จัดงานนิทรรศการ “การสร้างเสริมความรู้ด้านการใช้ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ในกลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และการนวดไทยยึดเหนี่ยวเฉพาะทาง 7 ด้าน” เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2568 ณ โรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมการสร้างเสริมความรู้ด้านการใช้ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ในกลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และการนวดไทยยึดเหนี่ยวเฉพาะทาง 7 ด้าน จำนวน 300 ราย
2. ผลการประเมินความรู้และความเชื่อมั่นจากการออกหน่วยแพทย์แผนไทยและจัดงานนิทรรศการ จำนวน 2 ครั้ง โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 1,000 ราย ได้แก่ (1) ร้อยละค่าเฉลี่ยของความรู้การใช้ยาสมุนไพรและการนวดไทย ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 50.90 (2) ร้อยละค่าเฉลี่ยของความรู้การใช้ยาสมุนไพรและการนวดไทยหลังเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 99.80 (3) ร้อยละค่าเฉลี่ยของความรู้การใช้ยาสมุนไพรและการนวดไทยหลังเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 49.80 (4) ร้อยละค่าเฉลี่ยของความรู้ด้านการใช้ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติในกลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และการนวดไทยยึดเหนี่ยวเฉพาะทาง 7 ด้าน หลังเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 85.60 (5) ร้อยละค่าเฉลี่ยของความเชื่อมั่นในการใช้ยาจากสมุนไพรของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการสร้างเสริมความรู้ด้านการใช้ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติในกลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และการนวดไทยยึดเหนี่ยวเฉพาะทาง 7 ด้าน หลังเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 85.70



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **3,000,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **1,034,781** บาท
คิดเป็นร้อยละ **34.49**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -

11. โครงการสร้างเสริมความเชื่อมั่นการใช้ยาจากสมุนไพรอย่างปลอดภัยสำหรับบุคลากรทางการแพทย์

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

1. เพื่อสื่อสารนโยบายการส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพร“เจ็บป่วยคราใด คิดถึงยาไทย ก่อนไปหาหมอ” ให้กับผู้ตรวจราชการ/นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด/ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์/ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั่วไป และผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน
2. เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นและความตระหนักถึงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของการใช้ยาจากสมุนไพรแก่แพทย์ เภสัชกร และแพทย์แผนไทย
3. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจและทักษะของแพทย์และเภสัชกรในการสั่งใช้และให้คำแนะนำการใช้ยาจากสมุนไพรอย่างเหมาะสมและถูกต้องตามคู่มือแนวทางการใช้ยาจากสมุนไพร
4. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างแพทย์และเภสัชกรในการสั่งใช้ยาจากสมุนไพรอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ
5. เพื่อส่งเสริมการใช้ยาจากสมุนไพรเทียบเคียงยาแผนตะวันตกใน 32 รายการ 10 กลุ่มอาการของโรคที่พบบ่อย เช่น อาการปวดกล้ามเนื้อ ระบบทางเดินอาหาร เป็นต้น
6. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนการใช้ยาจากสมุนไพร
7. เพื่อขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการใช้ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ 32 รายการ 10 กลุ่มอาการของโรคที่พบบ่อย (Common Diseases) ในระบบบริการสุขภาพ
8. เพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการนวดไทย 7 กลุ่มอาการ ได้แก่ กลุ่มปวดกล้ามเนื้อและเยื่อพังผืด (Office syndrome) โรคหัวใจหลอดเลือด โรคนิ้วล็อก ภาวะกล้ามเนื้อสะโพกหนีบเส้นประสาท (ปวดสลักเพชร) หมอนรองกระดูกทับเส้นประสาท อัมพฤกษ์ อัมพาต และโรคข้อเข่า

ผลการดำเนินงาน

1. ประกาศ Kick off นโยบาย “เจ็บป่วยคราใด คิดถึงยาไทย ก่อนไปหาหมอ” และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างเสริมความเชื่อมั่นการใช้ยาจากสมุนไพรอย่างปลอดภัย สำหรับแพทย์ เภสัชกรและแพทย์แผนไทย และโรงพยาบาลของรัฐทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2568 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม Onsite จำนวน 621 คน และ Online จำนวน 1,561 คน และมีผู้สมัครเข้าร่วมจำนวน 9 บุร
2. ออกหน่วยแพทย์แผนไทยเพื่อส่งเสริมการใช้ยาจากสมุนไพร และส่งเสริมการนวดไทย 7 กลุ่มอาการในระบบบริการสุขภาพ จำนวน 5 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2568 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีผู้เข้าร่วมงานกว่า 1,500 คน ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2568 ณ โรงพยาบาลสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยมีผู้เข้าร่วมงานกว่า 500 คน ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2568 ณ โรงพยาบาลบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีผู้เข้าร่วมงานกว่า 600 คน ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2568 ณ โรงพยาบาลพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยมีผู้เข้าร่วมงานกว่า 1,600 คน และครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2568 ณ เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีผู้เข้าร่วมงานกว่า 1,300 คน
3. จัดนิทรรศการให้ความรู้ เรื่อง การใช้ยาจากสมุนไพรแทนยาแผนตะวันตก/การใช้ยาจากสมุนไพรในกลุ่มอาการที่พบบ่อย 10 กลุ่มอาการ และประชาสัมพันธ์การนวด
4. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น Infographic แผ่นพับ และสื่อออนไลน์ (E-learning)

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ควรจัดทำช่องทางรับฟังความคิดเห็นหรือแบบสอบถามออนไลน์ หลังการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อประเมินการรับรู้ของบุคลากร และนำมาปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป
2. ควรเปิดช่องทางการรับชมวิดีโอบันทึกการประชุมย้อนหลัง ให้ความหลากหลายมากขึ้น ทั้ง YouTube, Facebook และเว็บไซต์ต่าง ๆ



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **1,500,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **1,479,376.47** บาท
คิดเป็นร้อยละ **98.63**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



12. โครงการการประชุมวิชาการการแพทย์ดั้งเดิม และการแพทย์พื้นบ้านแห่งชาติพันธุ์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ครั้งที่ 5

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย

1. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในด้านการแพทย์ดั้งเดิมและการแพทย์พื้นบ้าน ระหว่างประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ภายใต้กรอบความร่วมมือแม่โขง-ล้านช้าง (Mekong-Lancang Cooperation : MLC) โดยเน้นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และประสบการณ์การทำงานระหว่างประเทศสมาชิก

2. เพื่อสร้างความเข้าใจและยกระดับการพัฒนาการแพทย์ดั้งเดิมและการแพทย์พื้นบ้านในระดับภูมิภาค ผ่านการนำเสนอ ผลงานวิจัย การอภิปราย และการเสวนาเชิงวิชาการซึ่งช่วยให้เกิดการบูรณาการระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับความรู้ ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่

3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างหน่วยงานวิชาการในการพัฒนาศักยภาพด้านการแพทย์ดั้งเดิม และการแพทย์พื้นบ้าน รวมถึงการขยายโอกาสในการทำงานร่วมกันทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

ผลการดำเนินงาน

1. เข้าร่วมการประชุม Tengchong Scientist Forum and Lancang-Mekong Regional Science and Technology Humanities Exchange Forum และ Lancang-Mekong Traditional Medicine Academic Exchange Conference เมื่อวันที่ 6-7 ธันวาคม 2567 ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลที่ได้ คือ (1) ประเทศไทยมีบทบาท และแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการแพทย์พื้นบ้านทั้งในมิติวิชาการและการส่งเสริมเพื่อใช้ประโยชน์ด้านสุขภาพ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศเครือข่ายการแพทย์พื้นบ้านลุ่มน้ำโขง (2) ความร่วมมือด้านการแพทย์ดั้งเดิมและการแพทย์ พื้นบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้รับการพัฒนาและเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยประเทศสมาชิกภายใต้กรอบความร่วมมือแม่โขง-ล้านช้าง มีความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนข้อมูลการวิจัย และการพัฒนายโยบายที่เกี่ยวข้อง (3) มีการพัฒนาองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้การแพทย์ดั้งเดิมและการแพทย์พื้นบ้านในบริบท สาธารณสุขร่วมสมัย โดยผลงานวิจัยและข้อมูลเชิงวิชาการที่นำเสนอในที่ประชุมสามารถนำไปใช้ต่อยอดในการพัฒนาระบบการดูแล สุขภาพและสร้างความเข้าใจต่อคุณค่าของภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิมและการแพทย์พื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาค

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

สามารถใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่าง ประเทศร่วมกับประเทศจีนและประเทศอื่น ๆ ในลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อพัฒนาแพทย์แผนไทย ให้ทันสมัยและมีมาตรฐานระดับสากล รวมถึง การสนับสนุนการแพทย์แผนไทยในแง่มุมต่าง ๆ เช่น การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ในลุ่มแม่น้ำโขง พัฒนาหลักสูตรการอบรมแพทย์ แผนไทยร่วมกับแพทย์แผนจีน การส่งเสริม นวัตกรรมไทยในระดับนานาชาติ และการพัฒนา โปรแกรมการรับรองสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ นวัตกรรมไทยทั้งในและต่างประเทศจะช่วยให้ การนวัตกรรมไทยได้รับการยอมรับในระดับสากล มากขึ้น



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 1,500,000 บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 1,479,376.47 บาท
คิดเป็นร้อยละ 98.63



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



13. โครงการความร่วมมือด้านการแพทย์ดั้งเดิมในกรอบอาเซียน

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองวิชาการและแผนงาน

1. เพื่อเสนอโครงการและกิจกรรมที่ไทยมีแผนดำเนินการ หรือรายงานความก้าวหน้ากิจกรรมด้านการแพทย์ดั้งเดิมที่อยู่ระหว่างดำเนินงานและหาวิธีแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขของอาเซียนและแลกเปลี่ยนข้อมูลการแพทย์ดั้งเดิมกับผู้แทนระดับสูงของประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่เจรจา
2. เพื่อสร้างและขยายเครือข่ายด้านการแพทย์ดั้งเดิมกับหน่วยงานต่าง ๆ

ผลการดำเนินงาน

1. การประชุม ASEAN Health Cluster 3 ณ เนการาบรูไนดารุสซาลาม โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้ส่งผู้แทนจำนวน 2 คน เข้าร่วมการประชุม ASEAN Health Cluster 3 (AHC 3) ครั้งที่ 6 ณ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม โดยได้รายงานความก้าวหน้าของกิจกรรมด้าน T&CM ที่ไทยดำเนินการในฐานะประเทศนำ (lead country) จำนวน 3 โครงการสำคัญ ได้แก่
 - 1.1 โครงการคู่มือนโยบายและการปฏิบัติด้าน T&CM ในอาเซียน (Guide to T&CM Practices and Policies in ASEAN) ปรับรูปแบบจากเดิมที่ตั้งใจทำเป็น "แนวเวชปฏิบัติร่วม" เปลี่ยนมาเป็น "คู่มือแนะนำ" เพื่อให้สอดคล้องกับความหลากหลายของแต่ละประเทศ โดยเน้นรวบรวมข้อมูลนโยบาย มาตรฐาน และกฎระเบียบด้าน T&CM เพื่อใช้สนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย อยู่ระหว่างรวบรวมและปรับปรุงข้อมูล โดยรอให้ทางบรูไนตรวจสอบข้อมูลฉบับสมบูรณ์อีกครั้ง
 - 1.2 โครงการประชุมอาเซียนว่าด้วยการแพทย์ดั้งเดิมและการแพทย์เสริม (ASEAN Conference on Traditional and Complementary Medicine) วันที่ 2-3 กรกฎาคม 2568 (จัดร่วมกับงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22) ในรูปแบบ Hybrid เพื่อแลกเปลี่ยนงานวิจัย แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ และการบูรณาการ T&CM เข้ากับระบบสุขภาพ โดยเน้นไปที่ การรักษาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) โดยผู้เชี่ยวชาญจากอาเซียน 9 ท่าน และจากเครือข่ายพันธมิตร (WHO, อินเดีย, จีน) 3 ท่าน
 - 1.3 โครงการการเทียบเคียงมาตรฐานการแพทย์ดั้งเดิมในอาเซียน (Benchmarking of T&CM Practice) (ยังไม่ได้เริ่มดำเนินการ โดยมีแผนจะเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569-2570) สืบเนื่องจากระดับการบูรณาการ T&CM ของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน โครงการนี้จึงมุ่งจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี พัฒนารูปแบบบริการ/แนวทางการรักษาเฉพาะโรค และสร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญระดับภูมิภาคเข้าด้วยกัน
2. การประชุม/สัมมนาด้านการแพทย์ดั้งเดิมภายใต้กรอบ China-ASEAN ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้ส่งผู้แทนจำนวน 2 คน เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมสัมมนา 2025 China-ASEAN Traditional Medicinal Resource Survey and Conservation Technology Training Program ระหว่างวันที่ 20 พฤษภาคม-3 มิถุนายน 2568 ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินการเพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิมและประสานความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกันในอนาคต ผลที่ได้ คือ (1) การแพทย์ดั้งเดิมในประเทศจีนได้รับความนิยมนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน องค์ประกอบสำคัญคือ สมุนไพร เพื่อส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานของสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ จึงมุ่งเน้นการดำเนินงานตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และส่งเสริมการใช้สมุนไพรโดยจัดทำรายการสมุนไพรอัตลักษณ์ในแต่ละมณฑล (2) มุ่งเน้นการพัฒนาและควบคุมคุณภาพสารสำคัญที่อยู่สมุนไพรให้มีมาตรฐานให้อยู่ในรูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและยารักษา (3) ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ด้านการแพทย์ดั้งเดิมเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพของรัฐและเอกชนเพื่อเป็นทางเลือกในการดูแลสุขภาพ
3. การประชุม Senior Officials Meeting on Health Development (SOMHD) ณ ประเทศมาเลเซีย โดยไม่มีผู้แทนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้าร่วมการประชุม เนื่องจากกำหนดวันที่จัดการประชุม SOMHD ตรงกับช่วงเวลาทางกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22 ระหว่างวันที่ 2-6 กรกฎาคม 2568 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี แต่ได้ส่งข้อมูลในส่วนที่รับผิดชอบสำหรับการประชุม 19th ASEAN Senior Officials Meetings on Health Development (SOMHD) และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **604,575** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **178,513.40** บาท
คิดเป็นร้อยละ **29.53**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

14. โครงการความร่วมมือด้านการแพทย์ดั้งเดิมกับองค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO)

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองวิชาการและแผนงาน

1. เพื่อรับทราบ พิจารณา และหารือเรื่อง Global Strategy for Traditional Medicine 2025-2034 (พ.ศ. 2568-2577) ฉบับใหม่ ร่วมกับประเทศสมาชิกองค์การอนามัยโลก
2. เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยได้แสดงบทบาทนำในด้านการแพทย์ดั้งเดิมบนเวทีระดับโลก

ผลการดำเนินงาน

1. การประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การอนามัยโลก สมัยที่ 156 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ 3-11 กุมภาพันธ์ 2568 ผ่านระบบการประชุมออนไลน์ โดยมีผู้แทนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจำนวน 2 คน ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ร่วมกันพิจารณา Agenda 13 Draft global traditional medicine strategy (2025-2034) ตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งในปี ค.ศ. 2023 ยุทธศาสตร์ด้านการแพทย์ แผนดั้งเดิมของ WHO ประจำปี 2014-2023 ได้หมดอายุลง ใน Decision WHA76(20) สมัชชาอนามัยโลกสมัยที่ 76 ได้ขอให้ผู้อำนวยการอนามัยโลก (WHO) ขยายยุทธศาสตร์ด้านการแพทย์แผนดั้งเดิมของ WHO ประจำปี 2014-2023 ไปจนถึงปี ค.ศ. 2025 และพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการแพทย์แผนดั้งเดิมระดับโลกฉบับใหม่สำหรับช่วงปี 2025-2034 โดยอ้างอิงจากยุทธศาสตร์เดิม (2014-2023) และผ่านการปรึกษาหารือกับประเทศสมาชิกและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ฉบับใหม่นี้มีกำหนดเสนอให้ที่ประชุมสมัชชาอนามัยโลกสมัยที่ 78 พิจารณาในปี ค.ศ. 2025 ผ่านคณะกรรมการบริหารในการประชุมสมัยที่ 156 (EB156) ซึ่งประเทศไทยรับทราบรายงานและสนับสนุนร่างข้อตัดสินใจตามเอกสาร EB 156/16 และเสนอแก้ไขข้อความใน Objective strategy 1 เกี่ยวกับ TM Clinical Trial Registry โดยขอให้ครอบคลุม International Clinical Trial Registry ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ได้รับการยอมรับจาก WHO และให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข้ามแพลตฟอร์มของการลงทะเบียน ผลที่ได้ คือ คณะกรรมการ EB ได้รับทราบรายงานที่ระบุไว้ในเอกสาร EB 156/16 และรับรองข้อตัดสินใจที่เสนอแนะต่อสมัชชาอนามัยโลกสมัยที่ 78 ให้รับรอง (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านการแพทย์แผนดั้งเดิมของ WHO ประจำปี 2025-2034 และให้ผู้อำนวยการใหญ่รายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ดังกล่าวต่อที่ประชุมสมัชชาอนามัยโลกในปี 2030 และ 2034 โดยทาง WHO จะจัดประชุม consultation กับประเทศสมาชิกก่อนการประชุม WHA เพื่อเปิดโอกาสให้มีการหารือเพิ่มเติม

2. การประชุมสมัชชาอนามัยโลก สมัยที่ 78 (World Health Assembly : WHA) และการประชุมที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้แทนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 2 คน เข้าร่วมการประชุมสมัชชาอนามัยโลก สมัยที่ 78 (78th World Health Assembly : WHA78) ระหว่างวันที่ 19-27 พฤษภาคม 2568 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ซึ่งการประชุมนี้ถือเป็นเวทีสูงสุดในระดับนโยบายของงานด้านสาธารณสุขในระดับโลก เพื่อกำหนดนโยบายและอนุมัติงบประมาณในรอบ 2 ปี (Biennium) ขององค์กร มีผู้แทนจากรัฐบาลของประเทศสมาชิกรวม 193 ประเทศ เข้าร่วมการประชุม โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทย จะเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนเข้าร่วมการประชุม ผู้แทนกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบวาระที่ 13.8 Draft global traditional medicine strategy 2025-2034 โดยแสดงจุดยืนสนับสนุนร่างยุทธศาสตร์โลกด้านการแพทย์แผนดั้งเดิมฉบับใหม่สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2568-2577 ในนามประเทศสมาชิกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAR) และแสดงความเห็นชอบต่อการรายงานผลการยุทธศาสตร์ฯ ในปี พ.ศ. 2573 และ 2577 ขอให้ WHO ให้การสนับสนุนประเทศสมาชิกในการสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เชื่อถือได้สำหรับ TCIM การส่งเสริมความร่วมมือในระดับภูมิภาคให้มีความเข้มแข็งและต่อเนื่อง ขอให้ขยายบทบาทของ WHO Global Center for Traditional Medicine ให้มีความครอบคลุม มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ประโยชน์อย่างมีจริยธรรม รับผิดชอบควบคู่ไปกับการคุ้มครอง อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาดั้งเดิมให้คงอยู่สืบไป

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 758,225 บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 393,224.61 บาท
คิดเป็นร้อยละ 51.89



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

15. โครงการความร่วมมือด้านการแพทย์ดั้งเดิมระหว่างไทยกับอินเดีย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประชุมหารือความร่วมมือด้านการแพทย์ดั้งเดิมกับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของสถาบันอายุรเวทแห่งชาติ เมืองชัยปุระ (National Institute of Ayurveda, Jaipur) และผู้บริหารจากกระทรวงอายุช (Ministry of Ayush) สาธารณรัฐอินเดีย
2. เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองและข้อมูลเชิงนโยบายและวิชาการระหว่างหน่วยงาน



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองวิชาการและแผนงาน

ผลการดำเนินงาน

1. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้าเยี่ยมชมการะและร่วมหารือกิจกรรมสำคัญทางวิชาการ ในสาขาอายุรเวท และการแพทย์แผนไทย กับสถาบันอายุรเวทแห่งชาติ (National Institute of Ayurveda) เมืองชัยปุระ ระหว่างวันที่ 2-6 กันยายน 2568 ณ เมืองชัยปุระ สาธารณรัฐอินเดีย โดยมีอธิการบดีสถาบันอายุรเวทแห่งชาติ (National Institute of Ayurveda : NIA) ทำหน้าที่ประธานฝ่ายอินเดีย และผู้แทนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ทำหน้าที่ประธานฝ่ายไทย และมีผู้บริหารและคณาจารย์จากทั้ง NIA และกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้าร่วมประชุม โดยที่ประชุมมีมติร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการทำงานร่วม ประกอบด้วยผู้แทนจากทั้งสองฝ่าย ฝ่ายประเทศไทยจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้แทนจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจำนวน 4 คน และผู้แทนจากสถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลจำนวน 1 คน และฝ่ายอินเดียจำนวน 5 คน โดยในที่ประชุมได้มีการเสนอ ประเด็นความร่วมมือระหว่างสองฝ่ายที่สามารถดำเนินการได้ ได้แก่ (1) การแบ่งปันข้อมูล (Pharmacopoeia) (2) การจัดบรรยาย และการสัมมนาวิชาการ (Lectures/Webinars) (3) การแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา (Academic Exchange) (4) การจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมร่วม (Joint Training Centers) (5) การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ (Digital Platform for Collaboration) ถือเป็นก้าวสำคัญในการสร้างความร่วมมือด้านการแพทย์แผนไทยและอายุรเวทระหว่างประเทศไทยและประเทศ อินเดีย ซึ่งจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การยกระดับการวิจัยและการศึกษา และการพัฒนาระบบบริการทางการแพทย์ ดั้งเดิมให้ก้าวสู่ระดับนานาชาติ

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **454,180** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **381,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **83.89**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



16. โครงการความร่วมมือด้านการแพทย์ดั้งเดิมภายใต้กรอบความร่วมมือบิสเทค

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่องค์ความรู้การแพทย์ดั้งเดิมให้เป็นที่รู้จักในเวทีสากล ผ่านการประชุมคณะทำงานด้านการแพทย์ดั้งเดิมในกรอบความร่วมมือบิสเทค และสามารถนำมาพัฒนาหรือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป
2. เพื่อติดตามและรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการแพทย์ดั้งเดิมของบิสเทค

ผลการดำเนินงาน

1. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกไม่มีผู้แทนเข้าร่วมการประชุม เนื่องจากได้รับการประสานจากกระทรวงการต่างประเทศทางโปรเซสยี่สิบเอ็ดกรอนิกส์ เรื่อง ขอรับความเห็นชอบและเสนอรายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม BIMSTEC Task force on Traditional Medicine (BTFTM) ครั้งที่ 7 ซึ่งมีกำหนดจัดประชุมระหว่างวันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2568 ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา เป็นการการประชุมข้ามปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ทำให้ไม่สามารถใช้งบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมได้

ปัญหาและอุปสรรค

ประเทศเจ้าภาพกำหนดจัดการประชุมระหว่างวันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2568 ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา ซึ่งเป็นการจัดในปี พ.ศ. 2568 แต่ระบบปีงบประมาณของประเทศไทย สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2568 จึงไม่สามารถใช้งบประมาณข้ามปีในการเดินทางไปเข้าร่วมการประชุมได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



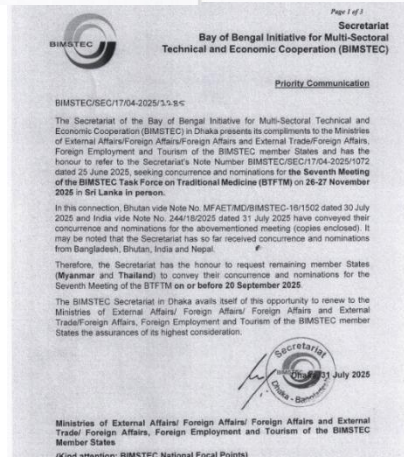
งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **266,820** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **0** บาท
คิดเป็นร้อยละ **0**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



ผลงานรายการโครงการ



SMART Service

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 2

พัฒนาศักยภาพการแพทย์แผนไทย การแพทย์
ทางเลือก และสมุนไพรไทยในระบบบริการ
สุขภาพที่เป็นเลิศ และการรับมือกับความ
ต้องการทางสุขภาพของประเทศ

โครงการรองรับ จำนวน 8 โครงการ

1. โครงการยกระดับมาตรฐานการผลิตยาสมุนไพร สร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับของยาสมุนไพร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความมั่นคงทางยาจากสมุนไพร ผ่านการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการผลิตยาจากสมุนไพรในโรงพยาบาลของรัฐและภาคเอกชน ให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพมาตรฐาน และปลอดภัยต่อผู้บริโภค
2. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชน สหวิชาชีพ ในการใช้ยาสมุนไพร และตำรับยาแผนไทยในระบบสุขภาพ

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมคณะกรรมการตรวจสอบประเมินสถานที่ผลิตยาสมุนไพรตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตยาจากสมุนไพรของ GMP เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2567 ผลที่ได้ คือ มีโรงพยาบาลที่ยื่นคำขอพิจารณาต่อคณะกรรมการ ได้รับการพิจารณาแบบแปลนอาคารผลิตยาสมุนไพรจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลแม่ใจ และโรงพยาบาลสวรรค์เอก
2. จัดประชุมคณะกรรมการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยาแผนไทยและคณะทำงาน ที่เกี่ยวข้อง 3 คณะ เพื่อพิจารณากำหนดเกณฑ์มาตรฐานยาแผนไทยและพิจารณาร่างตำรามาตรฐานยาแผนไทยจำนวน 10 ครั้ง
3. จัดประชุมคณะกรรมการจัดทำแนวทางการปฏิบัติการแปรรูปที่เหมาะสมของเครื่องยาไทย-จีน จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ 1) เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2568 2) เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2568 3) เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2568 ผลที่ได้ คือ
 - การกำหนดรูปแบบหนังสือ
 - กำหนดรายการเครื่องยาไทย จำนวน 23 ชนิด
 - กำหนดรายการเครื่องยาจีน จำนวน 24 ชนิด
 - กำหนดรายละเอียดในเนื้อหาของเครื่องยาแต่ละชนิด
4. จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญจัดทำแนวทางการปฏิบัติการแปรรูปที่เหมาะสมของเครื่องยาไทย โดยมีคณะทำงานฯ และผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม 15 คน จำนวน 3 ครั้ง ผลที่ได้ คือ
 - ได้กรอบการดำเนินงานการจัดทำข้อมูลการเตรียมเครื่องยาตามองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย และแนวทางการปฏิบัติการแปรรูปที่เหมาะสมของเครื่องยาไทย
 - มีการพิจารณา (ร่าง) ข้อมูลการเตรียมเครื่องยาตามองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย
5. จัดประชุมคณะทำงานกำหนดราคากลางยาจากสมุนไพร จำนวน 3 ครั้ง ผลที่ได้ คือ มีข้อมูลราคากลางยาจากสมุนไพรที่มีการใช้ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ จำนวน 60 รายการ
6. จัดประชุมคณะทำงานจัดทำแนวทางการปฏิบัติการแปรรูปที่เหมาะสมของเครื่องยาจีน จำนวน 10 ครั้ง ผลที่ได้ คือ ได้พิจารณารายละเอียดเนื้อหาของเครื่องยาจีน จำนวน 21 ชนิด
7. จัดประชุมกำหนดกรอบการดำเนินงานและพิจารณาร่างข้อมูลการตั้งตำรับยา โดยมีคณะทำงานฯ และผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม 15 คน ผลที่ได้ คือ ได้มีการพิจารณา (ร่าง) ข้อมูลการเตรียมเครื่องยาตามองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย
8. ลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบประเมินมาตรฐานการผลิตยาจากสมุนไพรตามแนวทาง WHO GMP เพื่อให้คำแนะนำและแนวทางในการปรับปรุงการผลิตให้ได้ตามมาตรฐานแนวทางการผลิตที่ดี ระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม 2568 ณ สถานที่ผลิตยาสมุนไพรภาครัฐ จำนวน 10 แห่ง ผลที่ได้ คือ ผ่านการประเมินรับรอง GMP จำนวน 7 แห่ง ได้แก่
 - 1) โรงพยาบาลสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
 - 2) โรงพยาบาลบางกระพุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
 - 3) โรงพยาบาลวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
 - 4) โรงพยาบาลพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย
 - 5) โรงพยาบาลสรรคนบุรี จังหวัดชัยนาท
 - 6) กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร จังหวัดปทุมธานี
 - 7) โรงพยาบาลบ้านตาก จังหวัดตากและไม่ผ่านการประเมินรับรอง GMP จำนวน 3 แห่ง ได้แก่
 - 1) โรงพยาบาลโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย
 - 2) โรงพยาบาลป่าบอน จังหวัดพัทลุง
 - 3) โรงพยาบาลท่าแซะ จังหวัดชุมพร



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย
และสถาบันการแพทย์ทางเลือก

9. จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้เวชกรรมไทยและเภสัชกรรมไทย โดยมีคณะทำงานฯ และผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม 15 คน ผลที่ได้ คือ
 - ได้กรอบการจัดการองค์ความรู้เวชกรรมไทยและเภสัชกรรมไทย
 - การจัดทำแนวทางการตั้งตำรับยาแผนไทย
 - การจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน
 - การจัดทำตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย
 - การจัดทำวัฏจักรองค์ความรู้กรรมวิธีการปรุงยาแผนไทย
10. จัดประชุมเตรียมความพร้อมจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมไทย โดยมีผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม 15 คน ผลที่ได้ คือ เตรียมความพร้อมจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมไทย และพิจารณา (ร่าง) ข้อมูลการตั้งตำรับยาและองค์ความรู้กรรมวิธีการปรุงยาแผนไทย
11. จัดอบรม “จากทฤษฎีสู่การนำมาตั้งตำรับจริง ยาบำรุงโลหิต” โดยมีผู้ประกอบการ/ผู้ประกอบการวิชาชีพและสหวิชาชีพ เข้าร่วมอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้การตั้งตำรับยาบำรุงโลหิตและเข้ารับบริการตั้งตำรับยาแผนไทย (ยาบำรุงโลหิต) จำนวน 60 คน และมีผู้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการอบรมทางออนไลน์จำนวน 141 คน
12. จัดอบรมพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ผลิตยาสมุนไพรในโรงพยาบาลรัฐสู่การเตรียมความพร้อมรับการตรวจสอบประเมินสถานที่ผลิตยาจากสมุนไพร ผลที่ได้ คือ
 - ผู้ปฏิบัติงาน ณ โรงพยาบาลของรัฐที่มีการผลิตยาจากสมุนไพรได้รับการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับกฎหมายและการจัดทำเอกสารให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวงสาธารณสุขแห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 จำนวน 123 คน ผ่านการทดสอบหลังอบรม และได้รับเกียรติบัตรผ่านการอบรมจำนวน 104 คน
 - ผู้ปฏิบัติงานภาครัฐที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจสอบประเมินมาตรฐานสถานที่ผลิตยาจากสมุนไพรตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตยาจากสมุนไพรได้รับการพัฒนาศักยภาพ จำนวน 27 คน ผ่านการทดสอบหลังอบรม และได้รับเกียรติบัตรผ่านการอบรมจำนวน 22 คน



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 1,730,808.19 บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 1,730,808.19 บาท
คิดเป็นร้อยละ 100



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

1. โครงการยกระดับมาตรฐานการผลิตยาสมุนไพร สร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับของยาสมุนไพร (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน

13. จัดอบรม “คุณภาพยาแผนไทย : แหล่งที่มาวัตถุดิบและเครื่องยาสมุนไพร” ผลที่ได้ คือ ผู้เข้าอบรมได้รับการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ/มาตรฐานยาแผนไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน 295 คน เข้าร่วมการประเมินจำนวน 200 คน ผ่านการประเมิน (คะแนนมากกว่าร้อยละ 70) คิดเป็นร้อยละ 99

14. ลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็นราคากลางจากยาสมุนไพรของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 2 ครั้ง ผลที่ได้ คือ มีข้อมูลราคากลางยาจากสมุนไพรที่มีการใช้ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ จำนวน 60 รายการ

15. บุคลากรเข้าร่วมอบรมการพิสูจน์เอกลักษณ์พืชยาสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 3 คน

16. ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาการแพทย์แผนดั้งเดิม ระหว่างกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนไทยจีนเฉิงตู ลงนามเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2568 มีผลเป็นระยะเวลา 5 ปี

17. จัดประชุมคณะกรรมการจัดทำตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย โดยมีคณะทำงานฯ และผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม 20 คน จำนวน 2 ครั้ง ผลที่ได้ คือ

- ทบทวนคำสั่งคณะกรรมการจัดทำตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย พิจารณาแผนการดำเนินงานจัดทำตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย และการจัดพิมพ์ตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย เล่ม 1 ฉบับภาษาอังกฤษ และฉบับภาษาไทย เล่ม 5

- มีการพิจารณา (ร่าง) มอโนกราฟในตำราอ้างอิงยาสมุนไพร เล่ม 1 ฉบับภาษาอังกฤษ และฉบับภาษาไทย เล่ม 5

ปัญหาและอุปสรรค

1. ข้อมูลองค์ความรู้ทางเภสัชกรรมแผนไทยบางอย่างยังไม่มี ความชัดเจน และในตำราไม่ได้ระบุไว้ จึงต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วน โดยใช้ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของอาจารย์แพทย์แผนไทย และต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนการสืบค้นข้อมูลและการพิจารณาข้อมูลเป็นหลัก

2. ตำรับยาสมุนไพรบางรายการไม่มีข้อมูลการผลิตและข้อมูลการใช้ยา ทำให้ไม่มีข้อมูลอ้างอิงประกอบการพิจารณากำหนดราคากลางยาจากสมุนไพรได้ครบถ้วน

3. ราคายาสมุนไพรปัจจุบันมีความผันผวน จากสาเหตุสภาพอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลง ภัยพิบัติ พื้นที่ทางการเกษตร ฤดูกาล ความต้องการ และต้นทุนการผลิต

4. เนื้อหารายละเอียดเครื่องยาจีนบางชนิดไม่ครบถ้วนทำให้การทำงานติดขัด



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย
และสถาบันการแพทย์ทางเลือก

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ควรประสานงานกับฝ่ายอื่นแจ้งให้ทราบถึงปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ



2. โครงการขยายผลและพัฒนารูปแบบการจัดการบริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสานที่รองรับปัญหาสุขภาพสำคัญของประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกระดับรูปแบบการจัดการบริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ในการดูแลสุขภาพผู้ป่วยร่วมกับ การแพทย์แผนปัจจุบัน ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐทุกระดับ
2. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมการนำแนวทางการรักษา พืชสมุนไพรผู้ป่วยโรคที่เป็นปัญหาสุขภาพสำคัญในระบบ สาธารณสุข ด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
3. ผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรคหลอดเลือดสมอง โรคสะเทือนเขิน การดูแลมารดาหลังคลอด อาการปวดเรื้อรัง และโรคนอนไม่หลับ ได้รับการรักษาและฟื้นฟูด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก อย่างบูรณาการร่วมกับแพทย์แผนปัจจุบัน
4. เพื่อให้ประชาชนผู้รับบริการสามารถเข้าถึงบริการ ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และปลอดภัย

ผลการดำเนินงาน

1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการนำแนวทางการคัดกรอง การให้บริการแพทย์แผนไทยคู่ขนานแผนกผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาล ของรัฐ (สำหรับพยาบาลคัดกรอง) หลักสูตร 18 ชั่วโมง เมื่อวันที่ 15-17 มกราคม 2568 ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ต จังหวัด ปทุมธานี โดยมีพยาบาลคัดกรองที่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยนอก ในโรงพยาบาลสาธารณสุขของรัฐ จาก 12 เขตสุขภาพเข้าร่วม อบรมจำนวน 93 คน ผลที่ได้ คือ
 - พยาบาลคัดกรองที่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยนอก ในโรงพยาบาลสาธารณสุขของรัฐทราบหลักเกณฑ์ แนวทาง การคัดกรองผู้ป่วย แนวทางการส่งจ่ายยาสมุนไพรในบัญชียาหลัก แห่งชาติทุกรายการเพื่อทดแทนการใช้ยาแผนปัจจุบันสำหรับผู้ป่วย ใน 10) กลุ่มโรค 32 รายการ
2. จัดอบรมการดูแลผู้ป่วยระยะกลางโรคหลอดเลือดสมอง ด้วยการแพทย์แผนไทยแบบบูรณาการ รูปแบบออนไลน์ เมื่อวันที่ 22-24 มกราคม 2568 และรูปแบบ Onsite เมื่อวันที่ 29-31 มกราคม 2568 ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ต จังหวัดปทุมธานี โดยมีแพทย์แผนไทย และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานบริการ สาธารณสุขของรัฐเข้าร่วมอบรมจำนวน 61 คน
3. จัดประชุมกลุ่มย่อยเก็บข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแล มารดาและการกวดด้วยการผดุงครรภ์ไทย เพื่อถอดบทเรียนมาขยายผล ในการพัฒนาศักยภาพรูปแบบการจัดการบริการการดูแลสุขภาพมารดา และการกวดด้วยการผดุงครรภ์ไทย จำนวน 4 ครั้ง ผลที่ได้ คือ
 - องค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลมารดาและการกวด ด้วยการผดุงครรภ์ไทย เพื่อถอดบทเรียนนำมาขยายผล ในการพัฒนาศักยภาพรูปแบบการจัดการบริการการดูแลสุขภาพมารดา และการกวดด้วยการผดุงครรภ์ไทย ได้แก่ 1) องค์ความรู้การดูแล รักษาโรคในเด็กและการกวดด้วยเด็ก 2) องค์ความรู้การบริการดูแล มารดาหลังคลอด และการเชื่อมต่อบริการกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และหน่วยบริการในพื้นที่ 3) องค์ความรู้การบริการดูแลการกวด และการดูแลหลังคลอด และการเชื่อมต่อบริการกับการแพทย์ แผนปัจจุบัน



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย
และสถาบันการแพทย์ทางเลือก

4. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านศาสตร์การแพทย์ ทางเลือกให้แก่ทีมสหวิชาชีพในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ และหน่วยบริการปฐมภูมิ หัวข้อ “การดูแลสุขภาพผู้ป่วยกลุ่มโรค NCDs ด้วยการแพทย์ทางเลือก” โดยมีทีมสหวิชาชีพและผู้สนใจจากสถานบริการ สาธารณสุขของรัฐ และหน่วยบริการปฐมภูมิทั้ง 77 จังหวัด ทั้ง Onsite และ Online รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,718 คน และมีผลการประเมินระดับ ความพึงพอใจเฉลี่ยของผู้เข้าร่วมประชุมร้อยละ 89.58
5. จัดอบรมการนำแนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคสะเทือนเขินเพื่อพัฒนา ศักยภาพสู่การเป็นต้นแบบด้านการรักษาโรคสะเทือนเขิน โดยมีแพทย์ แผนไทยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย สังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 19 แห่ง และศูนย์การแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก สังกัดกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก จำนวน 12 แห่ง เข้าร่วมอบรม จำนวน 69 คน
6. จัดประชุมพัฒนารูปแบบการตรวจเฉพาะโรคสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2568 จำนวน 11 ครั้ง โดยได้คู่มือ แนวเวชปฏิบัติการตรวจเฉพาะโรค 3 อาการ ได้แก่ ปวดบ่า ปวดหลัง และปวดขา ที่สามารถใช้ในศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ทั้ง 13 เขตสุขภาพได้
7. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการถอดองค์ความรู้การดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูง ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย จำนวน 2 ครั้ง ผลที่ได้ คือ ชุดความรู้การดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย ภาคกลาง/ภาคตะวันออก/ภาคใต้ จำนวน 1 ชุด
8. จัดประชุมคณะกรรมการจัดทำคู่มือเวชกรรมไทยในการดูแลผู้ป่วย โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) จำนวน 3 ครั้ง โดยมีคณะทำงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม และผ่านระบบสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ (Zoom Cloud Meeting) ผลที่ได้ คือ
 - ปรับ Outline คู่มือให้มี Evidence เพิ่มเติม ทั้งในด้านองค์ ความรู้ดั้งเดิม งานวิจัย ภูมิปัญญาในระดับพื้นที่
 - ชุดข้อมูลที่เหมาะสมสอดคล้องกับการบูรณาการร่วมกับ สหวิชาชีพในระบบบริการสุขภาพ
9. จัดประชุมคณะกรรมการจัดทำแนวทางการตรวจวินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสุขภาพตามตำรา/คัมภีร์พื้นฐานทางการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก จำนวน 2 ครั้ง ผลที่ได้ คือ มี (ร่าง) เอกสาร แนวทางการตรวจวินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสุขภาพตามตำรา/คัมภีร์พื้นฐาน ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



2. โครงการขยายผลและพัฒนารูปแบบการจัดการบริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสานที่รองรับปัญหาสุขภาพสำคัญของประเทศ (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย
และสถาบันการแพทย์ทางเลือก

10. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดองค์ความรู้การดูแลสุขภาพมารดาและการดื่มนมด้วยนมแม่ให้แก่มุขมนตรีด้านการแพทย์แผนไทยในระบบสาธารณสุข เมื่อวันที่ 24-25 มีนาคม 2568 ณ ห้องประชุมสุวรรณพฤกษ์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง Onsite และ Online รวมจำนวน 560 คน
11. จัดประชุมคณะทำงานพัฒนาคุณภาพงานการแพทย์แผนไทย เพื่อพัฒนาเกณฑ์คุณภาพงานการแพทย์แผนไทยที่ใช้ในหน่วยบริการรูปแบบ มาตรฐานเฉพาะโรค/เฉพาะระบบ TTM HA Program and Disease Specific (โรงพยาบาลที่มีหน่วยงานการแพทย์แผนไทยโดดเด่น) (Thai Traditional Medicine Healthcare Accreditation : TTM-HA) ได้ การรับรองการพัฒนาคุณภาพ ระบบบริการด้านการแพทย์แผนไทยตามมาตรฐานเฉพาะโรค/เฉพาะระบบ Program and Disease Specific Certification for Thai Traditional Medicine (PDSC : TTM) ผลที่ได้ คือ มีโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชที่ผ่านการรับรอง/ต่ออายุการรับรอง จำนวน 8 แห่ง และอยู่ในกระบวนการดำเนินการ จำนวน 4 แห่ง จากจำนวน 12 แห่ง ที่สิ้นสุดอายุการรับรองในปีงบประมาณ 2568 คิดเป็นร้อยละ 100
12. จัดประชุมถ่ายทอดเกณฑ์คุณภาพงานการแพทย์แผนไทย (Thai Traditional Medicine Healthcare Accreditation : TTM-HA) ที่ใช้ในหน่วยบริการและรับรองคุณภาพงานการแพทย์แผนไทย รูปแบบ Online และ Onsite โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 500 คน
13. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการนวดไทยเฉพาะโรคสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะในศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 2 ครั้ง ผลที่ได้ คือ มีคู่มือแนวเวชปฏิบัติการนวดไทยเฉพาะโรค 3 อาการ ได้แก่ ปวดบ่า ปวดหลัง และปวดขา ที่สามารถใช้ในศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกทั้ง 13 เขตสุขภาพได้
14. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (สว.สส.พ.) และผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Zoom Cloud Meetings) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 800 คน ประกอบด้วย แพทย์แผนไทยในหน่วยบริการสาธารณสุข ผู้รับผิดชอบงานการแพทย์แผนไทยในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และบุคลากรกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
15. จัดอบรมเพิ่มพูนทักษะการดูแลผู้ป่วยโรคสะเทือนตามศาสตร์การแพทย์แผนไทย โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งเพิ่มพูนทักษะสำเร็จการอบรมและได้รับใบประกาศนียบัตรรูปแบบออนไลน์ (e-certificate) จำนวน 53 คน
16. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมการบันทึกข้อมูลรับค่าบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง Onsite และ Online รวมจำนวน 2,150 คน
17. จัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยได้พิจารณาเกี่ยวกับการรับรองคุณภาพสถานฝึกอบรมการนวดไทย เพื่อสุขภาพ และการบริการอื่น ๆ ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
18. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพบุคลากรประจำศูนย์ฝึกอบรมด้านการแพทย์แผนไทย โดยมีผู้เข้าอบรมจากศูนย์ฝึกอบรมด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 20 แห่ง จำนวน 90 คน
19. จัดประชุมคณะทำงานพัฒนาแนวทางการจัดทำคำอธิบายการวินิจฉัยโรค/อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ 1) ประชุมคณะทำงานพัฒนาศักยภาพการจำแนกทางสถิติระหว่างประเทศของโรคและปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ 11 ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 22 คน 2) ประชุมคณะทำงานเทียบเคียงโรค อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทยกับโรคและอาการทางการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 35 คน ผลที่ได้ คือ
 - ได้ร่างบัญชีการจำแนกทางสถิติระหว่างประเทศของโรคและปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ 11 ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (ICD-11 : International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems of Thai Traditional Medicine) และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงร่างให้มีความสมบูรณ์ จาก ICD-10-TM ปรับปรุงรายละเอียดรหัสการวินิจฉัยโรค อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทยที่มีใช้อยู่ในระบบบริการสาธารณสุขในปัจจุบันให้สอดคล้องกับบัญชีการจำแนกโรคระหว่างประเทศ ฉบับที่ 11 ขององค์การอนามัยโลก โดยจัดทำ ICD-11 (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems) ด้านการแพทย์แผนไทย ซึ่งคล้ายกับของจีน/อินเดียที่ประกาศใน ICD-11
 - มีการพิจารณาข้อมูลโรค และอาการด้านการแพทย์แผนไทย เทียบเคียงโรค อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทยกับโรคและอาการทางการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยผ่านการรับรองจำนวน 2 กลุ่มโรค ได้แก่ กลุ่มอาการปวดเข่า และกลุ่มโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต
20. จัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาแหล่งเพิ่มพูนทักษะวิชาชีพการแพทย์แผนไทย จำนวน 2 ครั้ง ผลที่ได้ คือ ได้เกณฑ์มาตรฐานแหล่งเพิ่มทักษะวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2568



2. โครงการขยายผลและพัฒนาารูปแบบการจั้ดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานที่รองรับปัญหาลุขภพสำคัญของประเทศ (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย
และสถาบันการแพทย์ทางเลือก

21. จัดสัมมนาวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจั้ดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในหน่วยบริการทุกระดับครอบคลุมทุก 12 เขตสุขภาพ ในระบบบริการสุขภาพ (ครอบคลุมความรู้ด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคเกี่ยวกับข้อ) เมื่อวันที่ 24-25 กรกฎาคม 2568 ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท จังหวัดปทุมธานี โดยมีแพทย์ แพทย์แผนไทย แพทย์แผนจีน และสหวิชาชีพในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐทุกระดับ เข้าร่วมการสัมมนาวิชาการแลกเปลี่ยนประสบการณ์/ประชุมเชิงปฏิบัติการการจั้ดบริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (Onsite และ Online) จำนวน 530 คน ผลที่ได้ คือ ชุดความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสัมมนาวิชาการฯ จำนวน 1 ชุดความรู้

22. จัดประชุมประเมินรับรองตามเกณฑ์มาตรฐานฉบับปรับปรุง จากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อพัฒนาต้นแบบผ่านระบบออนไลน์ เมื่อวันที่ 30-31 กรกฎาคม 2568 ณ ห้องประชุมศูนย์เทคโนโลยี กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยได้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของแหล่งเพิ่มพูนทักษะตามเกณฑ์มาตรฐานฉบับปรับปรุง จำนวน 20 แห่ง ผ่านระบบออนไลน์

23. จัดประชุมติดตามผลการจัดอบรมการนำแนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคสะเท็ดเงินเพื่อการพัฒนาศักยภาพสู่การเป็นต้นแบบด้านการรักษาโรคสะเท็ดเงิน โดยมีแพทย์แผนไทยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 19 แห่ง และศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สังกัดกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 12 แห่ง เข้าร่วมอบรมจำนวน 69 คน

24. พัฒนาสื่อการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสำหรับแพทย์แผนไทย และสหวิชาชีพแบบระบบ E-learning จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) มีสื่อการเรียนรู้ผ่านระบบ DTAM E-learning จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยโรคสะเท็ดเงินตามศาสตร์การแพทย์แผนไทย และหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังด้วยการแพทย์แผนไทย 2) มีสื่อการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารด้านการปวดไทย (ภาษาอังกฤษ) ในรูปแบบวิดีโอ จำนวน 1 เรื่อง

25. จัดวิเคราะห์และจัดทำฐานข้อมูลสืบค้นข้อมูลหัตถยาแผนไทย 24 หลัก สำหรับหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐและหน่วยงานเอกชน โดยใช้ระบบ Dashboard รายงานข้อมูลหัตถยาแผนไทย 24 หลัก และรหัส TTMT ของโรงพยาบาลและหน่วยบริการสาธารณสุข การใช้งานระบบ ประกอบด้วย 1) รองรับการกรองข้อมูล (Filter) 2) รองรับการสืบค้น (Search) 3) รองรับการนำรายงานสรุป (Summary Dashboard) 4) รองรับ Map View ตามจังหวัดและเขตสุขภาพ

26. จัดทำคู่มือหัตถยาแผนไทย 24 หลัก สำหรับหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐ จำนวน 2,000 เล่ม และในรูปแบบ E-Book รวมทั้งจัดทำคู่มือคู่มือเทคนิคการปวดไทยเฉพาะโรค 3 อาการ ได้แก่ ปวดบ่า ปวดหลัง และปวดขา จำนวน 85 เล่ม

27. พัฒนาศักยภาพผู้เยี่ยมสำรววจ ในการพัฒนาคุณภาพงานการแพทย์แผน (TTM-HA) โดยจัดอบรมหลักสูตรพัฒนามาตรฐานบริการโดยสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล ได้แก่ HA 401 การเยี่ยมสำรวจภายในและการสร้างโค้ชเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และ HA 601 ระบบบริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาลคุณภาพ ผลที่ได้ คือ มีโรงพยาบาลสมเด็ญพระราชที่ผ่านการรับรอง/ต่ออายุการรับรองจำนวน 8 แห่ง และอยู่ในกระบวนการดำเนินการ จำนวน 4 แห่ง จากจำนวน 12 แห่ง ที่สิ้นสุดอายุการรับรองในปีงบประมาณ 2568 คิดเป็นร้อยละ 100



2. โครงการขยายผลและพัฒนารูปแบบการให้บริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสานที่รองรับปัญหาสุขภาพสำคัญของประเทศ (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน

28. จัดประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำข้อมูลมาตรฐานกำหนดตำแหน่งแพทย์แผนไทยระดับเชี่ยวชาญและระดับทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดตำแหน่งในระดับอนุกรรมการข้าราชการพลเรือน (อ.ก.พ.) กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) โดยได้มีเกณฑ์มาตรฐานกำหนดตำแหน่งแพทย์แผนไทย ระดับเชี่ยวชาญ และทรงคุณวุฒิ ผ่านความเห็นชอบจากอ.ก.พ.กรม และอยู่ในขั้นตอนพิจารณาและปรับแก้ไขจาก อ.ก.พ.กระทรวงสาธารณสุข

29. ลงพื้นที่ติดตามและพัฒนารับการประเมินและรับรองคุณภาพงานการแพทย์แผนไทย (Thai Traditional Medicine Healthcare Accreditation : TTM-HA) ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ประจำเขตสุขภาพ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีโรงพยาบาลที่ติดตามการพัฒนารับการประเมินฯ ได้แก่

- 1) โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
 - 2) โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเชียงของ จังหวัดเชียงราย
 - 3) โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม จังหวัดนครพนม
- ผลที่ได้ คือ มีโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชที่ผ่านการรับรอง/ต่ออายุการรับรอง จำนวน 8 แห่ง และอยู่ในกระบวนการดำเนินการ จำนวน 4 แห่ง จากจำนวน 12 แห่ง ที่สิ้นสุดอายุการรับรองในปัจจุบันประมาณ 2568 คิดเป็นร้อยละ 100



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **3,001,883.42** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **3,001,883.42** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย
และสถาบันการแพทย์ทางเลือก

ปัญหาและอุปสรรค

1. การให้บริการแพทย์แผนไทยคู่ขนาน พยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยนอก ไม่มีความเข้าใจในหน้าที่งานของการบริการการแพทย์แผนไทย จึงไม่เกิดการคัดกรองผู้ป่วยไปยังแผนกแพทย์แผนไทย ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถเข้าถึงการบริการการแพทย์แผนไทยได้อย่างครอบคลุม
2. พยาบาลในโรงพยาบาลมีการงานและค่อนข้างมาก มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติหน้าที่กัน และมีปัญหาในการเข้าร่วมอบรมรูปแบบ Onsite ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการนำความรู้จากการอบรมไปใช้ปฏิบัติงาน
3. การจัดทำระบบรายงานข้อมูลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง เพื่อใช้ในการรายงานผลการดำเนินงานและติดตามผู้ป่วยให้เข้าถึงการรักษา เกิดความล่าช้า ส่งผลให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมาย
4. ความเชื่อมั่นของแพทย์แผนปัจจุบันที่มีต่อแพทย์แผนไทยในการให้บริการผู้ป่วย ส่งผลให้ผู้ป่วยไม่สามารถเข้าถึงบริการแพทย์แผนไทยได้
5. ผู้ป่วยโรคสะเทือนเงินไม่สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างครอบคลุม เนื่องจากการวินิจฉัยโรคสะเทือนเงินในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ ผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์แผนปัจจุบันก่อนส่งตัวมารับการรักษาที่แพทย์แผนไทย
6. ผู้ป่วยโรคสะเทือนเงินไม่ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการควบคุมการดำเนินโรค เนื่องจากการรักษาจะมีช่วงลุ ล้อม และรักษา ซึ่งทำให้ผู้ป่วยต้องอดทนและใช้ระยะเวลาที่ยาวนานต่อการรักษา รวมทั้งการปรับพฤติกรรมรับประทานอาหาร การใช้ชีวิตประจำวัน
7. ผู้ป่วยโรคสะเทือนเงินขาดความมั่นใจหรือไม่มีความมั่นใจในการรับประทานยาตาม
8. การกำหนดรหัสยาแผนไทย 24 หลัก การยื่นขอรหัส TTMT จากสำนักพัฒนามาตรฐานระบบข้อมูลสุขภาพไทย (สมสท.) การเผยแพร่รหัสยาที่กำหนดใหม่ และการจัดทำข้อมูลเข้าสู่ระบบ Dashboard มีแบบฟอร์มข้อมูลที่แตกต่างกัน ทำให้ขั้นตอนในการทำงานเพิ่มมากขึ้น
9. ค่าอธิบายบางอาการทางการแพทย์แผนไทยในหนังสือคู่มือหรือตำรา มีความเฉพาะเจาะจง หากคำศัพท์ที่สื่อสารในยุคปัจจุบันได้ยาก จนไม่สามารถเทียบเคียงได้
10. ระยะเวลาในการดำเนินงานไม่เพียงพอ เนื่องจากแนวเขตปฏิบัติการนวดไทยเฉพาะโรค 3 อาการ มีองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนวดไทยที่มีรายละเอียดและเทคนิคพิเศษเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาแนวเขตปฏิบัติการให้มีความละเอียดและครอบคลุม รวมถึงการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวไปสู่ผู้ปฏิบัติ
11. บางกิจกรรมที่ต้องอาศัยกลไกของคณะกรรมการ/คณะทำงานในการขับเคลื่อนต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบของคณะกรรมการ/คณะทำงานดังกล่าว



2. โครงการขยายผลและพัฒนารูปแบบการจัดการบริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสานที่รองรับปัญหาสุขภาพสำคัญของประเทศ (ต่อ)



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย
และสถาบันการแพทย์ทางเลือก

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ผู้เข้าอบรมมีความต้องการให้จัดอบรมต่อเนื่องทุกปี เพื่อให้มีครอบคลุมทุกหน่วยบริการ ภายในโรงพยาบาลเดียวกัน ให้มีพยาบาลที่ผ่านการอบรมหลักสูตรดังกล่าวมากกว่า 1 คน เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรในการดูแลการเจ็บป่วยที่มีอาการไม่รุนแรง
2. รูปแบบการจัดอบรมควรปรับเป็นการอบรมในรูปแบบ Online เพื่อเป็นประโยชน์กับผู้เข้าอบรม เนื่องจากไม่ต้องลาราชการ มาอบรมเป็นระยะเวลาหลายวัน
3. ควรมีการรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยรายใหม่ในแต่ละปีของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง เพื่อทราบอัตราป่วยในแต่ละพื้นที่ เป็นการติดตามการรักษาภายในระยะเวลา 6 เดือน ซึ่งเป็นช่วงที่สามารถฟื้นฟูร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ควรจัดทำผลงานวิชาการประเมินการศึกษาประสิทธิผลของการรักษาผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลางด้วยการแพทย์แผนไทย และ Service package หรือชุดสิทธิประโยชน์สำหรับการจัดบริการเฉพาะการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะกลาง
5. ควรมีการนำเสนอกรณีศึกษาให้มากขึ้น เพื่อเป็นตัวอย่างการนำไปประยุกต์ใช้ในการรักษาผู้ป่วยโรคสะกดเจ็บที่มีอาการซับซ้อน และการแลกเปลี่ยนการใช้ตำรับยาในแต่ละโรงพยาบาล เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน หรือควรมีการจัดสัมมนาวิชาการให้มีการนำเสนอผลงานวิชาการ งานวิจัย หรือตัวอย่างกรณีศึกษาในทุกปี
6. ควรมีการติดตามผลหลังการอบรมอย่างต่อเนื่อง และควรขยายกลุ่มเป้าหมายอบรมให้กับแพทย์แผนไทยในทุกจังหวัด ที่มีศูนย์การดูแลผู้ป่วยโรคสะกดเจ็บในทุกจังหวัด
7. ควรมีการส่งเสริมการใช้ยาตำรับกลางให้เป็นรูปแบบยาสำเร็จรูป เช่น ยาขง ยาแคปซูล เป็นต้น
8. ควรจัดทำฟอร์มข้อมูลให้มีมาตรฐานแบบเดียวกันที่สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้สะดวก และรวดเร็วมากยิ่งขึ้น
9. ควรมีงานวิจัยที่จัดทำควบคู่ไปกับการเปรียบเทียบข้อมูลรหัสโรค อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย กับรหัสโรคแผนปัจจุบัน
10. ควรจัดทำโครงการต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงแนวเวชปฏิบัติให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น และถ่ายทอดความรู้ตามแนวเวชปฏิบัติฯ



3. โครงการยกระดับภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อลดอันตรายจากยาเสพติดอย่างบูรณาการร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และระบบสุขภาพชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำคู่มือการใช้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรที่เหมาะสมในการบูรณาการการลดอันตรายจากยาเสพติด

2. เพื่อพัฒนาให้เกิดพื้นที่ต้นแบบในการนำรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมด้านภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรให้สามารถนำไปใช้ในการบูรณาการการลดอันตรายจากยาเสพติด

3. เพื่อสร้างความรอบรู้ให้กับประชาชนและสังคมในการบูรณาการภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อลดอันตรายจากยาเสพติดร่วมกับสถานบริการสาธารณสุขและชุมชน

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงคู่มือการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดด้วยศาสตร์แพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในชุมชน เพื่อพิจารณาปรับปรุงเนื้อหาคู่มือการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดด้วยศาสตร์แพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในชุมชน

2. จัดอบรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดสำหรับแพทย์แผนไทย (รุ่นที่ 2) เมื่อวันที่ 7-10 ตุลาคม 2567 ณ สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี (สบยช.) จังหวัดปทุมธานี โดยมีแพทย์แผนไทยจากภูมิภาคเข้ารับการอบรมจาก 51 จังหวัด จำนวน 57 คน เพื่อพัฒนาศักยภาพแพทย์แผนไทยให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการดูแล บำบัด รักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดโดยใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติงานร่วมกับสหวิชาชีพได้

3. จัดทำหลักสูตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดสำหรับแพทย์แผนไทย รูปแบบ Online ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) โดยมีแพทย์แผนไทยเข้าร่วมอบรมจำนวน 1,622 คน เพื่อพัฒนาศักยภาพแพทย์แผนไทยให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการดูแล บำบัด รักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดโดยใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติงานร่วมกับสหวิชาชีพได้

4. จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และติดตามผลการดำเนินงานการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดที่ไม่มีอาการทางจิตเวชแบบบูรณาการด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และติดตามผลการดำเนินงานการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดที่ไม่มีอาการทางจิตเวชแบบบูรณาการด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก หลังจากการผ่านการอบรมบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติด มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 50 คน และติดตามพื้นที่ต้นแบบในการนำรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมด้านภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรให้สามารถนำไปใช้ จำนวน 21 แห่ง ได้แก่

- 1) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์
- 3) โรงพยาบาลแม่ลาว จังหวัดเชียงราย
- 4) โรงพยาบาลสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 5) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร
- 6) โรงพยาบาลผาขาว จังหวัดเลย
- 7) โรงพยาบาลหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
- 8) สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดระยอง
- 9) โรงพยาบาลสังขม จังหวัดหนองคาย
- 10) โรงพยาบาลฝาง จังหวัดเชียงใหม่
- 11) โรงพยาบาลท่าหลวง จังหวัดลพบุรี



หน่วยงานรับผิดชอบ สถาบันการแพทย์แผนไทย

- 12) โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
- 13) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองสรวง จังหวัดสระบุรี
- 14) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวไผ่ จังหวัดอ่างทอง
- 15) โรงพยาบาลปทุมธานี จังหวัดนครราชสีมา
- 16) โรงพยาบาลบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
- 17) โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่
- 18) โรงพยาบาลลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
- 19) โรงพยาบาลโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
- 20) โรงพยาบาลห้วยเกิ้ง จังหวัดอุดรธานี
- 21) โรงพยาบาลสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

5. จัดบริการการดูแลผู้ติดยาเสพติดในชุมชน โดยร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวไผ่ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านยาง จังหวัดอ่างทอง พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครชุมชน หมู่ที่ 4-9 ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน-15 สิงหาคม 2568 โดยมีผู้ป่วยยาเสพติดเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 17 คน ผลการตรวจปัสสาวะ (-) จำนวน 15 คน ผลตรวจปัสสาวะ (+) จำนวน 2 คน แต่จำนวนปริมาณการใช้สารเสพติดลดลง และความถี่การใช้สารเสพติดลดลง

6. มีการเก็บข้อมูลและประเมินผู้ป่วยยาเสพติดกลุ่มไม่มีอาการทางจิตเวชที่เข้ารับการดูแลตามแนวทางการใช้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ร้อยละ 78.63

7. มีการจัดกิจกรรม นิทรรศการ และสื่อเพื่อสร้างความรอบรู้ให้กับประชาชนและสังคมในการบูรณาการภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 5 ครั้ง

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **1,062,818.81** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **1,062,818.81** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

4. โครงการยกระดับมาตรฐานโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกเพื่อหนุนเสริมอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจรของประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบและระบบการจัดบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่เหมาะสมในการให้บริการสุขภาพประชาชน
2. เพื่อพัฒนาต้นแบบการให้บริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสำหรับทดลองใช้ และขยายผลในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสาขาเขตสุขภาพ

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมปรึกษาหารือแนวทางการพัฒนารูปแบบการให้บริการผู้ป่วยในที่บ้าน (Hospital Care at Home) เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2568 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เมื่อวันที่ 20-21 มีนาคม 2568 ณ โรงแรมปรีซ์ พาเลซ กรุงเทพมหานคร
3. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่างคู่มือแนวทางการให้บริการผู้ป่วยในที่บ้าน (Hospital Care at Home) 3 กลุ่มโรค เมื่อวันที่ 23-24 มีนาคม 2568 ณ โรงแรมไมด้าจามวงค์ จ.นนทบุรี
4. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบการให้บริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก His On Cloud เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2568 ณ ห้องประชุมสุวรรณพฤกษ์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
5. จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานโครงการยกระดับมาตรฐานโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อหนุนเสริมอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจรของประเทศ เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2568 ณ ห้องประชุมกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



หน่วยงานรับผิดชอบ
ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **612,000** บาท

ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **612,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**

ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

5. โครงการจัดทำแผนพัฒนากำลังคนด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกเพื่อหนุนเสริมระบบบริการสาธารณสุขของประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำชุดข้อมูลความต้องการเชิงบทบาท สมรรถนะ และอัตรากำลังคนของกำลังคนด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ที่ตอบสนองต่อความจำเป็น และความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนและสอดคล้อง กับทิศทางการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ
2. เพื่อจัดทำแผนพัฒนากำลังคนด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกเพื่อหนุนเสริมระบบบริการสาธารณสุข ของประเทศ

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมหารือเตรียมความพร้อมการจัดทำแผนพัฒนา กำลังคนด้านการแพทย์แผนไทยเพื่อหารือกรอบแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกเพื่อหนุนเสริมระบบบริการสาธารณสุข ของประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2568 และผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ณ ห้องประชุมกองคุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
2. จัดประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนากำลังคน ด้านการแพทย์แผนไทยเพื่อหนุนเสริมระบบบริการสาธารณสุข ของประเทศ จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2568 ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2568 และครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2568
3. ลงพื้นที่ร่วมสังเกตการณ์กระบวนการเก็บข้อมูลกำลังคน ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในหน่วยบริการ สาธารณสุขร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เมื่อวันที่ 9-10 กันยายน 2568 ณ จังหวัดจันทบุรี และปราจีนบุรี ผลที่ได้ คือ ได้กรอบแนวทาง การดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกเพื่อหนุนเสริมระบบบริการสาธารณสุข ของประเทศ และทิศทางเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนา กำลังคน เพื่อจัดทำแผนพัฒนากำลังคนด้านการแพทย์แผนไทย



หน่วยงานรับผิดชอบ กองวิชาการและแผนงาน

ปัญหาและอุปสรรค

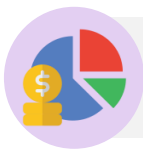
กระบวนการจัดทำแผนพัฒนากำลังคนมีความซับซ้อน เนื่องจากมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องหลายส่วน ข้อมูลมีความหลากหลาย มีความยากในการเข้าถึง และการได้มาของข้อมูล

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **513,996** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **840,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **61.91**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

6. โครงการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยาเสพติดด้วยศาสตร์การแพทย์ทางเลือก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแนวทางการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยติดยาเสพติดด้วยสมาริบำบัด SKT
2. เพื่อส่งเสริมให้มีการนำแนวทางการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยด้วยสมาริบำบัด SKT ไปใช้ในการฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยาเสพติดในสถานพินิจครอบคลุม 12 เขตบริการสุขภาพ

ผลการดำเนินงาน

1. ปริกษาหารือแนวทางการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยยาเสพติดด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมกับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. ลงพื้นที่ปริกษาหารือเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาพฤติกรรมผู้ถูกคุมความประพฤติ ระยะเวลา 15 วัน “ค่าย รู้...รัก (Sense and Love)” ร่วมกับกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม คัดกรองและประเมินอาการ ความพร้อมด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตของผู้เข้ารับการบำบัดเพื่อพิจารณาการให้ยาสมุนไพรไทยในการฟื้นฟูสุขภาพ
3. ส่งเสริมจัดบริการการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยยาเสพติดด้วยศาสตร์การแพทย์ทางเลือก ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้แก่กลุ่มผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัด ในพื้นที่ 11 แห่ง จำนวน 600 คน โดยมีการแนะนำองค์ความรู้การให้ยาสมุนไพรไทย เพื่อบรรเทาอาการต่าง ๆ เช่น ชาขงหน้าแดง แดง ยาอดยาบ้าชนิดเม็ดฟู ถ่ายทอดองค์ความรู้ศาสตร์การแพทย์ทางเลือก เช่น สมาริบำบัด SKT การกดจุดสะท้อนเท้า (foot reflexology) และมณีเวช โดยให้กลุ่มผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดฝึกปฏิบัติกดจุดสะท้อนเท้าด้วยตนเอง
4. วางแผนติดตามประเมินผลความพึงพอใจของการใช้ศาสตร์การแพทย์ทางเลือกต่อการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยาเสพติด และติดตามการใช้ยาสมุนไพรร่วมกับทีมสหวิชาชีพ โดยบุคลากรศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เขตสุขภาพที่อยู่ในพื้นที่ และนำมาวิเคราะห์ สรุป และประเมินผล

ปัญหาและอุปสรรค

1. ขาดระบบติดตามผลในระยะยาวที่ชัดเจน เนื่องจาก การติดตามผลยังไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานหลัก (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม)
2. การลงพื้นที่ต้องรอการยืนยันกำหนดวันที่แน่นอนของหน่วยงานกรมคุมประพฤติ ส่งผลให้แผนการดำเนินงานอาจเกิดความล่าช้าหรือไม่เป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนด



หน่วยงานรับผิดชอบ

สถาบันการแพทย์ทางเลือก
ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
และกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร



ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. สร้างความร่วมมือ ความเชื่อมั่นพร้อมสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการการใช้ศาสตร์การแพทย์ทางเลือกในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ
2. ติดตาม รวบรวมองค์ความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อส่งเสริมการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิผลของศาสตร์การแพทย์ทางเลือกในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร

จำนวน **766,500** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ

จำนวน **766,500** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

7. โครงการจัดทำมาตรฐานตำรับยาแผนไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยาแผนไทยจำนวน 4 ตำรับ ได้แก่ ตำรับยาเขียวหอม ตำรับยาหอมแก้ลมวิงเวียน ตำรับยาผสมเถาวัลย์เปรียงสูตรตำรับที่ 1 และตำรับยาผสมเถาวัลย์เปรียงสูตรตำรับที่ 2 ตามประกาศบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร โดยพัฒนาเกณฑ์ข้อกำหนดมาตรฐานยาแผนไทยสำหรับการควบคุมคุณภาพยาแผนไทย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนในการใช้สมุนไพรไทยและยาแผนไทย รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรไทยในตลาดทั้งในและต่างประเทศ

ผลการดำเนินงาน

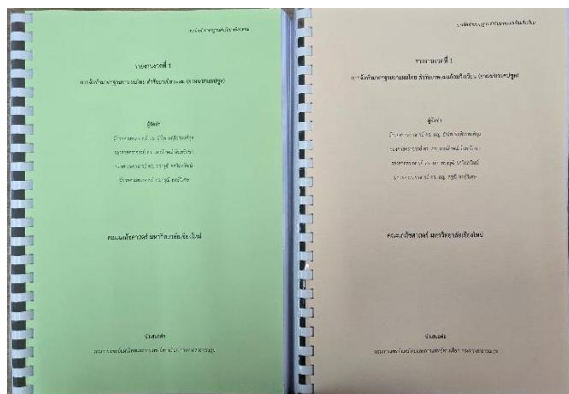
งานที่ปรึกษาการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยาแผนไทยจำนวน 4 ตำรับ ได้แก่ 1) ยาเขียวหอม (ยาผง/ยาแคปซูล) จ้างคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) ยาหอมแก้ลมวิงเวียน (ยาผง/ยาแคปซูล) จ้างคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 3) ยาผสมเถาวัลย์เปรียงสูตรตำรับที่ 1 (ยาผง/ยาลูกกลอน) จ้างคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 4) ยาผสมเถาวัลย์เปรียงสูตรตำรับที่ 2 (ยาผง/ยาลูกกลอน) จ้างคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

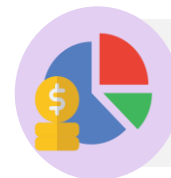
- ไม่มี -



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย



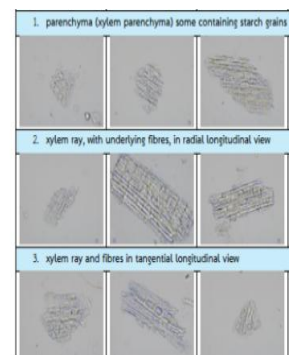
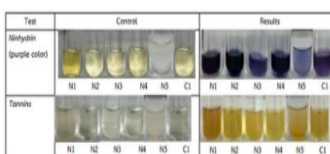
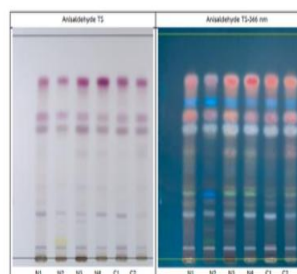
งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **5,325,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **5,325,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



Total ash	Hexane-soluble extractive	chloroform-soluble extractive	Volatile oil
<9%	>3%	>5%	>2%
4.91 ± 0.2	8.25 ± 0.5	11.40 ± 0.2	8.67 ± 0.3
5.79 ± 0.1	5.33 ± 0.2	8.09 ± 0.2	6.33 ± 0.6
7.25 ± 0.1	4.94 ± 0.2	7.75 ± 0.5	5.00 ± 0.0
3.94 ± 0.2	6.07 ± 0.6	9.99 ± 0.3	8.67 ± 0.3
6.15 ± 0.1	4.16 ± 0.1	6.94 ± 0.4	6.50 ± 0.0
4.63 ± 0.1	11.37 ± 0.6	11.37 ± 0.6	8.00 ± 0.5

8. โครงการสนับสนุนการใช้ยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพสำหรับประชาชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้ยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพอย่างถูกต้องปลอดภัยสำหรับประชาชนในการดูแลตนเอง ครอบครัว และชุมชน
2. เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการใช้ยาจากสมุนไพรในกลุ่มอาการของโรคที่พบบ่อยแก่ประชาชน
3. เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงยาสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยของประชาชนอย่างทั่วถึง

ผลการดำเนินงาน

จัดจ้างผลิตยาสมุนไพร/ผลิตภัณฑ์สมุนไพร และจัดซื้อบรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุชุดยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ และสมุนไพรสำหรับจัดชุดยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร

จำนวน **1,010,200** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ

จำนวน **1,010,134.55** บาท

คิดเป็นร้อยละ **99.99**



ระยะเวลาดำเนินงาน

ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

ผลงานรายการ



SMART Wisdom

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 3

ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา
การแพทย์แผนไทย นวดไทย สมุนไพรไทย
การแพทย์ทางเลือก เพื่อสนับสนุน
การพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างงาน
สร้างอาชีพ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน
และคุณภาพชีวิตประชาชน

โครงการรองรับ จำนวน 12 โครงการ

1. โครงการสร้างงานสร้างอาชีพผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษในกรมราชทัณฑ์ ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

วัตถุประสงค์

เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ให้แก่ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ อันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพสุจริตภายหลังจากการพ้นโทษ

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมหรือแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนา ศักยภาพเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพ ด้วยศาสตร์การแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สำหรับผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ ในกรมราชทัณฑ์ จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่

- ครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2567 ณ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม จังหวัดนนทบุรี และผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Zoom Cloud Meetings) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 20 คน ผลที่ได้ คือ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจัดอบรม บวดเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง หรือบวดฝ่าเท้า 60 ชั่วโมง โดยเริ่มจากเรือนจำที่มีความพร้อมดำเนินการ ได้แก่ เรือนจำกลาง นครสวรรค์ เรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ กักตุนกลาง กักตุนกลางหญิงเชียงใหม่ และกักตุนกลางหญิงธนบุรี และมอบกองพัฒนามหาวิทยาลัยบูรพาข้อมูล 1) หลักสูตรบวด/ แห่ ฟัง สอน ในเรือนจำ แต่ยังไม่มีผ่านการรับรอง ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ 2) จำนวนผู้ผ่านการฝึกบวด แต่ยังไม่ได้รับรองตามกฎหมาย 3) กำหนดการจัดอบรมบวด ของแต่ละเรือนจำ/กักตุน

- ครั้งที่ 2/2568 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2567 ณ ห้องประชุมสถาบันการแพทย์ทางเลือก กรมการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 20 คน ผลที่ได้ คือ ได้ประเด็นในการอบรมเกี่ยวกับการแปรรูป ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้แก่ การทำลูกประคบ การทำน้ำมันโพล การทำยาหม่อง การทำชาสมุนไพร การทำถุงหุ้มจากสมุนไพรจีน การทำสบู่ น้ายาล้างจานจากสมุนไพร

2. จัดอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพ ด้านอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในกักตุนกลาง จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) กักตุนกลางหญิงกลาง กรุงเทพมหานคร 2) กักตุนกลางหญิงธนบุรี กรุงเทพมหานคร 3) เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย สังกัดเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ 4) กักตุนกลางหญิงเชียงใหม่ 5) เรือนจำชั่วคราวคลองโพธิ์ นครสวรรค์ โดยมีผู้ผ่านการอบรมจำนวน 330 คน

3. จัดอบรมการทำหัตถกรรมด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกเพื่อส่งเสริมอาชีพในกักตุนกลาง จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ จัดอบรม “การยืดเหยียดกล้ามเนื้อ เพื่อส่งเสริมสุขภาพ” ณ เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย สังกัดเรือนจำ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 24 คน และจัดอบรมบวดหน้า เพื่อสุขภาพและความงาม ณ กักตุนกลางหญิงกลาง จำนวน 29 คน โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมรวมจำนวน 53 คน



หน่วยงานรับผิดชอบ

สถาบันการแพทย์ทางเลือก
กองพัฒนาแผนไทยและสมุนไพร
กองวิชาการและแผนงาน
และศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

4. จัดทำสื่อวีดิทัศน์และคู่มือเพื่อประกอบเรียนรู้ด้านอาชีพเกี่ยวกับ ศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้กับกรมราชทัณฑ์ เพื่อเผยแพร่ไปยังกักตุน 143 แห่ง จำนวน 9 ชุด ได้แก่ 1) แนะนำแนวทางการนำศาสตร์ด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก เพื่อนำไปประกอบอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ 2) การทำชาสมุนไพร 3) การทำถุงหุ้มจากสมุนไพรจีน 4) การทำลูกประคบสมุนไพร 5) การทำน้ำมันโพล 6) การทำน้ายาล้างจาน จากสมุนไพร 7) การทำสบู่จากสมุนไพร 8) การทำยาหม่องจากสมุนไพร 9) การทำยาบดจากสมุนไพร

5. ผลการติดตามการดำเนินงาน ได้แก่ 1) กักตุนกลางที่เข้าร่วม โครงการส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการผลิตด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อใช้ในกักตุน และประมาณการรายได้ที่เกิดขึ้นจากการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ภายหลังได้รับการอบรม เฉลี่ย 2,500 บาท/ครั้ง 2) กักตุนกลางที่มีการอบรมด้านหัตถกรรมทางการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก มีรายได้จากการให้บริการบวดหน้า 100 บาท/ชั่วโมง

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

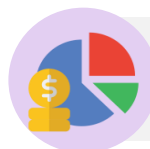
1. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนการปลูกสมุนไพร เพื่อเป็นต้นน้ำที่ดีในการนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรต่าง ๆ และสนับสนุนการอบรมด้านการจัดทำผลิตภัณฑ์สมุนไพร แบบ Onsite ในกักตุนที่มีความพร้อม

2. ควรมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดอบรมหลักสูตรบวดไทย ในราชทัณฑ์ เพื่อให้ผู้ต้องขัง ได้รับใบประกาศที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง หลังจากพ้นโทษ



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร

จำนวน **657,300** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ

จำนวน **657,296.50** บาท
คิดเป็นร้อยละ **99.99**



ระยะเวลาดำเนินงาน

ตุลาคม 2567 - กันยายน 2568

2. โครงการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชุมชนและบริการจากศูนย์เวลเนส ศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย ชุมชนสุขภาพดี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพ
2. เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชุมชนและบริการให้เกิดมูลค่าเพิ่มจากศูนย์เวลเนส ศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย ชุมชนสุขภาพดี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพ
3. เพื่อพัฒนารูปแบบบริการและผลิตภัณฑ์ (Role Model) ในศูนย์เวลเนส ศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย ชุมชนสุขภาพดี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร
4. เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร
5. เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างการรับรู้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบอัตลักษณ์ไทย เพิ่มมูลค่าให้กับบริการ ผลิตภัณฑ์ และแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
6. เพื่อประเมิน รับรอง ติดตาม และสนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องในศูนย์เวลเนส ศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย ชุมชนสุขภาพดี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพ

ผลการดำเนินงาน

1. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจประเมินชุมชนสุขภาพดีหรือชุมชนเวลเนส (Wellness Community) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อกำหนดเกณฑ์แนวทางการขับเคลื่อนการประเมินชุมชนสุขภาพดี และเพื่อตรวจประเมินชุมชนสุขภาพดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ตรวจประเมินรับรองผลการประเมินชุมชนสุขภาพดี และคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานตรวจประเมินชุมชนเวลเนส (Wellness Community) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อพัฒนาระบบการประเมินและคัดเลือกชุมชนเวลเนส
2. ลงพื้นที่ประเมินศูนย์เวลเนส และศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย เพื่อตรวจประเมิน ให้คำแนะนำแก่สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 5 ประเภท ยกระดับและรับรองให้เป็นศูนย์เวลเนส (Wellness Center) และศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ (Thainess Wellness Destination) รองรับนักท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ
3. จัดประชุมเสวนาการจัดทำชุดความรู้ศาสตร์การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2567 ณ ห้องประชุมสุวรรณพุดกัญ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 40 คน และได้ข้อเสนอแนะ ได้แก่ เพิ่มสาขาใน พ.ร.บ. การประกอบโรคศิลปะ สำหรับแพทย์ทางเลือก เช่น สาขาการแพทย์ธรรมชาติบำบัด เปิดหลักสูตร Naturopathy เนื่องจากมีศาสตร์การแพทย์ทางเลือกหลายศาสตร์ประกอบกัน และให้มีการรับรองผลิตภัณฑ์ที่เป็นการแพทย์ทางเลือก



หน่วยงานรับผิดชอบ

สถาบันการแพทย์ทางเลือก กองวิชาการและแผนงาน
กองเศรษฐกิจสมุนไพร สถาบันการแพทย์แผนไทย
และวิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย

4. จัดประชุมหารือแนวทางการประเมินความพร้อมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิปัญญาไทย และสมุนไพร เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2567 ณ ห้องประชุมการบูร กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Zoom Cloud Meeting) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 80 คน ผลที่ได้ คือ

- ชี้แจงเครือข่ายสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัดเกี่ยวกับแนวทางการประเมินความพร้อมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิปัญญาไทย และสมุนไพร

- เชิญชวนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ เข้าร่วมสมัครเพื่อประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิปัญญาไทย และสมุนไพร

5. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและบุคลากรด้านสุขภาพเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ไทยภูมิปัญญาไทยเพื่อยกระดับมาตรฐานบริการในศูนย์เวลเนสและศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2567 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Zoom Cloud Meetings) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม Onsite จำนวน 24 คน Online จำนวน 6,400 คน และมีผลการประเมินความพึงพอใจ ร้อยละ 85.10 ผลที่ได้ คือ

- ผู้ประกอบการและบุคลากรด้านสุขภาพมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการออกแบบและยกระดับบริการศูนย์เวลเนสในทุกมิติ โดยใช้ “อัตลักษณ์ไทย-ภูมิปัญญาไทย” อย่างเป็นระบบ

- ด้านรูป ผู้ประกอบการสามารถออกแบบบรรยากาศภายในศูนย์ให้มีอัตลักษณ์ไทย มีการออกแบบชุดพนักงาน การตกแต่งห้องบริการ และป้ายสื่อสารที่สะท้อนวัฒนธรรมไทยร่วมสมัย เกิดต้นแบบ “สัต์ลิตกแต่ง” สำหรับศูนย์เวลเนสที่ใช้ภูมิปัญญาไทยเป็นพื้นฐาน

- ด้านรส ได้แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มสุขภาพ เช่น ชาสมุนไพร เมนูอาหารท้องถิ่นเพื่อสุขภาพที่สะท้อนความเป็นไทย และผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจในหลักโภชนาการไทยและการใช้สมุนไพรในอาหารเพื่อปรับสมดุลธาตุในร่างกาย

6. จัดประชุมคณะทำงานพัฒนาเกณฑ์การประเมินศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Zoom Cloud Meeting) จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2567 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 30 คน ผลที่ได้ คือ สรุปแนวทางและกรอบเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนในการจัดทำ “เกณฑ์การประเมินศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย” ที่เน้นความเป็นไทยและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครั้งที่ 2/2568 เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2568 มีการพิจารณา (ร่าง) เกณฑ์การประเมินศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย ฉบับปรับปรุง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 10 คน ผลที่ได้ คือ

- ข้อเสนอเชิงนโยบายและการขับเคลื่อนระดับประเทศ ให้ผลักดันเป็นเกณฑ์กลางระดับประเทศ ภายใต้การรับรองของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

- แนะนำให้จัดตั้ง “หน่วยสนับสนุนการพัฒนาและประเมินศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย” เพื่อให้คำปรึกษา ติดตาม และยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

- สนับสนุนการพัฒนาศูนย์ที่ผ่านการประเมินให้สามารถยกระดับสู่ระดับสากล เช่น ASEAN Wellness Hub หรือ Thailand Wellness Standard

2. โครงการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน

7. จัดนิทรรศการส่งเสริมภาพลักษณ์ชุมชนสุขภาพดี ภายใต้กิจกรรมสร้างภาพลักษณ์และสร้างการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (ครั้งที่ 1) ในงานไทยเที่ยวไทย ครั้งที่ 72 “หนาน้อยอย่างเยอะ” และจัดนิทรรศการส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร โดยมีประชาชนเข้าร่วมงานมากกว่า 190,000 คน และผลการประเมินอยู่ในระดับพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 80.78

8. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ และบุคลากรด้านสุขภาพเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ไทย ภูมิปัญญาไทยเพื่อยกระดับมาตรฐานบริการในศูนย์เวลเนสและศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2567 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผ่าน Onsite จำนวน 22 คน Online จำนวน 8,100 คน และมีผลการประเมินความพึงพอใจ ร้อยละ 85.64 ผลที่ได้ คือ

- การใช้อัตลักษณ์ไทยและภูมิปัญญาไทย ขับเคลื่อนด้านแบรนด์ การตลาด และมูลค่า ทำให้แบรนด์มีความโดดเด่น น่าเชื่อถือ และยั่งยืน บริการและผลิตภัณฑ์สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ชุมชนท้องถิ่นได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ผู้ใช้บริการได้รับประสบการณ์ที่แตกต่าง มีคุณภาพ และเข้าถึงจิตวิญญาณแบบไทย

- การสร้างแบรนด์จากอัตลักษณ์ไทย เกิดแบรนด์ที่มีตัวตนชัดเจน แตกต่างจากคู่แข่ง ด้วยการหยิบยกอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ และแบรนด์มีความน่าเชื่อถือในระดับท้องถิ่นสู่ระดับประเทศ และต่อยอดสู่ตลาดสากล

- การตลาดด้วยภูมิปัญญาไทย พัฒนาสื่อการตลาด และแคมเปญโดยใช้ภูมิปัญญาเป็นเนื้อหา เกิดการใช้สื่อวัฒนธรรม เช่น ภาษาไทยถิ่น ชุดพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน หรือพุทธศิลป์ เพื่อสื่อสารอารมณ์ในแคมเปญ และสามารถสร้างการรับรู้และจดจำแบรนด์ (Brand Awareness) ได้ดียิ่งขึ้นในกลุ่มเป้าหมายทั้งชาวไทยและต่างชาติ

- การสร้างมูลค่าเพิ่มในทุกมิติ ทั้งด้านบริการ ผลิตภัณฑ์ ประสบการณ์ และเศรษฐกิจชุมชน

9. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ และบุคลากรด้านสุขภาพเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ไทย ภูมิปัญญาไทยเพื่อยกระดับมาตรฐานบริการในศูนย์เวลเนส และศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2567 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผ่าน Onsite จำนวน 21 คน Online จำนวน 6,300 คน และมีผลการประเมินความพึงพอใจ ร้อยละ 88.61 ผลที่ได้ คือ

- ด้านกลิ่น เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลิ่นบำบัด เช่น น้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรไทย

- ด้านเสียง มีแนวทางการเลือกใช้เสียงดนตรีพื้นบ้านดนตรีบำบัด

- ด้านสัมผัส ผู้ประกอบการมีความเข้าใจในการให้บริการแบบสัมผัสที่มีคุณภาพ ตามแนวทางการแพทย์แผนไทย การนวดแผนไทยประยุกต์ การประคบสมุนไพร



หน่วยงานรับผิดชอบ

สถาบันการแพทย์ทางเลือก กองวิชาการและแผนงาน
กองเศรษฐกิจสมุนไพร สถาบันการแพทย์แผนไทย
และวิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย

10. จัดประชุมพัฒนาหลักสูตรการนวดไทยและระบบฐานข้อมูล โดยมีนายโฮสิต สุวินิจจิต ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานการประชุม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2567 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 15 คน ผลที่ได้ คือ มีการพัฒนาหลักสูตรการนวดไทย การอบรมนวดไทย ให้กับอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ภาพลักษณ์ ระบบฐานข้อมูล และการประเมินระดับ

11. เข้าร่วมพิธีเปิดงาน Kanchanaburi Health and Wellness Fair “สุขทันที ที่เกี่ยวกับกาญจน์ เมืองสุขภาพโลก” และร่วมต้อนรับ Mrs.Wellness International universe 2024 จาก 16 ประเทศ จัดโดยสมาคมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2567 ณ ลานสกายวอล์ก ริมน้ำสองแคว จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีผู้เข้าร่วมงานมากกว่า 300 คน

12. เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นจากตัวแทนผู้ประกอบการ และผู้ให้บริการด้านการนวดไทย โดยมีนายโฮสิต สุวินิจจิต ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานการประชุม เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2567 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 18 คน ผลที่ได้ คือ จัดตั้งสมาพันธ์หมอนวดไทย โดยมีการลงนามความร่วมมือ และคัดเลือกนายพนพร วิสุทธีศักดิ์ชัย เป็นประธานสมาพันธ์หมอนวดไทย

13. เข้าร่วมประชุมเวทีแลกเปลี่ยน Healthy City & Wellness เขตสุขภาพที่ 4 เพื่อเสริมสร้างความรู้ และสร้างภาพลักษณ์เวลเนสแนวใหม่ สร้างความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการสร้างเมืองสุขภาพที่ดี และการส่งเสริมสุขภาพที่ยั่งยืน เมื่อวันที่ 19-20 ธันวาคม 2567 ณ โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีผู้เข้าร่วมงานจำนวน 95 คน

14. เข้าร่วมประชุม และสร้างภาพลักษณ์เวลเนส ในทาง Kick off Saraburi Wellness Economy พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ Wellness จังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2567 ณ มหาวิทยาลัยนานาชาติ เอเชีย-แปซิฟิก จังหวัดสระบุรี โดยมีผู้เข้าร่วมงานจำนวน 110 คน

15. ร่วมงานแถลงข่าวการส่งเสริมและยกระดับอาชีพและวิชาชีพการนวดไทย โดยมีนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายโฮสิต สุวินิจจิต ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และนายแพทย์สมฤกษ์ จีงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้าร่วมงาน เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2567 ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ผลที่ได้ คือ จัดแถลงนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาการนวดไทย ด้วยการดำเนินการส่งเสริมและยกระดับ อาชีพและวิชาชีพการนวดไทย โดยเพิ่มความเชี่ยวชาญพิเศษให้กับหมอนวดไทยใน 7 กลุ่มอาการ



2. โครงการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน

28. จัดนิทรรศการนี้เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยจุดเด่นด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพร ระหว่างวันที่ 6-9 มีนาคม 2568 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร โดยมีประชาชนเข้าร่วมและเยี่ยมชมรวมจำนวน 400,000 – 500,000 คน

29. จัดอบรมพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ให้บริการนวดไทย ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 2 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน 174 คน

30. จัดประชุมของคณะทำงานเพื่อตรวจประเมินและรับรองมาตรฐาน แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิปัญญาไทยและสมุนไพร โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศเข้ารับการประเมินได้ทั้งสิ้น 113 แห่ง จากการประเมินสามารถยกระดับและรับรองผลให้อยู่ใน ระดับดีเยี่ยม จำนวน 22 แห่ง และ ระดับดีมาก จำนวน 30 แห่ง

31. จัดอบรมหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ (150 ชั่วโมง) เพื่อมุ่งเน้นการสร้างงาน สร้างอาชีพ และพัฒนาทักษะให้กับผู้ที่สนใจด้านการดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาการนวดไทย โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน 100 คน ผลที่ได้ คือ ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้และทักษะมาตรฐานเพื่อนำไปประกอบอาชีพ และช่วยเพิ่มแรงงานฝีมือด้านนวดไทยในพื้นที่เพื่อรองรับความต้องการของตลาดสุขภาพ

32. จัดประชุมเพื่อวางแผนทางยกระดับน้ำพุร้อนสันกำแพง (พื้นที่แม่อน) จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับนานาชาติ โดยจุดเด่นเรื่องน้ำแร่ธรรมชาติ ที่มีแร่ธาตุบำบัดสูง ควบคู่กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการฟื้นฟูสุขภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

33. จัดนิทรรศการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ศูนย์เวลเนสและศูนย์เวลเนสอัตลักษณ์ไทย ในการศึกษาจัดงานหลักสูตร Medical Hub Executive Program 2025 (Open House) เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2568 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผู้เข้าร่วมงาน จำนวน 78 คน

34. ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจด้านวิชาการ ระหว่างกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กับ สมาคมแพทย์ทางร่วมนานาชาติ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สนับสนุนงานวิจัย ส่งเสริมและพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีความสนใจร่วมกันให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2568 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



หน่วยงานรับผิดชอบ

สถาบันการแพทย์ทางเลือก กองวิชาการและแผนงาน
กองเศรษฐกิจสมุนไพร สถาบันการแพทย์แผนไทย
และวิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย

35. จัดประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์แนวทางการประเมินชุมชนเวลเนส เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินชุมชนเวลเนสอย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อตรวจสอบและประเมินศักยภาพของชุมชนตามเกณฑ์ที่กำหนด และให้คำแนะนำในการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนเวลเนสอย่างยั่งยืน เมื่อวันที่ 27-30 มีนาคม 2568 ณ จังหวัดกระบี่ ผลที่ได้ คือ ชุมชนเวลเนสที่ผ่านการรับรองและได้แนะนำเกณฑ์การประเมิน

36. จัดพัฒนาตราสัญลักษณ์และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิปัญญาไทยและสมุนไพร จำนวน 4 รายการ ได้แก่ 1) ตราสัญลักษณ์ 2) โลโก้ 3) ป้ายประชาสัมพันธ์ 4) e-Catalog

37. ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้ารับการประเมินคัดเลือกเป็นชุมชนเวลเนส เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพให้เข้าร่วมโครงการและเพื่อคัดเลือกและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานให้เป็นต้นแบบชุมชนเวลเนส เมื่อเดือนมีนาคม 2568 ผลที่ได้ คือ มีชุมชนที่ได้รับการตรวจประเมินและคัดเลือกเป็นชุมชนสุขภาพดี จำนวน 59 แห่ง

38. จัดจ้างทำป้ายชุมชนเวลเนส (Wellness Community) เพื่อสร้างเอกลักษณ์และประชาสัมพันธ์ชุมชนเวลเนส แสดงมาตรฐานและเพิ่มความน่าเชื่อถือของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ส่งเสริมการรับรู้และภาพลักษณ์ และสนับสนุนการพัฒนาชุมชนเวลเนสให้เติบโตอย่างยั่งยืน

39. ลงพื้นที่ติดตามการดำเนินการจัดอบรมหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง เมื่อวันที่ 1-2 เมษายน 2568 ณ จังหวัดบุรีรัมย์

40. จัดนิทรรศการและจัดอบรมหลักสูตรครู ก. นวดไทย เฉพาะทาง 7 กลุ่มอาการ เมื่อวันที่ 2-4 เมษายน 2568 ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ค จังหวัดปทุมธานี โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน 489 ราย

41. ร่วมจัดนิทรรศการ ณ อาคารนิทรรศการไทย (Tha Pavilion) เพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย โดยเน้นการเผยแพร่ศาสตร์ นวดไทย และ ฤๅษีดัดตน ให้เป็นที่รู้จักในระดับสากล มีผู้เข้าร่วมงานและร่วมกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 213 คน โดยกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นชาวต่างชาติ (ชาวญี่ปุ่น จีน และยุโรป) สูงถึงร้อยละ 80 กิจกรรมนี้สามารถสร้างการรับรู้และภาพลักษณ์ที่ดีต่อภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

42. จัดส่งชุดประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิปัญญาไทยและสมุนไพร จัดหาวัสดุอุปกรณ์และผลิตภัณฑ์สมุนไพร และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร ส่งเสริมภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยคุณภาพ เพื่อจัดนิทรรศการในงาน Expo 2025 Osaka Kansai ณ นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น



2. โครงการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน

43. ผลลัพธ์เพื่อนำเสนอการประกวดไทย มีผู้เข้าร่วมชม นิทรรศการ ในงาน Expo 2025 Osaka Kansai ณ นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น ยอดสะสมระหว่างวันที่ 13 เมษายน - 7 สิงหาคม 2568 จำนวน 33,676 คน กิจกรรม ได้แก่ การสาธิตนวดไทย จำนวน 13,071 คน และการบริหารธาตุขัดตุน จำนวน 20,605 คน

44. ออกประกาศและจัดทำหนังสือ เพื่อแจ้งผลการประเมิน ศักยภาพและความพร้อม และมอบเกียรติบัตรรับรอง จากการประเมินทั้ง 2 ครั้ง มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภูมิปัญญาไทยและสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน และได้รับมอบเกียรติบัตรรวมทั้งสิ้น 71 แห่งทั่วประเทศ

45. ประชุมเพื่อวางแผนทางลงพื้นที่ตรวจประเมินชุมชน Wellness (Wellness Community) ครอบคลุมทั้ง 12 เขตสุขภาพทั่วประเทศ โดยมีดำเนินงานสำคัญ คือ แต่งตั้งคณะทำงาน ผู้แทนงาน ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อดูแลงานในแต่ละภูมิภาค เป้าหมาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพ

46. จัดนิทรรศการบูรณาการสุขภาพ โดยมีการให้ความรู้ การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22 ระหว่างวันที่ 2-6 กรกฎาคม 2568 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมในบูธ จำนวน 217 คน และร่วมจัดประชุมวิชาการในหัวข้อ ความสำคัญของ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจ Wellness ด้วยภูมิปัญญาไทย ผ่านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (PASSION TO WIN) มีผู้เข้าร่วม ประชุม จำนวน 60 คน และมีผลการประเมินความพึงพอใจ ร้อยละ 96.27



หน่วยงานรับผิดชอบ

สถาบันการแพทย์ทางเลือก กองวิชาการและแผนงาน กองเศรษฐกิจสมุนไพร สถาบันการแพทย์แผนไทย และวิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย

47. พิธีมอบเกียรติบัตรแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิปัญญาไทย และสมุนไพร จำนวน 131 แห่ง ในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2568 ณ ศูนย์แสดงสินค้า และการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

48. ลงพื้นที่ตรวจประเมินศักยภาพและความพร้อมของชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดต่างๆ เพื่อยกระดับและให้การรับรองเป็น ชุมชน Wellness สำหรับรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

- จังหวัดนราธิวาส จำนวน 2 แห่ง คือ ชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 12 และบ้านชุมชนบ้านต้นตาล

- จังหวัดนครศรีธรรมราช

- จังหวัดกระบี่ จำนวน 4 แห่ง คือ ชุมชนท่องเที่ยวทุ่งหยีเพ็ง ชุมชนท่องเที่ยวบ้านคลองท่า ชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าเรือ และชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก

- จังหวัดราชบุรี จำนวน 1 แห่ง คือ ไร่สุพรรณ

49. จัดประชุมประเมินชุมชนสุขภาพดี เมื่อวันที่ 12-15 สิงหาคม 2568 ณ จังหวัดตราด จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ 1) วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมคลองบางพระ 2) วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าแร่ 3) วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเขียว 4) วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านห้วยแร่ 5) วิสาหกิจชุมชนนิเวศพิพิธภักดีช่องบ้านช้างตุน 6) วิสาหกิจชุมชนฟื้นฟูอาชีพบ้านยายม่อม 7) วิสาหกิจชุมชนโฮมสเตย์บ้านน้ำเขียว 8) วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านธรรมชาติด่าง 9) วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวชุมชนคลองใหญ่

50. ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมเมืองสมุนไพรและแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภูมิปัญญาไทยและสมุนไพร เมื่อวันที่ 8 - 9 กันยายน 2568 ณ จังหวัดสกลนคร โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ร่วมลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม เมืองสมุนไพรและแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิปัญญาไทยและสมุนไพร จำนวน 15 หน่วยงาน

51. จัดอบรมพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การเสวนา การขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 8 - 9 กันยายน 2568 ณ จังหวัดสกลนคร ผลที่ได้ คือ เกิดความร่วมมือในการขับเคลื่อน ส่งเสริมเมืองสมุนไพรจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การขับเคลื่อนและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ ของจังหวัดสกลนคร



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร

จำนวน 10,379,500 บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ

จำนวน 10,379,500 บาท

คิดเป็นร้อยละ 100



ระยะเวลาดำเนินงาน

ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

2. โครงการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์ทางเลือก กองวิชาการและแผนงาน
กองเศรษฐกิจสมุนไพร สถาบันการแพทย์แผนไทย
และวิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย

1. ผู้ประกอบการบางส่วนในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยายังไม่เห็นถึงความสำคัญของการขอรับรองเป็นศูนย์เวลเนส ส่งผลให้มีจำนวนผู้สมัครเข้ารับการรับรองค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น
2. ในบางจังหวัดที่มีสถานประกอบการผ่านการรับรองเป็นศูนย์เวลเนสครบตามเป้าหมายแล้ว ส่งผลให้ในปัจจุบันมีผู้ผ่านการรับรองจำนวนน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้
3. สิทธิประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับหลังผ่านการรับรองยังไม่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการในบางพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องมีการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกกระทรวงสาธารณสุขเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม
4. ผู้ประกอบการ ชุมชน และนักท่องเที่ยวยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดชุมชนสุขภาพดี และประโยชน์ที่จะได้รับจากการยกระดับพื้นที่ ส่งผลให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับจำกัด
5. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางแห่งยังไม่มี ความเข้าใจหลักเกณฑ์การประเมิน และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับการประเมิน ส่งผลให้การดำเนินงานในพื้นที่บางส่วนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. สร้างแคมเปญประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยเน้นผลตอบแทนทางธุรกิจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเห็นคุณค่าและสมัครเข้ารับการรับรอง ศูนย์เวลเนสมากขึ้น
2. ทบทวนและปรับปรุงจำนวนโควตาการรับรองในแต่ละจังหวัดให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน
3. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มสิทธิประโยชน์ที่จับต้องได้สำหรับสถานประกอบการที่ผ่านการรับรอง เช่น สิทธิพิเศษด้านภาษี การเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และโอกาสในการเข้าร่วมงานส่งเสริมการขายในต่างประเทศ
4. ส่งเสริมการจัดอบรมเพื่อพัฒนากักขะตามความต้องการของศูนย์เวลเนสทั้ง 5 ประเภท พร้อมสนับสนุนการสรรหาวิทยากรที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์
5. เพิ่มกลุ่มเป้าหมาย เช่น บริษัทนำเที่ยว เพื่อส่งเสริมการตลาดและร่วมขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับพื้นที่และระดับประเทศ เชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลและแจ้งสิทธิประโยชน์ เพื่อส่งเสริมการเข้าร่วมการยกระดับเป็นชุมชนสุขภาพดี โดยเน้นการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและตรงประเด็น



3. โครงการพัฒนาและยกระดับการนวดไทย อัตลักษณ์ไทย สร้างเศรษฐกิจชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกระดับการให้บริการการนวดไทยเฉพาะทาง ให้มีมาตรฐานเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยว
2. เพื่อถ่ายทอดรูปแบบและมาตรฐานของการนวดไทย อัตลักษณ์ไทยให้กับบุคลากรในสถานพยาบาลภาครัฐ และเอกชน
3. เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับการนวดไทย และการนวดอัตลักษณ์ไทย ให้สามารถนำไปพัฒนารูปแบบบริการสุขภาพเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

ผลการดำเนินงาน

1. จัดอบรมหลักสูตรการนวดไทยเฉพาะทาง การนวดลมอัมพฤกษ์ อัมพาต สำหรับใช้ในการให้บริการการแพทย์แผนไทย ระหว่างวันที่ 19-21 มีนาคม 2568 ณ โรงแรมเดอะ เล็กกาซี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 100 คน ผลที่ได้ คือ เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการวิชาชีพการแพทย์แผนไทย และแพทย์แผนไทยประยุกต์ ให้มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทย
2. จัดอบรมหลักสูตรการนวดไทยเฉพาะทาง การนวดลมดันสูง สำหรับใช้ในการให้บริการการแพทย์แผนไทย ระหว่างวันที่ 24-26 มีนาคม 2568 ณ โรงแรม เดอะ เล็กกาซี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 100 คน เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการวิชาชีพการแพทย์แผนไทย และแพทย์แผนไทยประยุกต์ ให้มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทย และเป็นการอนุรักษ์องค์ความรู้ภูมิปัญญาทางการแพทย์แผนไทย
3. จัดอบรมนวดไทยเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ ระหว่างวันที่ 16-29 พฤษภาคม 2568 ณ ชมรมศูนย์เรียนรู้ฟื้นฟูเด็กพิการ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 25 คน ผลที่ได้ คือ ถ่ายทอดการนวดอัตลักษณ์ไทย ให้สามารถจัดบริการนวดไทยเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ และยกระดับมาตรฐานผู้ให้บริการนวดไทย ให้สามารถนำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพเด็กพิการ
4. จัดอบรมหลักสูตรการนวดไทย ยืดเหยียด เฉพาะทาง 7 ด้าน ณ วิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย กรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก 6 รุ่น จำนวน 183 คน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ที่จบหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง และมีประกาศนียบัตรไม่น้อยกว่า 2 ปี ผลที่ได้ คือ พัฒนาศักยภาพ ทักษะด้านการนวดไทยให้มีความเชี่ยวชาญใน 7 กลุ่มอาการ
5. ลงพื้นที่รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ และประเมินองค์ความรู้เพื่อจัดทำรูปแบบการนวดอัตลักษณ์ไทย ระหว่างวันที่ 24-27 พฤศจิกายน 2567 ณ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี และระหว่างวันที่ 28 พฤศจิกายน-4 ธันวาคม 2567 ณ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย



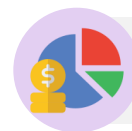
หน่วยงานรับผิดชอบ
วิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย



3. โครงการพัฒนาและยกระดับการนวดไทย อัตลักษณ์ไทย สร้างเศรษฐกิจชุมชน (ต่อ)



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **1,120,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **1,106,213.64** บาท
คิดเป็นร้อยละ **98.77**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567 - กันยายน 2568



หน่วยงานรับผิดชอบ
วิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย

ปัญหาและอุปสรรค

1. การสร้างความสนใจและแรงจูงใจให้ผู้เข้าร่วมอบรม นำความรู้ไปใช้ประโยชน์จริง เนื่องจากผู้เข้าร่วมอบรมขาดความต่อเนื่องในการนำไปใช้หลังจบหลักสูตร หรือมองไม่เห็นช่องทางการสร้างรายได้ที่ชัดเจน
2. การสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับผู้รับบริการ เนื่องจากภาพลักษณ์การนวดที่อาจถูกมองว่าไม่ถูกสุขลักษณะ หรือความกังวลเรื่องความปลอดภัยในเทคนิคการรักษา
3. การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการประเมินและรับรองมาตรฐาน เนื่องจากกระบวนการตรวจสอบประเมินมีความซับซ้อน ลำบาก และเกณฑ์บางอย่างของภาครัฐอาจไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงของภาคเอกชน
4. การสร้างรูปแบบนวดอัตลักษณ์ไทยที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและมีมาตรฐาน เนื่องจากอัตลักษณ์ท้องถิ่น ขาดการถอดบทเรียนเป็นแนวทางที่ชัดเจน ทำให้ยากต่อการขยายผลหรือควบคุมคุณภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ควรส่งเสริมการนำความรู้ไปใช้ในชุมชน หรือสร้างธุรกิจนวดไทย
2. ควรสร้างมาตรฐานการให้บริการที่เน้นความปลอดภัย และมีจริยธรรม
3. ควรให้การสนับสนุนด้านการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้กับศูนย์บริการฯ
4. ควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างรูปแบบนวดอัตลักษณ์ไทยที่มีคุณภาพ



4. โครงการส่งเสริมการบริโภคอาหารสมุนไพรพื้นถิ่น เป็น ไม่ป่วย ห่างไกลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและยกระดับองค์ความรู้เกี่ยวกับอาหารสมุนไพรพื้นถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละภาคให้เป็นที่รู้จัก และสามารถนำไปปรับใช้ในการบริโภคเพื่อการป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง
2. เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการพัฒนาเมนูอาหารสมุนไพรพื้นถิ่น กินเป็น ไม่ป่วย ในสถานประกอบการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารและวัฒนธรรม และสร้างเศรษฐกิจให้กับประเทศ

ผลการดำเนินงาน

1. จัด Kick off โครงการขับเคลื่อนนโยบาย คนไทยห่างไกลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง(NCDs) จำนวน 6 ครั้ง ครอบคลุม 12 เขตสุขภาพ ผลที่ได้ คือ ได้องค์ความรู้ด้านสุขภาพ เพื่อจัดทำสื่อและนิทรรศการประชาสัมพันธ์ การใช้สมุนไพรท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพ และป้องกันโรค NCDs อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) สามารถนำความรู้ไปแนะนำและสอนวิธีนั้บคาร์บ (คาร์โบไฮเดรต) ให้แก่คนในชุมชนได้อย่างถูกต้อง
2. จัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาเมนูอาหารเพื่อการดูแลและป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผลที่ได้ คือ ได้พัฒนาและเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงทัศนคติที่ดีต่อการเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อลดภาระด้านสุขภาพในชุมชน ห่างไกลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs)



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย

3. จัดประกวดเมนูอาหารสมุนไพรพื้นถิ่น กินเป็น ไม่ป่วย ห่างไกลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (รอบคัดเลือกผ่านรูปแบบออนไลน์และรอบตัดสิน) โดยมีการส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงการบริโภคสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ และเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในชุมชน มีผู้เข้าร่วมประกวดคลิปวิดีโอรอบออนไลน์จำนวน 14 ทีม ได้ชุดเมนูอาหารสมุนไพรพื้นถิ่น กินเป็น ไม่ป่วย ห่างไกลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) จำนวน 10 เมนู
4. จัดงานนิทรรศการเผยแพร่องค์ความรู้ เมนูอาหารสมุนไพรพื้นถิ่น กินเป็น ไม่ป่วย ห่างไกลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) โดยผู้เข้าชมนิทรรศการมีความรู้ความเข้าใจ องค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย สมุนไพร และพืชผักสมุนไพร ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการทำอาหารเพื่อดูแลสุขภาพแบบองค์รวมอย่างเหมาะสม ให้เหมาะสมตามบริบทและวิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะการดูแลตนเองให้ห่างไกลจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ตามหลัก 3 อ. (อ.อาหาร อ.อารมณ์ และ อ.ออกกำลังกาย) และมีผู้เข้าร่วมงานวันละ 400-500 คน/วัน



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 770,600 บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 770,600 บาท
คิดเป็นร้อยละ 100



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้องค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย สมุนไพร และพืชผักสมุนไพรพื้นถิ่น ในกิจกรรมนิทรรศการเผยแพร่องค์ความรู้ เมนูอาหารสมุนไพรพื้นถิ่น กินเป็น ไม่ป่วย ห่างไกลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) เพื่อให้มีผู้เข้าร่วมงานมากขึ้น

5. โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญาสู่การสร้างคุณค่าและมูลค่าในระบบสุขภาพไทยและเศรษฐกิจชาติ

วัตถุประสงค์

ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพร ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ และพัฒนาเป็นนวัตกรรมด้านสุขภาพในการดูแลสุขภาพของประชาชน และเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ผลการดำเนินงาน

1. มีนวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทยที่ถูกพัฒนาขึ้น และได้รับการคุ้มครองทางทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 38 เรื่อง โดยรวบรวมจาก 25 จังหวัด
2. มีภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านที่ถูกนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพประชาชน จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่
 - 1) การนวดรักษาอาการ ชาหรืออ่อนแรง ที่แขนขาชาติด้านซ้ายหรือขวาอย่างฉับพลัน สัญญาณการทรงตัว ผุดไม่ชัด ที่เกิดจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) อุบัติเหตุ และนวดรักษาอาการปวดเรื้อรัง
 - 2) ยาสมุนไพรพื้นบ้าน ดูแลป้องกัน และลดความเสี่ยงที่เกิดจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs)
 - 3) หมอพิธีกรรม ดูแลผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง เกิดจากโรคติดต่อไม่เรื้อรัง (NCDs) อุบัติเหตุ บำบัดดูแลสภาพร่างกายไปพร้อมกับจิตใจ จิตใจสงบ คลายเครียด
 - 4) ด้านการดูแล รักษาอาการ สัตว์พิษกัด ถูกกัด
 - 5) หมอตำแย ดูแลมารดาและการรก ฟันฟู สุขภาพหลังคลอด ด้วยการนวด การใช้สมุนไพร และการใช้พิธีกรรม
 - 6) หมอกระดูก คือ ผู้ที่มีความชำนาญดูแลรักษาอาการเจ็บป่วย อาการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องกับกระดูกแตก หัก หรือเคลื่อน
3. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านให้กับประชาชน และผู้ที่สนใจ จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่
 - 1) สืบสานและดำเนินการด้านกรรมวิธีการนวด เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน
 - 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการบริการ นวดหมอนวด (กรณีศึกษาหมอจันลี เปลี่ยนเอก)
 - 3) ประกาศ ตำรับยาแผนไทยประเภททั่วไป จำนวน 1 ตำรับ
 - 4) ประกาศ ตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ จำนวน 1,500 ตำรับ เพื่อเป็นมาตรฐานกลางของประเทศ
 - 5) ประกาศ ตำรับยาแผนไทยประเภทส่วนบุคคล จำนวน 11 ตำรับ เพื่อรับรองภูมิปัญญาส่วนบุคคลที่มีการใช้จริงในพื้นที่
 - 6) ออกใบอนุญาตจำหน่ายสมุนไพรควบคุม เพื่อดูแลการใช้ในกลุ่มประชากรเปราะบาง จำนวน 17,974 ฉบับ



หน่วยงานรับผิดชอบ กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **600,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **600,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -

6. โครงการยกระดับสินค้าและบริการจากฐานภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพรสู่การเสริมสร้างเศรษฐกิจ เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกระดับสินค้าและบริการที่มีฐานรากจากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตำรับยาและตำราการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพรแต่ละภูมิภาคให้ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย และได้รับการคุ้มครองภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพได้อย่างถูกต้องตามหลักการ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างชาติที่มีเป้าหมายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม

2. ชุมชน และ/หรือผู้ประกอบการขนาดเล็ก มีศักยภาพของการผลิตสินค้าและบริการที่มีฐานจากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตำรับยาและตำราการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพรแต่ละภูมิภาคที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย เพื่อประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพ

ผลการดำเนินงาน

1. จัดงานมหกรรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย ปีที่ 17 ระดับภาค ระหว่างวันที่ 10-12 กุมภาพันธ์ 2568 ณ จังหวัดสงขลา มีภาคีเครือข่ายในการจัดงาน 14 จังหวัดภาคใต้ กิจกรรม ประกอบด้วย การจัดนิทรรศการ การแสดงองค์ความรู้ภูมิปัญญาสินค้าและบริการที่ได้รับการพัฒนาต่อยอด เพื่อนำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพรไปใช้เพื่อการดูแลสุขภาพและต่อยอดสู่เศรษฐกิจ โดยมีผู้ร่วมงานจำนวน 6,145 คน

2. จัดพิธีลงนามความเข้าใจเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรจากถิ่นกำเนิดระหว่างกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2568 ณ โรงแรมสลิสรังนกภูเก็ต มีการจัดแสดงสินค้าและบริการทั้งด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพร รวมถึงการดำเนินงานเพื่อคุ้มครองสมุนไพรในถิ่นกำเนิดโดยมีบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมงาน จำนวน 216 คน

3. จัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22 ระหว่างวันที่ 2-6 กรกฎาคม 2568 ณ ศูนย์การประชุมและจัดแสดงสินค้า อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี โดยมีเครือข่ายเข้าร่วมจัดนิทรรศการ จำนวน 19 หน่วยงาน เพื่อแสดงองค์ความรู้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพร ผ่านสินค้าและบริการเพื่อนำเสนอแก่ประชาชนผู้เข้าร่วมงาน

ปัญหาและอุปสรรค

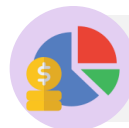
- ไม่มี -



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **976,500** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **968,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **99.13**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ควรกำหนดขอบเขตการสนับสนุนงบประมาณให้ภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมให้ชัดเจน ทั้งวงเงินและกระบวนการ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน

7. โครงการสนับสนุนการทํางานของคณะกรรมการคุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

วัตถุประสงค์

ขับเคลื่อนการทํางานของคณะกรรมการคุ้มครอง
และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริม
ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จำนวน 6 ครั้ง
ผลที่ได้ คือ

1) เกิดกลไกทางกฎหมายสำหรับบังคับใช้
เพื่ออนุรักษ์ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์
แผนไทยและสมุนไพรที่รองรับภารกิจ และสถานการณ์
ปัจจุบัน

2) ดำเนินการแพทย์แผนไทยและตำรับยาแผนไทย
ที่มีคุณค่า ได้รับการอนุรักษ์ คุ้มครอง เป็นสมบัติของชาติ

3) เกิดกลไกการมีส่วนร่วมจากบุคคลภายนอก
ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านการคุ้มครอง
และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **544,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **544,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



8. โครงการส่งเสริมความสามารถการแข่งขัน และขยายช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะให้แก่ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร และผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีศักยภาพยกระดับการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้สอดคล้องตามความต้องการทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการเพื่อขยายช่องทางการตลาด และส่งเสริมภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้กับผู้ประกอบการผลิตสมุนไพรและผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยร่วมกับภาคีเครือข่าย

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง มาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2567 โดยมีผู้ประกอบการสมุนไพรเข้าร่วมประชุม ผ่านOnline จำนวน 280 ราย ผลที่ได้ คือ ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 85.2

2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ เรื่อง การยกระดับผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยคุณภาพ (Premium Herbal Products) สู่การเป็นของขวัญจากประเทศไทย เมื่อวันที่ 11-12 ธันวาคม 2567 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้ประกอบการสมุนไพรเข้าร่วมประชุม จำนวน 28 ราย ผลที่ได้ คือ ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยคุณภาพ (Premium Herbal Products) สู่การเป็นของขวัญจากประเทศไทย และมีโอกาสในการขยายตลาดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาผ่านงาน Expo 2025 Osaka Kansai ณ นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น และศูนย์การค้าเกษรพลาซ่า กรุงเทพมหานคร

3. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่มาตรฐานฮาลาล (Halal) เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2568 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้ประกอบการสมุนไพรเข้าร่วมประชุม จำนวน 63 ราย ผลที่ได้ คือ ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่มาตรฐานฮาลาล (Halal) เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 95 ของผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองเศรษฐกิจสมุนไพร

4. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่ตลาดสมุนไพรพรีเมียม เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2568 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้ประกอบการสมุนไพรเข้าร่วมประชุม จำนวน 77 ราย ผลที่ได้ คือ

- ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- ผู้ประกอบการได้เข้าสู่กระบวนการเจรจาจับคู่ธุรกิจการค้าเข้าร่วมตลาดสมุนไพรพรีเมียม ณ ศูนย์การค้าพาราไดซ์ พาร์ค กรุงเทพมหานคร

5. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง โอกาสทางธุรกิจด้านการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่ตลาดตะวันออกกลางและซาอุดีอาระเบีย เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2568 ณ โรงแรม AL MEROZ HOTEL BANGKOK โดยมีผู้ประกอบการสมุนไพรเข้าร่วมประชุม จำนวน 117 ราย ผลที่ได้ คือ ผู้ประกอบการได้รับความรู้เกี่ยวกับโอกาสทางธุรกิจในวันออกกลางและซาอุดีอาระเบีย และเพิ่มการขยายช่องทางการตลาดสู่ประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางและประเทศซาอุดีอาระเบีย

6. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร เรื่อง การขยายช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่ร้านสมุนไพรโมเดิร์นเทรด เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2568 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้ประกอบการสมุนไพรเข้าร่วมประชุม จำนวน 31 ราย ผลที่ได้ คือ ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการค้าส่งเสริมช่องทางการตลาดการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่ร้านสมุนไพรโมเดิร์นเทรด และได้เข้าสู่กระบวนการเจรจาจับคู่ธุรกิจการค้าสู่ร้านตำรับไทย

7. จัดอบรม เรื่อง การใช้ยาสมุนไพรสำหรับการดูแลอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยในร้านยา ปี 2568 เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2568 โดยมีเภสัชกรเข้าร่วมอบรม ผ่านOnline จำนวน 477 ราย ผลที่ได้ คือ เภสัชกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้ยาสมุนไพรสำหรับการดูแลอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจ่ายยาสมุนไพรได้มากขึ้น

8. จัดอบรม เรื่อง การใช้กัญชาทางการแพทย์พื้นฐานสำหรับเภสัชกร เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2568 โดยมีเภสัชกรเข้าร่วมอบรม ผ่านOnline จำนวน 575 ราย ผลที่ได้ คือ เภสัชกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้กัญชาทางการแพทย์พื้นฐานมากขึ้น

กิจกรรมที่ 1 ส่งเสริมการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการผลิตสมุนไพรและผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีความสามารถในการแข่งขันระดับสากล



กิจกรรมที่ 2 รับรองรางวัลผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพและส่งเสริมผู้ประกอบการระดับสากล



9. โครงการขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านสมุนไพร และส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่คุณค่า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านสมุนไพร สร้างกลไกและแผนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ รวมถึงระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินการของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570 ให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน
2. เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยสู่ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสมุนไพรไทยในพื้นที่จังหวัดเมืองสมุนไพร และพัฒนาต่อยอดเมืองสมุนไพรเพิ่มมูลค่าแก่ชุมชน
3. เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรสร้างเศรษฐกิจ โดยต่อยอดและสร้างมูลค่า Herbal Champions และส่งเสริมการตลาด และการเข้าถึงวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของตลาด

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ จำนวน 2 ครั้ง เพื่อวางรากฐานนโยบายสมุนไพรของประเทศ ผลที่ได้ คือ
 - 1) วางทิศทางระดับประเทศ มุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรแบบครบวงจร (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ) เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพและยกระดับสมุนไพรไทยสู่สากล
 - 2) เลือกสมุนไพรเด่น กำหนดสมุนไพรเป้าหมายประจำปี (Herb of the Year) พร้อมแนวทางผลักดันให้เกิดผลจริง
 - 3) แก้ปัญหาเชิงระบบ ขับเคลื่อนนโยบายเพื่อแก้ปัญหาและทลายข้อจำกัดต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมสมุนไพร
 - 4) เน้นวิจัยปลายน้ำ วิเคราะห์หาช่องว่างของงานวิจัย และมุ่งสนับสนุนงานวิจัยที่สามารถนำไปต่อยอดใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรมได้ทันที
 - 5) หนุนเศรษฐกิจฐานรากและระบบสุขภาพ เพิ่มงบประมาณสนับสนุนการใช้จ่ายสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพ พร้อมทั้งพัฒนาตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพร เพื่อเชื่อมโยงกลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการ และระบบบริการสุขภาพเข้าด้วยกัน
2. จัดประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ จำนวน 6 คณะ ได้แก่
 - 1) คณะอนุกรรมการที่ปรึกษาฯ (จำนวน 5 ครั้ง) เพื่อวางกรอบยุทธศาสตร์และนโยบายเสนอต่อคณะกรรมการชุดใหญ่ ผลที่ได้ คือ
 - กำหนดแนวทางพัฒนาสมุนไพรตลอดห่วงโซ่คุณค่า และผลักดันการใช้จ่ายสมุนไพรในระบบสาธารณสุขในปัจจุบัน
 - จัดทำรายชื่อสมุนไพรเป้าหมายและ Product Champion เช่น ขมิ้นชัน ไพล กระชายดำ และกระท่อม เน้นจัดงานวิจัยและนวัตกรรมมาต่อยอดใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์
 - เสนอแนวทางแก้ปัญหาเชิงระบบของอุตสาหกรรม



หน่วยงานรับผิดชอบ กองเศรษฐกิจสมุนไพร

- 2) คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรแห่งชาติ (จำนวน 2 ครั้ง) ผลที่ได้ คือ
 - กำหนดสมุนไพรเป้าหมาย (Herb of the Year) เพิ่มเติม โดยเห็นชอบกลุ่มสำคัญ คือ ขมิ้นชัน ไพล กระชายดำ กระท่อม และกัญชา/กัญชง
 - พัฒนากลไกการค้ำระหว่างประเทศ และมาตรการยกระดับระบบนิเวศอุตสาหกรรมสมุนไพรจากการติดตามแผนปฏิบัติการสมุนไพรฯ (ฉบับที่ 2) พบว่าความก้าวหน้าด้านยุทธศาสตร์อยู่ในระดับสูง แต่ผลสัมฤทธิ์จริงตามแผนยังต่ำและเสี่ยงไม่บรรลุเป้าหมาย จึงต้องเร่งแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง
- 3) คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร (จำนวน 1 ครั้ง) ผลที่ได้ คือ
 - เห็นชอบกรอบแผนงานวิจัยระยะ 2 ปี มุ่งเน้นงานวิจัยที่ตอบโจทย์เศรษฐกิจ ระบบสุขภาพ การขึ้นทะเบียน และความต้องการของตลาด
 - บูรณาการหน่วยงานวิจัยหลัก (กรมการแพทย์แผนไทยฯ สกสว. และ PMUs) เพื่อจัดสรรทุนวิจัยให้ตรงจุดและมีทิศทาง วางระบบติดตามประเมินผลงานวิจัยให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระดับประเทศ
- 4) คณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร (จำนวน 2 ครั้ง) เพื่อดูแลและพัฒนาสมุนไพรในส่วนของ ต้นน้ำ ผลที่ได้ คือ
 - กำหนดแนวทางพัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
 - ส่งเสริมการจัดสรรพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม
 - พัฒนาศักยภาพและเครือข่ายของเกษตรกร
 - เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน พร้อมพัฒนาระบบข้อมูลและตลาดรองรับวัตถุดิบ
- 5) คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการฯ (จำนวน 2 ครั้ง) เพื่อยกระดับและดูแลสมุนไพรในส่วนของ กลางน้ำ ผลที่ได้ คือ
 - ขับเคลื่อนแผนยกระดับผู้ประกอบการสมุนไพรรายย่อย ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2568-2570)
 - พัฒนาศักยภาพบุคลากร สร้างเครือข่าย และเพิ่มโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ
 - เร่งแก้ไขปัญหาลิขสิทธิ์โครงสร้างอุตสาหกรรม พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างแบรนด์และภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์
- 6) คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดฯ (จำนวน 1 ครั้ง) เพื่อวางกลยุทธ์การตลาดและการสื่อสารในส่วนของ ปลายน้ำ ผลที่ได้ คือ
 - สร้างแบรนด์สมุนไพรไทยระดับสากล ผ่าน Key Message: THINK Wellness THINK Thai Herb (คิดถึงสุขภาพ คิดถึงสมุนไพรไทย) พร้อมคู่มือการใช้โลโก้ร่วมกัน
 - ขับเคลื่อนแผนการตลาดเชิงรุกระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2568-2570) ขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ
 - ผลักดันสมุนไพรไทยเข้าสู่ธุรกิจ Wellness, Soft Power และสนับสนุนมิติด้านการตลาดให้กับกลุ่มสมุนไพรเด่น (Herb of the Year) รวมถึงศึกษาเทรนด์ข้อบังคับของตลาดต่างประเทศเพื่อสร้างการยอมรับในระดับสากล

9. โครงการขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านสมุนไพรและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่มูลค่า (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน

3. จัดประชุมคณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) จำนวน 3 ครั้ง ผลที่ได้ คือ
 - 1) จัดทำและขับเคลื่อนกรอบ รวมถึงแนวทางการติดตามและประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ
 - 2) พัฒนาชุดตัวชี้วัดเศรษฐกิจสมุนไพรทั้งในระดับภาพรวม (มหภาค) และรายห่วงโซ่มูลค่า ครบถ้วนตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และระบบนิเวศ
 - 3) ติดตามความก้าวหน้าและเชื่อมประสานผลงานของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนทั้ง 6 คณะเข้าด้วยกัน
 - 4) พัฒนาเครื่องมือและกระบวนการเพื่อใช้วัดความเข้มแข็งของห่วงโซ่มูลค่าสมุนไพรไทย
 - 5) สะท้อนข้อจำกัดของระบบติดตามงานเดิม และเสนอแนวทางพัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพรให้มีความครบถ้วน เชื่อมโยง และแม่นยำยิ่งขึ้น
4. เมืองสมุนไพร มีการจัดกิจกรรมและประชุมรวม 7 ครั้ง เพื่อวางรากฐาน พัฒนาเครือข่าย และติดตามผลในพื้นที่ต่าง ๆ ผลที่ได้ คือ
 - 1) ด้านต้นน้ำ (ภาคการเกษตรและการผลิตวัตถุดิบ) มีเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร 1,963 ราย โดยได้รับการอบรมมาตรฐาน GAP/Organic แล้วกว่า 3,114 ราย มีพื้นที่ปลูกสมุนไพรรวม 3,824 ไร่ (เป็นพื้นที่ที่ควมมาตรฐาน GAP/Organic/IFOAM แล้ว 778.4 ไร่) และสร้างรายได้จากการจำหน่ายวัตถุดิบสมุนไพรเฉลี่ย 26 ล้านบาท/ปี
 - 2) ด้านกลางน้ำ (ภาคการแปรรูปและผู้ประกอบการ) มีผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร 763 ราย โดยมีผู้ได้รับคำปรึกษาและอบรมเพิ่มศักยภาพ 608 ราย และผลิตภัณฑ์สมุนไพรในพื้นที่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ออย. แล้วรวม 995 ผลิตภัณฑ์
 - 3) ด้านปลายน้ำ (ภาคการตลาด การบริการ และการท่องเที่ยว) ระบบสุขภาพโรงพยาบาลและสถานบริการของรัฐมีการใช้ยาสมุนไพรรวมมูลค่าเฉลี่ย 479.3 ล้านบาท/ปี มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผ่านการประเมิน 101 แห่ง และมีสถานประกอบการ Wellness ผ่านการประเมินอีก 728 แห่ง ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าจังหวัดเฉลี่ย 40 ล้านคน/ปี และสร้างรายได้หมุนเวียนให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนกว่า 108 ล้านบาท

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



หน่วยงานรับผิดชอบ กองเศรษฐกิจสมุนไพร

5. Herbal Champions/Herb of the year ขับเคลื่อนผ่านคณะทำงาน Sandbox (จำนวน 4 ครั้ง) เพื่อกลายข้อจำกัดและผลักดันสมุนไพรสู่เชิงพาณิชย์ ผลที่ได้ คือ
 - 1) กำหนดสมุนไพรเพื่อเน้นสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการส่งออก ได้แก่ ขมิ้นชัน ไพล กระชายดำ กล้วยชง และกล้วย
 - 2) จัดทำคู่มือเวชปฏิบัติ (CPG) เพื่อให้แพทย์แผนปัจจุบันยอมรับและนำสมุนไพรไปใช้ในสถานพยาบาล ร่วมมือกับ ออย. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสภาอุตสาหกรรมเร่งทำเกณฑ์มาตรฐาน (Monograph) สำหรับสมุนไพรกลุ่ม Quick Win
 - 3) หนุนงานวิจัยและดันสู่สากลมอบหมายให้ สกสว. และ บพข. เติมเต็มช่องว่างงานวิจัยให้ตรงจุด และร่วมผลักดันสารสกัดสมุนไพรไทย เช่น พักเชียงดา เข้าสู่ฐานข้อมูลส่วนประกอบเครื่องสำอางระดับโลก
 - 4) ปฏิรูปและบูรณาการกฎระเบียบ ออย. และกรมสรรพสามิต ให้กองยา กองเครื่องสำอาง และกองผลิตภัณฑ์สมุนไพรของ ออย. ใช้สถานที่ผลิตและใช้ข้อมูล Monograph ร่วมกัน ปรับแนวทางกฎหมายสรรพสามิตให้โรงงานอุตสาหกรรมใช้แอลกอฮอล์เป็นตัวทำละลายในการสกัดสมุนไพรได้สะดวกขึ้น
 6. ตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพร มีการจัดประชุม ลงพื้นที่ และจัดกิจกรรมเพื่อผลักดันให้เกิดตลาดกลาง โดยจัดงาน Kick Off ตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพร ระหว่างวันที่ 6-10 มิถุนายน 2568 ณ ตลาดผักและสมุนไพร 2 ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ผลที่ได้ คือ เกิดการลงนามบันทึกความเข้าใจร่วมกันระหว่าง กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และตลาดไท เพื่อเดินหน้าพัฒนาตลาดกลางสมุนไพรไทยร่วมกัน ช่วยให้นักลงทุนมีพื้นที่และช่องทางจำหน่ายผลผลิตในราคาที่เหมาะสม เป็นธรรม สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค สร้างความมั่นคงและความยั่งยืนทางการค้าให้กับอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **4,300,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **4,300,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

10. โครงการส่งเสริมการกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยคุณภาพให้กับประชาชน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยบุคลากรทางการแพทย์และประชาชนในระบบบริการสุขภาพ
2. เพื่อส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย
3. เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยคุณภาพ ผ่านตราสัญลักษณ์ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

ผลการดำเนินงาน

1. เปิดตัวโครงการของขบวนปีใหม่ กระทรวงสาธารณสุข 9 ดีปีใหม่ 9 สมุนไพร 9 สุขภาพ พร้อมมอบประกาศเกียรติคุณให้กับผู้ประกอบการสมุนไพรคุณภาพ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2568 ณ เรือนพระยาพิศณุประสาธเวช (เรือนหมอกคง) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมี ดร.โสมิต สุวณิชิต ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายสรวิศ อ่อนละมัย ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และคณะผู้บริหารเข้าร่วมงาน
2. ลงพื้นที่เตรียมจัดนิทรรศการ Thai Premium Herbal Product Showcase เป็นการแสดงผลผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยคุณภาพที่ได้รับการพัฒนาสู่ชุดของขบวนปีใหม่ประเทศไทยในงาน STYLE Bangkok 2025 ระหว่างวันที่ 2-6 เมษายน 2568 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร
3. จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ส่งเสริมภาพลักษณ์และขยายช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 22 ระหว่างวันที่ 2-6 กรกฎาคม 2568 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี โดยมียอดจำหน่ายใช้สอย 1,741,172 บาท มีผู้สนใจชมบูธโซนผลิตภัณฑ์สมุนไพร (product) จำนวน 59,370 คน เกิดการเจรจาจับคู่ธุรกิจจำนวน 182 คู่ และเกิดมูลค่าประมาณการสั่งซื้อสินค้าจำนวน 122 ล้านบาท



หน่วยงานรับผิดชอบ กองเศรษฐกิจสมุนไพร



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร

จำนวน **4,500,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ

จำนวน **4,500,000** บาท

คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน

ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ควรดำเนินการต่อเนื่องและขยายตลาดไปยังต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยในการช่วยสร้างอาชีพและเศรษฐกิจที่ยั่งยืน



11. โครงการ Expo 2025 Osaka Kansai ณ นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการแสดงผลสินค้าผลิตภัณฑ์ที่สมุนไพร เจริญรุ่งเรือง และส่งเสริมการเข้าถึงคนไทย และผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพในงาน Expo 2025 Osaka Kansai ณ นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น
2. ประสานความร่วมมือเรื่องบริการคนไทย และการส่งออกผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยในประเทศไทย และการส่งออกไปทั่วโลก

ภาพกิจกรรมที่ 1 การจัดงานนิทรรศการส่งเสริมการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ
ในงาน Expo 2025 Osaka Kansai ณ นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น (กองเศรษฐกิจสมุนไพรและสถาบันการแพทย์แผนไทย)



ผลการดำเนินงาน

1. เข้าร่วมจัดนิทรรศการ Temporary and Thailand Pavilion Exhibition ณ งาน Expo 2025 Osaka Kansai นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 13 เมษายน-6 พฤษภาคม 2568 นำเสนอภายใต้แนวคิด Nuad Thai : Intangible Heritage and Thailand's Herbal Gift เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยสู่สากล โดยเฉพาะการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยอันเป็นเอกลักษณ์ โดยมีกิจกรรม ได้แก่ Showcase Nuad Thai และ Showcase Thailand Herbal Gift ผลที่ได้ คือ

1) มีการนำเสนอรูปแบบ Sense of Taste (รูป กลิ่น เสียง สัมผัส) ให้ความรู้ลึกซึ้งของการสัมผัสประสบการณ์ รูป กลิ่น เสียง ของบรรยากาศแบบ Thai Modern ที่ผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาการนวดไทย และกลิ่นหอมอโรมา ที่ยังมีความคลาสสิก และ Show case ชุดของขงขี้ผึ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากประเทศไทย นำเสนอในรูปแบบ Sense of Taste (รูป กลิ่น เสียง สัมผัส)

2) มีผู้มารับบริการ Showcase Nuad Thai และ Showcase Thailand Herbal Gift รวมจำนวน 181,946 คน ผู้ประกอบการที่ได้รับคัดเลือกผลิตภัณฑ์สมุนไพรไปจัดแสดงในงาน Expo 2025 Osaka Kansai ณ นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น จำนวน 16 บริษัท และ ชาวต่างชาติ ที่ได้รับการสาธิตการนวดไทย 4 กลุ่มอาการ จำนวน 2,991 คน



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองเศรษฐกิจสมุนไพร

ปัญหาและอุปสรรค

ในการจับคู่เจรจาธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ยังไม่เป็นที่รู้จักในตะวันออกกลาง และผู้เจรจาขาดความรู้ความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **4,805,464.83** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **4,805,464.83** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

12. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างโอกาสทางการค้าด้านการนวดไทย และผลิตภัณฑ์สมุนไพร สู่ตลาดตะวันออกกลาง : ประเทศซาอุดีอาระเบีย



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองเศรษฐกิจสมุนไพร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะให้แก่กลุ่มเป้าหมายด้านการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีความพร้อมสู่ตลาดประเทศซาอุดีอาระเบีย
2. เพื่อเป็นเวทีในการเจรจาจับคู่ธุรกิจประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพรในกลุ่มผู้ประกอบการ B2B
3. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนในการขับเคลื่อนหนุนเสริมและสร้างโอกาสการเติบโตทางเศรษฐกิจด้านการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรในระดับสากล
4. เพื่อประกาศและสื่อสารนโยบายการขับเคลื่อนการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่ตลาดประเทศซาอุดีอาระเบีย

ผลการดำเนินงาน

จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง โอกาสทางธุรกิจด้านการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่ตลาดตะวันออกกลาง และซาอุดีอาระเบีย เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2568 ณ โรงแรม AL MEROZ HOTEL กรุงเทพมหานคร โดยมีกิจกรรมให้ความรู้ตลาดตะวันออกกลาง โอกาสของอาลาลไทยกับเศรษฐกิจสุขภาพในวันออกกลาง มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 321 คน ผู้ประกอบการเข้าร่วม 23 บริษัท Buyer 3 ประเทศ 10 คน และมีการเจรจาธุรกิจจำนวน 29 คู่ คิดเป็นมูลค่าการค้าตลาดกว่า 250 ล้านบาท

ปัญหาและอุปสรรค

ในการจับคู่เจรจาธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ยังไม่เป็นที่รู้จักในวันออกกลาง และผู้เจรจายังขาดความรู้ความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **803,100** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **803,100** บาท
คิดเป็นร้อยละ **100**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

กิจกรรมที่ 1 ส่งเสริมนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่ตลาดตะวันออกกลางและประเทศซาอุดีอาระเบีย



1 ลงพื้นที่และประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพร

2 Kick off การนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่ตลาดซาอุดีอาระเบีย up skill นวดไทยสำหรับตลาดอาหรับ (หลักสูตรนวดอาลาล)



3 เจริญธุรกิจการค้าสู่ตลาดซาอุดีอาระเบีย
- จับคู่เจรจาธุรกิจการค้า 29 คู่
- มูลค่าทางการตลาด 25 ล้านบาท

เปิดตัวผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ช่วงพิธีฮัจญ์ ในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ณ ทำอาภาศยานสุวรรณภูมิ

Road show Borneo Mega Raya Fast 2025

ผลงานรายการโครงการ



SMART DTAM

แผนปฏิบัติการราชการเรื่องที่ 4

พัฒนาองค์กร วิชาการ บุคลากร การบริการ
และการบริหารการเปลี่ยนแปลง
เพื่อความเป็นเลิศและทันสมัย

โครงการรองรับ จำนวน 4 โครงการ

1. โครงการพัฒนาขีดสมรรถนะองค์กรให้มุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างสูง

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กองวิชาการและแผนงาน
สำนักงานเลขาธิการกรม กองกฎหมาย
และกลุ่มตรวจสอบภายใน

เพื่อยกระดับระบบบริหารจัดการของกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ทั้งด้านระบบ โครงสร้างองค์กร ด้านกระบวนการ ด้านบุคลากร และด้านวัฒนธรรมองค์กร ให้มีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินงาน

1. ผลการประเมินการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ระดับกรมได้คะแนน 90.74 (ดีมาก) และผลการประเมินตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการระดับหน่วยงาน ระดับหน่วยงานในสังกัดผ่านเกณฑ์ อยู่ในระดับดีมาก (90-100 คะแนน) ร้อยละ 100
2. การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ITA ผลคะแนนในปี พ.ศ. 2568 คือ 94.79 คะแนน และกรมมีคะแนนการประเมินระบบการควบคุมภายใน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 92.31 และหน่วยงานภายในของกรม มีระดับคะแนนการประเมินระบบการควบคุมภายใน ดังนี้ ระดับคะแนนดีเยี่ยม มี 5 หน่วยงาน ระดับคะแนนดี มี 4 หน่วยงาน ระดับปานกลาง มี 1 หน่วยงาน และระดับเริ่มต้น มี 2 หน่วยงาน
3. กรมได้รับรางวัลเลิศรัฐ จำนวน 3 รางวัล ได้แก่ 1) รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ PMQA หมวด 4 2) PMQA 4.0 3) รางวัลการบริการภาครัฐ ประเภทนวัตกรรมบริการ ผ่านระดับดี 1 รางวัลนวัตกรรมยอดเยี่ยม (ชนิดเมล็ดพันธุ์)
4. การวางแผนและงบประมาณจัดทำแผนปฏิบัติราชการและโครงการสำคัญตามยุทธศาสตร์ชาติ 25 โครงการ สำเร็จตามกรอบเวลา และแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด
5. จัดประชุมผู้บริหารและติดตามภารกิจเร่งด่วนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงลงพื้นที่ตรวจสอบราชการทั่วประเทศ 76 แห่ง
6. มีการประกาศนโยบาย No Gift Policy ขับเคลื่อน ITA และจัดอบรมให้ความรู้เรื่องวินัยข้าราชการ การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การต่อต้านคอร์รัปชัน การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงการป้องกันการคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) ในที่ทำงาน
7. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับส่วนภูมิภาค 12 เขตสุขภาพ เพื่อส่งเสริมการใช้จ่ายสนับสนุไฟรและขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพ จัดอบรมแผนรับมือภาวะฉุกเฉิน และจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพพนักงาน เช่น งานสถาปนากรมครบรอบ 22 ปี

ปัญหาและอุปสรรค

1. บุคลากรมีจำนวนจำกัด และขาดการพัฒนาทักษะด้านยุทธศาสตร์ เพื่อรองรับงานวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ที่มีความซับซ้อนสูง
2. มีการขยายและจัดตั้งหน่วยงานภายในขึ้นมาใหม่ ทำให้หน่วยงานยังไม่ดำเนินการวางระบบควบคุมภายในอย่างครบถ้วนถูกต้อง ทำให้มีความเสี่ยงทั้งด้านการเงิน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ
3. เอกสารหลักฐานที่ระบุในเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดคำรับรองการปฏิบัติราชการระดับหน่วยงานของกรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ไม่ชัดเจน ส่งผลต่อการพิจารณาคะแนนตัวชี้วัด
4. หน่วยงานภายในขอปรับเปลี่ยนรายละเอียดตัวชี้วัดคำรับรองการปฏิบัติราชการระดับหน่วยงานของกรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ช่วงใกล้สิ้นสุดรอบการประเมินผล
5. การนิเทศงานในบางจังหวัดไม่สามารถดำเนินการได้ตามกำหนดการตรวจราชการ เนื่องจากผู้นิเทศติดภารกิจ
6. รายงานผลการตรวจราชการไม่ครบทุกจังหวัดอาจส่งผลให้ข้อมูลภาพรวมระดับประเทศไม่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ควรมีการจัดอบรมการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ และการใช้เครื่องมือติดตามและประเมินผล
2. หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการวางระบบควบคุมภายในของส่วนราชการ ควรส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานมีการวางระบบควบคุมภายในให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
3. จัดทำคู่มือขั้นตอนการตรวจประเมินสำหรับคณะทำงานติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการระดับหน่วยงานของกรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568
4. เพิ่มหลักเกณฑ์การขอปรับเปลี่ยนรายละเอียดตัวชี้วัดคำรับรองการปฏิบัติราชการระดับหน่วยงานของกรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568
5. ควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำตัวชี้วัด
6. จัดทำฐานข้อมูลกลางที่เป็นปัจจุบัน และสามารถเชื่อมโยงได้กับทุกหน่วยงาน
7. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมทักษะด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ การตรวจสอบภายใน และธรรมาภิบาลภาครัฐ ให้แก่บุคลากรทุกระดับ
8. เพิ่มกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาวะและความผูกพันในองค์กรให้หลากหลายและต่อเนื่องตลอดปี เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 3,539,300 บาท

ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 3,539,300 บาท
คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

รายงานประจำปี 2568
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

2. โครงการเสริมสร้างบุคลากรสมรรถนะสูง (Smart Person) สำหรับบุคลากรกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานเลขาธิการกรม กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร และกองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย

วัตถุประสงค์



1. เพื่อเสริมสร้างทักษะในการบริหารงานภาครัฐตามแนวคิดใหม่ และเสริมความสามารถด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับนโยบายทุกระดับ
2. เพื่อส่งเสริมความผูกพันของบุคลากรกับองค์กร พร้อมทั้งพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับองค์กรให้มีสมรรถนะสูง ทันสมัย และยั่งยืน

ผลการดำเนินงาน

1. อบรมพัฒนาศักยภาพด้านการบริหาร (โดยหน่วยงานภายนอกกรม) โดยมีบุคลากรเข้าร่วมอบรม จำนวน 28 ราย อบรมจำนวน 8 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรนักบริหารระดับสูงกระทรวงสาธารณสุข 2) หลักสูตรนักบริหารการแพทย์และสาธารณสุขระดับสูง 3) หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการบริหารงานภาครัฐฯ 4) หลักสูตรพัฒนาขีดสมรรถนะและรับรองมาตรฐานวิชาชีพฯ 5) หลักสูตร Medical Hub Executive Program 6) หลักสูตรเพิ่มศักยภาพผู้ตรวจสอบภายใน 7) หลักสูตรผู้บริหารการสาธารณสุข ระดับกลาง 8) หลักสูตรผู้บริหารการสาธารณสุข ระดับต้น ผลที่ได้ คือ บุคลากรกรมมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นด้านการบริหารจัดการ
2. อบรมด้านวิชาการและงานสนับสนุน โดยมีบุคลากรเข้าร่วมอบรมจำนวน 203 คน อบรมจำนวน 3 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรสมรรถนะด้านการเงิน การคลัง พัสดุ และสิทธิประโยชน์บุคลากร 2) อบรมการใช้ Microsoft Access (Intermediate) 3) ปฐมนิเทศข้าราชการใหม่ ผ่านเกณฑ์ครบถ้วน ผลที่ได้ คือ บุคลากรกรมมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นด้านการเงิน การคลัง พัสดุ และดิจิทัล สร้างความผูกพันต่อองค์กร และมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ที่สอดคล้องกับนโยบายกรม
3. พัฒนาทักษะดิจิทัล โดยมีบุคลากรเข้าร่วมอบรม การใช้ Canva และ AI จำนวน 286 ราย ผลที่ได้ คือ บุคลากรสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับงานประจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาและอุปสรรค

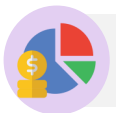
1. บุคลากรบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมอบรมได้ครบถ้วน เนื่องจากมีภาระงานประจำสูง
2. การอบรมหลักสูตรภายนอกบางรายการมีค่าใช้จ่ายสูง และกำหนดคุณสมบัติ เช่น สอบภาษาอังกฤษ ทำให้เข้าร่วมอบรมได้อย่างจำกัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. เพิ่มช่องทาง e-Learning และ Online Training ควบคู่กับการอบรม Onsite
2. สนับสนุนงบประมาณด้านหลักสูตรเชิงกลยุทธ์และดิจิทัลขั้นสูง เพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรสำหรับตำแหน่งสูงตาม Career Path



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **2,273,313.50** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **2,263,134.30** บาท
คิดเป็นร้อยละ **99.55**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



3. โครงการดูแลระบบคอมพิวเตอร์และเข้าเครือข่ายสื่อสารความเร็วสูง กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองวิชาการและแผนงาน สำนักงานเลขาธิการกรม
กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย
กองเศรษฐกิจสมุนไพร และสถาบันการแพทย์ทางเลือก

วัตถุประสงค์

เพื่อให้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีระบบสารสนเทศสำหรับการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกผ่านเครือข่ายสื่อสารความเร็วสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงปลอดภัย

ผลการดำเนินงาน

1. กรมมีเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายรองรับระบบสารสนเทศ จำนวน 52 VM (Virtual Machine) และระบบเครือข่ายสารสนเทศดิจิทัล จำนวน 1 ระบบ ครอบคลุมอาคารสำนักงานของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และอาคารโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศเส) กรุงเทพมหานคร โดยสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
2. กรมมีระบบการให้บริการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลตามบทบาทภารกิจของกรมที่มีความพร้อมในการให้บริการ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงปลอดภัย จำนวน 8 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ 2) ระบบจัดการงบประมาณและแผนงานโครงการ (Project Management) 3) ระบบฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร (Herbal Medicinal Product Information System: HMPIS) 4) ระบบบริหารงบประมาณดิจิทัล (Digital Budget) 5) ระบบบริหารการจัดซื้อจัดจ้างดิจิทัล (Digital Procurement) 6) ระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ 7) ระบบบริการการประเมินสถานประกอบการศูนย์ Wellness (Wellness Center) 8) การเข้าร่วมประชุมทางไกลออนไลน์ (Web Conference)
3. กรมมีการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ดิจิทัลเพื่อให้รองรับการพัฒนาแอปพลิเคชันของกรมและระบบเครือข่ายสารสนเทศกรมสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงปลอดภัย จำนวน 3 ระบบ ได้แก่ 1) จัดซื้อแพ็คเกจต่ออายุสมาชิก Line Official Account @dtam กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 2) ใบรับรองดิจิทัล (Digital Certificate) 3) ประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อบุคคลภายนอกของเครื่องถ่ายภาพเคลื่อนที่ชนิดอากาศยานไร้คนขับ (Drone)
4. กรมมีเครือข่ายความเร็วสูงและอินเทอร์เน็ตที่ให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ จำนวน 2 วงจร ได้แก่ เครือข่ายสารสนเทศแบบใช้สาย (LAN) และเครือข่ายสารสนเทศแบบไร้สาย (WiFi)
5. ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการและบุคลากรกรมสามารถเข้าใช้งานระบบสารสนเทศกรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และมีความมั่นคงปลอดภัย ร้อยละ 80
6. ระบบเครือข่ายสารสนเทศมีความพร้อมในการให้บริการผ่านเครือข่ายสื่อสารความเร็วสูง และอินเทอร์เน็ต (SLA) โดยสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และมีความมั่นคงปลอดภัย ร้อยละ 100
7. จัดประชุมคณะกรรมการบริหารและจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ ประจำปีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 7 ครั้ง ได้แก่
 - 1) ครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2567 โดยได้พิจารณาขออนุมัติคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (Pre-Ceiling) จบลงทุน รายการครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ และคำขอโครงการที่ผ่านการจัดสรรงบประมาณจากกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568
 - 2) ครั้งที่ 2/2568 เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2567 โดยได้พิจารณาขออนุมัติคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (Pre-Ceiling) จบลงทุน รายการครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ และคำขออนุมัติการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2568
 - 3) ครั้งที่ 3/2568 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2568 โดยได้พิจารณาการอนุมัติแผนคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2569 จบลงทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่เพิ่มเติมจากแผนปกติ
 - 4) ครั้งที่ 4/2568 เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2568 โดยได้พิจารณาการใช้โปรแกรมสำนักงาน (ประเภทที่ 3) การใช้โปรแกรมจัดทำรายงานอัจฉริยะ และระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์
 - 5) ครั้งที่ 5/2568 เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2568 โดยได้พิจารณาการขออนุมัติโครงการที่จะขอรับงบประมาณเพิ่มเติมภายใต้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (งบกลาง) และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเช่า Google Workspace และ Canva รองรับการพัฒนาการดำเนินงานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และนโยบายรัฐบาลดิจิทัล
 - 6) ครั้งที่ 6/2568 เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2568 และครั้งที่ 7/2568 เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568 โดยได้พิจารณาการอนุมัติแผนคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2569 จบลงทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่เพิ่มเติมจากแผนปกติ
8. จัดประชุม ประชุมเชิงปฏิบัติการฯ และอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลกรม จำนวน 12 ครั้ง ได้แก่
 - 1) อบรมการย้ายระบบสารสนเทศเข้าสู่คลาวด์กลางภาครัฐ เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2567 เพื่อให้บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความรู้ความเข้าใจและสามารถย้ายระบบสารสนเทศ โดยผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน 20 คน
 - 2) ประชุมปรึกษาหารือคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2567 เพื่อวางแผนการจัดทำคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2569 ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับทิศทางและนโยบาย โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 15 คน
 - 3) ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การบริหารจัดการคลังข้อมูลสุขภาพ HDC เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2567 เพื่อให้บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนักวิชาการในกรมสามารถนำข้อมูลจากคลัง ข้อมูลสุขภาพมาใช้ประโยชน์ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 20 คน

3. โครงการดูแลระบบคอมพิวเตอร์และเข้าเครือข่ายสื่อสารความเร็วสูง กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน

- 4) อบรมหลักสูตรให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567 เพื่อให้บุคลากรกรมมีความรู้ความเข้าใจ และนำหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการตามบริบทของหน่วยงาน โดยมีผู้ผ่านการอบรมจำนวน 108 คน
- 5) จัดส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรมเพื่อให้มีความรู้ในด้าน Cybersecurity ในการปฏิบัติงานของกรม จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ อบรมภาคทฤษฎีในรายวิชาการหลักสูตรปริญญาโท และหลักสูตร CompTIA
- 6) ประชุมรวบรวมความต้องการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2568 และประชุมเตรียมความพร้อมใช้ระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2568 เพื่อยกระดับให้กรมขับเคลื่อน e-Document ภายในองค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 7) ประชุมหารือเพื่อเตรียมความพร้อมการพัฒนาระบบ e-Service ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 เกี่ยวข้องกับการพัฒนา e-Service รองรับการบูรณาการรัฐบาลดิจิทัลงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 และครั้งที่ 2 เกี่ยวข้องกับการพัฒนา e-Service ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ Telemedicine เพื่อเตรียมรองรับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (งบกลาง) ร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ส.
- 8) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเรียนรู้การใช้งาน E-document ด้านการเงิน เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2568 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- 9) ประชุมหารือการพัฒนากระบวนการขออนุญาตสมุนไพรควบคุม (กัญชา) เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2568 รองรับการพัฒนาระบบ e-Service ของกรม ร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ส.
- 10) ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การบันทึกกิจกรรมประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2568
- 11) ประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ด้านความมั่นคงทางไซเบอร์
- 12) ประชุมเชิงปฏิบัติการการประยุกต์ใช้ Generative AI เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2568 เพื่อสนับสนุนการนำ Generative AI มาใช้ภายในองค์กรให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 13) ประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้โปรแกรมจัดทำรายงานอัจฉริยะ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2568 เพื่อสนับสนุนการใช้งานโปรแกรมจัดทำรายงานอัจฉริยะ (Tableau Creator Enterprise) ในการขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถนำข้อมูลและสารสนเทศด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกไปใช้ในการตัดสินใจขับเคลื่อนการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจกรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรค

1. งบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากมีการเช่าระบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติราชการกรมให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลดิจิทัล
2. ปัญหาเรื่องความไม่ปลอดภัยของระบบสารสนเทศของหน่วยงานภายในกรม มีช่องโหว่ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบล้าสมัย การตั้งค่าไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความไม่มั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ จึงมีการจัดอบรมด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อลดผลกระทบและความเสียหายในอนาคต



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **3,456,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **3,425,095.92** บาท
คิดเป็นร้อยละ **99.11**

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. วิทยาการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความก้าวหน้ามากขึ้น และนโยบายรัฐบาลที่ให้ส่วนราชการยกระดับให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล เช่น การขับเคลื่อน Cloud First Policy การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาช่วยในการปฏิบัติราชการ การพัฒนาระบบ e-Service ของส่วนราชการ เพื่อตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และบริบทด้านการพัฒนาทิศทางการดำเนินงานของกรมที่เปลี่ยนแปลงไปควรมีการปรับปรุงแผนงานด้านดิจิทัล และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานในระยะถัดไป
2. ควรทบทวนแผนพัฒนาดิจิทัลให้สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการของกรม ให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงประชาชนผู้มารับบริการ เพื่อให้การขับเคลื่อนกรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

4. โครงการขับเคลื่อนและดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองทุนครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย

การบังคับใช้กฎหมายตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับสมุนไพรควบคุมเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด โดยมีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชน ป้องกันมิให้เกิดการนำสมุนไพรควบคุมไปใช้ในทางที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือผิดวัตถุประสงค์ ตลอดจนเพื่อสร้างหลักประกันในด้านคุณภาพและมาตรฐานของการผลิต การแปรรูป การเก็บรักษา การวิจัย และการส่งออก ให้มีความน่าเชื่อถือทั้งในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างถูกต้องตามกรอบกฎหมายและหลักวิชาการ พร้อมทั้งสร้างความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการกำกับดูแล หากผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ก็จะมีมาตรการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณะและรักษาประโยชน์ส่วนรวมโดยรวม

ผลการดำเนินงาน

1. ลงพื้นที่ตรวจสอบสถานประกอบการภายในกรุงเทพมหานคร เพื่อบังคับใช้กฎหมาย กรณีพักใช้/เพิกถอน และ/หรือตรวจสอบร้านค้าใกล้สถานประกอบการ หรือมีข้อร้องเรียน ปี 2568 ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2567-เดือนสิงหาคม 2568 จำนวน 124 ครั้ง
2. จัดประชุมคณะอนุกรรมการกลั่นกรองคำอุทธรณ์คำสั่ง หรือคำอุทธรณ์วินิจฉัย ของนายทะเบียนหรือของผู้อนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2567-เดือนสิงหาคม 2568 จำนวน 8 ครั้ง

ปัญหาและอุปสรรค

งบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากมีการลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องในการตรวจสอบสถานประกอบการภายในกรุงเทพมหานคร เพื่อบังคับใช้กฎหมาย กรณีพักใช้/เพิกถอน และ/หรือตรวจสอบร้านค้าใกล้สถานประกอบการ หรือมีข้อร้องเรียน และสื่อสารประชาสัมพันธ์แนวทางการประกอบกิจการตามเงื่อนไขกฎหมายกำหนด

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 265,880 บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 265,880 บาท
คิดเป็นร้อยละ 100



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



ผลงานรายโครงการ



โครงการวิจัยที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ
จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.)
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

โครงการรองรับ จำนวน 15 โครงการ

1. โครงการพัฒนาสารสกัดผลมะขามป้อมสดให้มีสารสำคัญในปริมาณสูง สามารถนำไปใช้ในตำรับยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และผลิตภัณฑ์เวชสำอางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

1. เพื่อตั้งตำรับผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และผลิตภัณฑ์เวชสำอาง ที่มีส่วนผสมสารสกัดมะขามป้อมที่พัฒนาขึ้นในโครงการ
2. เพื่อทดสอบความคงตัวของสารสกัดมะขามป้อมและผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นในโครงการ

ผลการดำเนินงาน

1. ได้ข้อมูลแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และผลิตภัณฑ์เวชสำอาง
2. มีรายงานเอกลักษณ์มาตรฐาน (Specification Sheet) ของสารสกัดมะขามป้อม
3. ได้ตั้งตำรับผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และผลิตภัณฑ์เวชสำอางที่มีส่วนผสมสารสกัดมะขามป้อมที่พัฒนาขึ้นในโครงการ
4. ได้ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพผลิตภัณฑ์ต้นแบบตำรับยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และผลิตภัณฑ์เวชสำอางที่มีส่วนผสมจากสารสกัดมะขามป้อมที่พัฒนาขึ้นในโครงการ
5. อยู่ระหว่างการทดสอบความคงสภาพผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ตำรับยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และผลิตภัณฑ์เวชสำอาง

ปัญหาและอุปสรรค

การพัฒนาสูตรตำรับยาใช้ระยะเวลาดค่อนข้างมาก ทำให้ต้องมีการขยายระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **421,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **420,717.11** บาท
คิดเป็นร้อยละ **99.93**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



2. โครงการการศึกษาประสิทธิผลและความปลอดภัยของยาแก้ไอสูตรตำรับโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานในการบรรเทาอาการไอในผู้ป่วยกลุ่มลองโควิด

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
และกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลและความปลอดภัยระหว่างยาแก้ไอสูตรตำรับโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานกับยามาตรฐาน ในการบรรเทาอาการไอในผู้ป่วยกลุ่มลองโควิด

ผลการดำเนินงาน

- จัดประชุมคณะผู้วิจัย/คณะทำงาน จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่
 - ครั้งที่ 1 ประชุมวางแผนการดำเนินงานในการศึกษาวิจัย เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2568 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 15 คน ผลที่ได้ คือ ได้แผนการดำเนินงานในการศึกษาวิจัย
 - ครั้งที่ 2 ประชุมติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานการศึกษาวิจัย เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2568 ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และผ่าน Online โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 15 คน ผลที่ได้ คือ ได้ข้อมูลรายงานความก้าวหน้าในการศึกษาวิจัยประสิทธิผลและความปลอดภัยของยาแก้ไอสูตรตำรับโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ในการบรรเทาอาการไอในผู้ป่วยกลุ่มลองโควิด
- ผลิตและตรวจวิเคราะห์ตำรับยาแก้ไอสูตรตำรับโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผลที่ได้ คือ ได้ตำรับยาและผลการตรวจวิเคราะห์ตำรับยาเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย
- ศึกษาวิจัยประสิทธิผลและความปลอดภัยของยาแก้ไอสูตรตำรับโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ในการบรรเทาอาการไอในผู้ป่วยกลุ่มลองโควิด กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ป่วยที่มารับบริการที่ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผลที่ได้ คือ ผลการประเมินเปรียบเทียบประสิทธิผลและความปลอดภัยของยาแก้ไอมะขามป้อมผสมฟ้าทะลายโจรกับยาแก้ไอน้ำดำ ในการบรรเทาอาการไอในผู้ป่วยลองโควิด การทดลองแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุมปิดกั้นทางเดียว
- วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ปัญหาและอุปสรรค

ผู้ป่วยลองโควิดมีความหลากหลายในด้านความรุนแรงของอาการไอและอาการร่วม ทำให้การเปรียบเทียบผลการรักษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความซับซ้อน และมีความแปรปรวนของข้อมูลจำเป็นต้องการปรับปรุงวิจัยพื้นฐานในการวิเคราะห์ผลลัพธ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **781,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **461,895.50** บาท
คิดเป็นร้อยละ **59.41**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



3. โครงการประสิทธิผลและความปลอดภัยน้ำมันกัญชาเมตตาโอสถ ในการรักษาผู้ป่วยโรคนอนไม่หลับ



หน่วยงานรับผิดชอบ
ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
และกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาติดตามประสิทธิผลและความปลอดภัยเบื้องต้นของน้ำมันกัญชาเมตตาโอสถในการรักษาผู้ป่วยโรคนอนไม่หลับ

ผลการดำเนินงาน

1. เสนอโครงการวิจัยที่ผ่านการพัฒนาร่วมกับทีมวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคน โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2567
2. จัดซื้อจัดจ้างยาตำรับน้ำมันกัญชาเมตตาโอสถ 10 mL จำนวน 200 ขวด เพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัย
3. เก็บข้อมูลประสิทธิผลและความปลอดภัยน้ำมันกัญชาเมตตาโอสถในการรักษาผู้ป่วยโรคนอนไม่หลับ จำนวน 68 ราย ณ ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เขตสุขภาพที่ 4 โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและติดตามผลการรักษาอาสาสมัครครบจำนวน 68 ราย อยู่ระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และจัดทำรายงานผลศึกษาประสิทธิผลและความปลอดภัยของน้ำมันกัญชาเมตตาโอสถในการรักษาผู้ป่วยโรคนอนไม่หลับ

ปัญหาและอุปสรรค

โครงการนี้เป็นโครงการวิจัยทางคลินิก จำเป็นต้องขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการขั้นตอนการเก็บข้อมูลประสิทธิผลและความปลอดภัยน้ำมันกัญชาเมตตาโอสถในการรักษาผู้ป่วยโรคนอนไม่หลับ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 836,000 บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 631,885 บาท
คิดเป็นร้อยละ 75.58



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



4. โครงการการเปรียบเทียบประสิทธิผลระหว่างยาทาริดสีดวงทวารหนัก และโรคผิวหนังกับยามาตรฐานในการรักษาโรคผิวหนัง



หน่วยงานรับผิดชอบ
ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
และกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลระหว่างยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนังกับยามาตรฐานในการรักษาโรคผิวหนัง
2. เพื่อนำข้อมูลประสิทธิผลของยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนังไปเป็นหลักฐานสนับสนุนการสั่งใช้ยา และเป็นข้อมูลเพื่อผลักดันเข้าสู่ชุดสิทธิประโยชน์ และบัญชียาหลักแห่งชาติ

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมคณะทำงานโครงการการเปรียบเทียบประสิทธิผลระหว่างยาทาริดสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนังกับยามาตรฐานในการรักษาโรคผิวหนัง ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 2 ครั้ง โดยมีคณะทำงานเข้าร่วมประชุม จำนวน 31 คน ผลที่ได้ คือ ได้ขั้นตอนและแผนการดำเนินงานในการศึกษาวิจัย รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานในพื้นที่วิจัย และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินโครงการวิจัย
2. โครงร่างงานวิจัยผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคน
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (ยศเส) กรุงเทพมหานคร และศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแผนไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จังหวัดนนทบุรี กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงิน จำนวน 42 ราย ระยะเวลาเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน 2568-มกราคม 2569

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **940,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **849,520.60** บาท
คิดเป็นร้อยละ **90.37**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



5. โครงการพัฒนาสูตรตำรับยาเม็ดชนิดแตกตัวเร็วในไตลีนของตำรับน้ำมันกัญชาทั้งห้า



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำมาตรฐานวัตถุดิบของตำรับยาน้ำมันกัญชาทั้งห้า หรือน้ำมันกัญชาลงตำเภาเต่าสูตร 1
2. เพื่อพัฒนาสูตรตำรับยาเม็ดชนิดแตกตัวเร็วในไตลีนของตำรับน้ำมันกัญชาทั้งห้า ด้วยวิธีการเทคโนโลยีเภสัชกรรมสมัยใหม่
3. เพื่อควบคุมคุณภาพทางเคมีกับกายภาพในขั้นตอนการปรุง และผลิตผลิตภัณฑ์
4. เพื่อศึกษาความคงสภาพในทางกายภาพและเคมีเพื่อหาอายุของผลิตภัณฑ์
5. เพื่อให้เกิดมาตรฐานการผลิตตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ในการผลิตยาเม็ดชนิดแตกตัวเร็วในไตลีนของตำรับน้ำมันกัญชาทั้งห้า

ผลการดำเนินงาน

1. ผลิตสารสกัดจากตำรับยาเม็ดชนิดแตกตัวเร็วในไตลีนของตำรับน้ำมันกัญชาทั้งห้า
2. ได้ผลการวิเคราะห์ควบคุมคุณภาพตามมาตรฐาน
3. ได้สูตรจากการตั้งตำรับยาเม็ดชนิดแตกตัวเร็วในไตลีนของตำรับน้ำมันกัญชาทั้งห้าเพื่อขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ยาเม็ด
4. ผลิตผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปตำรับยาเม็ดชนิดแตกตัวเร็วในไตลีนของตำรับน้ำมันกัญชาทั้งห้าที่พัฒนาสูตรตำรับและอยู่ระหว่างการศึกษาคงตัวของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปทั้งในสภาวะปกติและสภาวะเร่ง เพื่อทดสอบลักษณะทางเคมีและทางกายภาพตามประกาศคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร และจัดทำร่างรายงานการพัฒนาสูตรตำรับ

ปัญหาและอุปสรรค

การพัฒนาสูตรตำรับยาใช้ระยะเวลาค่อนข้างมาก ทำให้ต้องมีการขยายระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **1,252,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **1,251,910.11** บาท
คิดเป็นร้อยละ **99.99**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



6. โครงการศึกษาประสิทธิภาพและความปลอดภัยของตำรับจันทน์ลีลาในรูปแบบแคปซูลสารสกัดของผู้ป่วยที่มีการปวดและอักเสบของกล้ามเนื้อ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาวิธีการสกัดตำรับยาจันทน์ลีลาด้วยวิธีการสกัดที่เหมาะสมในระดับห้องอุตสาหกรรม
2. เพื่อพัฒนาตำรับยาจันทน์ลีลาในรูปแบบแคปซูลสารสกัด
3. เพื่อทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพและเคมีของตำรับยาจันทน์ลีลาในรูปแบบแคปซูลสารสกัด
4. เพื่อผลิตตำรับยาจันทน์ลีลาในรูปแบบแคปซูลสารสกัดสำหรับใช้ในสถานบริการสาธารณสุข



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

ผลการดำเนินงาน

1. ได้ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการสกัดตำรับยาจันทน์ลีลาในระดับห้องอุตสาหกรรม
2. ได้ผลตรวจวิเคราะห์เชิงคุณภาพหรือปริมาณสารสำคัญของผลิตภัณฑ์ตำรับยาจันทน์ลีลาในรูปแบบแคปซูลสารสกัด จำนวน 1 ชุดข้อมูล
3. ได้วิธีการแปรรูปและการสกัดตำรับยาจันทน์ลีลาในระดับห้องอุตสาหกรรม จำนวน 1 กระบวนการ
4. ได้ผลิตภัณฑ์ตำรับยาจันทน์ลีลาในรูปแบบแคปซูลสารสกัดที่ผ่านการตรวจวิเคราะห์คุณภาพหรือปริมาณสารสำคัญ จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์
5. อยู่ระหว่างการทดสอบความคงสภาพตำรับยาจันทน์ลีลาในรูปแบบแคปซูลสารสกัด

ปัญหาและอุปสรรค

การพัฒนาสูตรตำรับยาใช้ระยะเวลายาวนาน ทำให้ต้องมีการขยายระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **1,252,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **1,251,910.11** บาท
คิดเป็นร้อยละ **99.99**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



7. โครงการพัฒนารูปแบบการให้บริการการปฐมพยาบาลเฉพาะรายในตำรับยาแผนไทย ที่มีกัญชาปรุงผสมในคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย



หน่วยงานรับผิดชอบ

ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการการปฐมพยาบาลเฉพาะรายในตำรับยาแผนไทยที่มีส่วนผสมของกัญชาที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทยได้
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สั่งการรักษาและผู้รับบริการต่อรูปแบบการให้บริการการปฐมพยาบาลเฉพาะรายในตำรับยาแผนไทยที่มีส่วนผสมของกัญชาในคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมคณะทำงานโครงการพัฒนารูปแบบการให้บริการการปฐมพยาบาลเฉพาะรายในตำรับยาแผนไทย ที่มีกัญชาปรุงผสมในคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย ครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2568 ณ ศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เขตสุขภาพที่ 11 จังหวัดชุมพร โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง Onsite และ Online จำนวน 20 คน
2. ทดลองใช้รูปแบบการให้บริการปฐมพยาบาลเฉพาะรายในตำรับยาแผนไทยที่มีส่วนผสมของกัญชาและปรับปรุงแก้ไข โดยมีการซักประวัติ ตรวจวินิจฉัยโดยการจับชีพจรแบบตรีธาตุ จัดหายาสุนัขไพรแต่ละตัวตามรายการที่สั่งจ่าย ให้แก่ผู้ป่วย จัดยาตามรายการบรรจุลงในภาชนะที่เตรียมไว้ตามรูปแบบที่กำหนด ตรวจสอบรายการสุนัขไพรแต่ละตัวก่อนบรรจุลงถุง เพื่อชั่งสุญญากาศ และการให้คำแนะนำในการใช้ยาสมุนไพรแก่ผู้ป่วย
3. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนารูปแบบการให้บริการการปฐมพยาบาลเฉพาะรายในตำรับยาแผนไทย ที่มีกัญชาปรุงผสมในคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย ระหว่างวันที่ 22-23 กันยายน 2568 ณ โรงแรมลอฟต์ มาเนีย บูติกโฮเทล จังหวัดชุมพร ผลที่ได้ คือ 1) หลักการตรวจรักษาโรคทางการแพทย์แผนไทย ตามหลัก อสุรินทัญญาณธาตุ 2) หลักการปฐมพยาบาลเฉพาะราย 3) ตรวจชีพจร(ไตรธาตุ) 4) การตรวจร่างกายตามตรีธาตุ 5) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโรคทางการแพทย์แผนไทย 6) ทฤษฎีสยา องค์ประกอบของตำรับยา

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **540,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **529,460** บาท
คิดเป็นร้อยละ **98.05**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



8. โครงการการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของยาพอกเข้ากับยาโดโคลฟีแนคโซเดียม ด้วยการวิเคราะห์ไบโออินฟอร์เมติกส์ในแบบจำลองโมเดลโรคข้อเข่าเสื่อม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของยาพอกเข้ากับยาโดโคลฟีแนคโซเดียมในการลดการเกิดการบาดเจ็บของเซลล์กระดูกอ่อนผ่านกลไกการอักเสบและการเกิดภาวะเครียดออกซิเดชันในเอนโดพลาสมิกเรติคูลัม
2. เพื่อค้นหายีนเป้าหมายใหม่ในกลไกการเกิดโรคข้อเข่าเสื่อมในเซลล์กระดูกอ่อน เพื่อใช้เป็นเป้าหมายใหม่ในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมแบบมุ่งเป้า
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของยาพอกเข้าต่อยีนเป้าหมายใหม่ในกลไกการเกิดโรคข้อเข่าเสื่อมในเซลล์กระดูกอ่อน



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย

ผลการดำเนินงาน

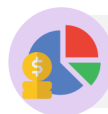
1. จัดเตรียมเครื่องมือและตำรับยาพอกเข้าโดยผลิตยาพอกเข้า แปรรูปยาสมุนไพรในรูปแบบ Freeze dry และตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพปริมาณของสารสำคัญด้วยวิธี HPLC ผลที่ได้ คือ ได้ผงแห้งจากสารสกัดยาพอกเข้า โดยกระบวนการทำผงแห้งสารสกัดยาพอกเข้าด้วยเทคนิคการทำแห้งแบบแช่เยือกแข็ง จำนวน 260 กรัม และผลการวิเคราะห์ HPLC พบ Curcumin, Gingerol, Piperine และ Eugenol
2. ดำเนินการวิจัยตำรับยาพอกเข้าเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของยาพอกเข้าเปรียบเทียบกับยาโดโคลฟีแนคโซเดียมในโมเดลข้อเข่าเสื่อมระดับ in vitro ผลที่ได้ คือ 1) รายงานผลการทดสอบความเป็นพิษของสารละลายยาพอกเข้าในช่วงความเข้มข้น Log dose 0-1,000 ไมโครกรัม/มิลลิลิตร และสรุปช่วงความเข้มข้นที่ไม่เป็นพิษต่อเซลล์ 2) รายงานผลการทดสอบความเป็นพิษของสารละลายยาพอกเข้าในช่วงความเข้มข้นที่ปลอดภัย และสรุปค่าความเข้มข้นที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการศึกษาระยะถัดไป 3) รายงานผลการทดสอบความเป็นพิษของสารละลายโดโคลฟีแนคโซเดียมต่อเซลล์กระดูกอ่อนค่าเพื่อหาค่าความเข้มข้นที่เหมาะสม 4) รายงานผลการหาความเข้มข้น IL-1 β ที่ทำให้เกิด DNA damage ในเซลล์ 5) รายงานการทดลองหาค่าความเข้มข้นของ IL-1 β ที่ก่อให้เกิดภาวะอักเสบในเซลล์ 6) รายงานการทดสอบเพื่อหาค่าความเข้มข้น IL-1 β ที่เหมาะสมในการเหนี่ยวนำภาวะชราของเซลล์ 7) ผลการศึกษาฤทธิ์ของสารละลายยาพอกเข้าเปรียบเทียบกับยาโดโคลฟีแนคโซเดียมบนแบบจำลองข้อเข่าเสื่อมในระดับเซลล์ เพื่อประเมินศักยภาพของสารละลายยาพอกเข้าในการบรรเทาภาวะเสื่อมและความเสียหายของเซลล์กระดูกอ่อน 8) รายงานผลการวิเคราะห์ภาวะเครียดออกซิเดชัน รายงานผลการประเมินความเสียหายของ DNA และรายงานผลการตรวจวัดการตายของเซลล์
3. ตรวจวิเคราะห์ฤทธิ์ของยาพอกเข้าในโมเดลข้อเข่าเสื่อมระดับ in vitro ด้วยวิธี DNA sequencing ผลที่ได้ คือ ตัวอย่างโมเดลข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับสารสกัดยาพอกเข้า ยาโดโคลฟีแนคโซเดียม และกลุ่มควบคุม ส่งตรวจหาลำดับพันธุกรรมต่างประเทศ
4. จัดทำร่างบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์วารสารระดับนานาชาติ

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 796,000 บาท



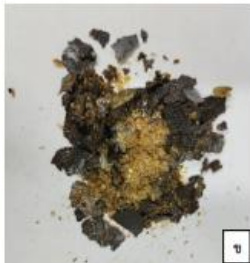
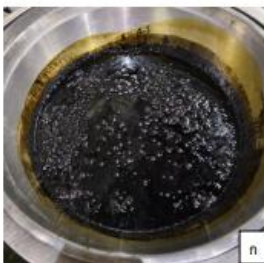
ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 716,000 บาท
คิดเป็นร้อยละ 89.95



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



ภาพที่ 1 ลักษณะของสารสกัดยาพอกเข้า

ก. สารสกัดเข้มข้นสารสกัดยาพอกเข้า ข. ผงสารสกัดยาพอกเข้า

9. โครงการศึกษาประสิทธิผลของการนวดอันทพทุกต่อการลดความดันโลหิตในประชากรที่มีค่าความดันโลหิตอยู่ในกลุ่ม High Normal

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
วิทยาลัยการนวดไทยแห่งประเทศไทย และสถาบันการแพทย์แผนไทย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลและความปลอดภัยของการนวดอันทพทุกในการลดความดันโลหิตในผู้ที่มีภาวะก่อนความดันโลหิตสูง
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าความดันโลหิตก่อนและหลังการนวดอันทพทุกหรือการนวดแบบมาตรฐานในผู้ที่มีภาวะก่อนความดันโลหิตสูง
3. เพื่อเปรียบเทียบผลของการนวดอันทพทุกและการนวดแบบมาตรฐานในการลดความดันโลหิตในผู้ที่มีภาวะก่อนความดันโลหิตสูง

ผลการดำเนินงาน

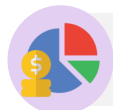
1. ประชุมนักวิจัย เพื่อวางแผนการดำเนินงาน จำนวน 3 ครั้ง ณ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
2. เสนอโครงการวิจัยต่อสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคนด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
3. ประชาสัมพันธ์รับสมัครอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการ จำนวน 100 คน
4. เก็บข้อมูลและติดตามประเมินผลการวิจัยโครงการวิจัยเชิงทดลองแบบสุ่มมีกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน โดยเริ่มเก็บข้อมูลเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2568

ปัญหาและอุปสรรค

1. การคัดเลือกและจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้เข้าร่วมบางรายไม่ผ่านเกณฑ์ หรือถอนตัวระหว่างการศึกษา
2. ความแปรปรวนของพฤติกรรมสุขภาพ เช่น การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย ความเครียด ส่งผลต่อค่าความดันโลหิต
3. การรับอาสาสมัครก่อนเป็นความดันโลหิตสูง บางรายค่าความดันผ่านเกณฑ์แต่รับประทานยาลดความดันโลหิตแล้ว



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **1,196,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **495,000** บาท
คิดเป็นร้อยละ **41.39**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



10. โครงการส่งเสริมการวิจัยยาสมุนไพรและตำรับยาสมุนไพรไทยในระบบบริการสาธารณสุข เพื่อสนับสนุนข้อมูลเสนอเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติ



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลและความปลอดภัยเบื้องต้นของตำรับยาแก้หืดในผู้ป่วยโรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนต้น
2. เพื่อนำข้อมูลประสิทธิผลและความปลอดภัยของตำรับยาในเบื้องต้น เป็นหลักฐานสนับสนุนการสั่งใช้ยา และเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยทางคลินิก เพื่อที่จะผลักดันเข้าสู่บัญชียาหลักแห่งชาติ

ผลการดำเนินงาน

1. ประชุมทีมวิจัย เพื่อชี้แจงแนวทางและวางแผนดำเนินการศึกษาวิจัย เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2568
2. พัฒนาโครงการวิจัยร่วมกับทีมวิจัยศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคนโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน
3. ศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิผลและความปลอดภัยเบื้องต้นของตำรับยาแก้หืดในผู้ป่วยโรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนต้น โดยได้สำรวจพื้นที่และสถานที่วิจัยให้มีความพร้อมในการใช้งาน เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2568 และจัดหาวิจัย (ตำรับยาแก้หืด) สำหรับใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน 10,000 แคปซูล และคัดกรองอาสาสมัครโดยแพทย์แผนปัจจุบัน ประจำโครงการ ตามเกณฑ์การคัดเข้าและคัดออกที่กำหนดไว้ในโครงการวิจัย
4. ตรวจเยี่ยมพื้นที่วิจัยและลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมายโดยประชาสัมพันธ์โครงการ แก่ผู้ที่สนใจในพื้นที่วิจัย บันทึกข้อมูลอาสาสมัครที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นตรงตามเกณฑ์การคัดเลือก และนัดหมาย วันคัดกรองอาสาสมัคร เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2568
5. เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยเก็บข้อมูลความปลอดภัยและประสิทธิผลเบื้องต้นจากการใช้ตำรับยาไทย (ยาแก้หืด) ในการบรรเทาอาการของโรคภูมิแพ้ในอาสาสมัคร จำนวน 20 ราย และติดตามผลจำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ เมื่อวันที่ 7 , 14 , 21 และ 28 ตุลาคม 2568

ปัญหาและอุปสรรค

การจัดหาวิจัย (ยาแก้หืด) ลำบากกว่าแผนที่กำหนดไว้ เนื่องจากยาที่ผลิตพบเชื้อ Clostridium spp. จึงต้องนำไปฉายรังสีและตรวจวิเคราะห์การปนเปื้อน เชื้อจุลินทรีย์ซ้ำอีกครั้ง ก่อนจะให้อาสาสมัครรับประทาน ยาวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



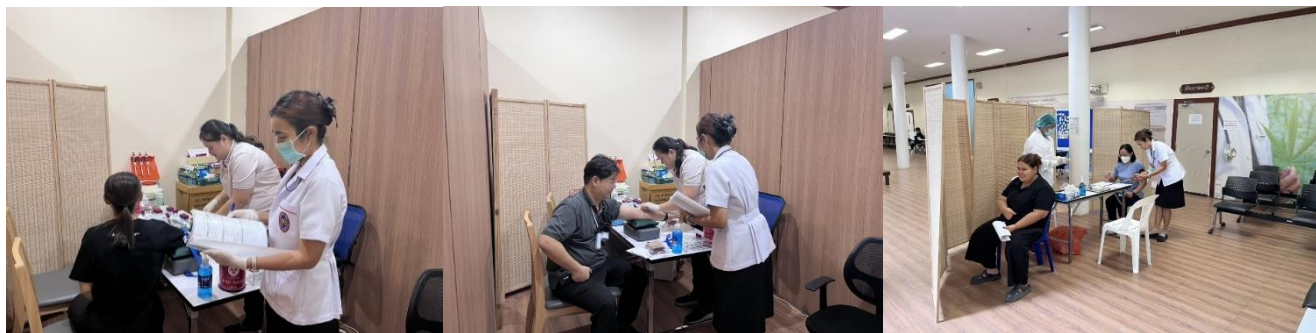
งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **632,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **514,241.47** บาท
คิดเป็นร้อยละ **81.37**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



11. โครงการการศึกษาความคงตัวและการควบคุมคุณภาพแคปซูลยาที่ใช้ในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและควบคุมคุณภาพตำรับยาหอมเทพจิตรและตำรับยาสหสรา สับสนุนการผลิตยาแผนไทยในบัญชียาหลักแห่งชาติ ในระดับนำร่อง (pilot scale) ให้สามารถต่อยอดในการผลิตเชิงอุตสาหกรรม (production scale) ต่อไปได้
2. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ เคมี และเชื้อจุลชีพ ตลอดจนศึกษาความคงสภาพสภาวะเร่งและระยะยาวของตำรับยาหอมเทพจิตรและตำรับยาสหสรา
3. เพื่อดำเนินการทดสอบความรู้ด้านการควบคุมคุณภาพ การแปรรูป และการพัฒนาตำรับยาหอมเทพจิตรและตำรับยาสหสราให้กับภาคอุตสาหกรรม และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินงาน

1. ได้แนวทางการผลิตและควบคุมคุณภาพตำรับยาหอมเทพจิตรและยาสหสรา
2. ได้ตำรับยาหอมเทพจิตรและยาสหสราในรูปแบบแคปซูล
3. อยู่ระหว่างทดสอบความคงสภาพ จำนวน 2 ตำรับ คือ ตำรับยาหอมเทพจิตร และตำรับยาสหสรา
4. อยู่ระหว่างจัดทำรายงาน/คู่มือการเก็บรักษาและการควบคุมคุณภาพตำรับยาแผนไทย จำนวน 2 ตำรับ คือ ตำรับยาหอมเทพจิตร และตำรับยาสหสรา

ปัญหาและอุปสรรค

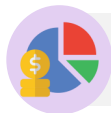
การทดสอบความคงสภาพของตำรับยาต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บผล การผลิตตำรับยาสมุนไพร และการตรวจวิเคราะห์ในเดือนสุดท้าย เกิน 1 ปี ทำให้ต้องมีการขยายระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **518,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **515,702.25** บาท
คิดเป็นร้อยละ **99.56**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



12. โครงการศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านชาติพันธุ์ในการรักษาโรค 4 กลุ่มอาการ

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
กองทุนครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย

1. เพื่อสำรวจ รวบรวม องค์ความรู้ ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพของชาติพันธุ์/ชนเผ่าในประเทศไทย
2. เพื่อสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านชาติพันธุ์ในการดูแลสุขภาพในชุมชน

ผลการดำเนินงาน

1. ส่งแบบสำรวจรายชื่อหมอพื้นบ้านไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัด ในช่วงกลางเดือนมกราคม-สิ้นเดือนมีนาคม 2568 โดยได้รับการตอบกลับจำนวน 34 จังหวัด มีหมอพื้นบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่เข้าเกณฑ์จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก สุรินทร์ พัทลุง แพร่ เลย ศรีสะเกษ พะเยา และกาญจนบุรี และทำการสำรวจเพิ่มเติมโดยการสืบค้นในช่องทางอื่น ๆ พบว่ามีหมอพื้นบ้านหรือปราชญ์ชาวบ้านชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่อื่นเพิ่มเติม ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด และเพชรบุรี
2. ทบทวนวรรณกรรมด้านพฤกษศาสตร์พื้นบ้านชาติพันธุ์
3. จัดทำระบบฐานข้อมูล สำหรับการบันทึกข้อมูลภูมิปัญญา จำนวน 1 ระบบ
4. ขออนุมัติดำเนินการวิจัยในคนจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2568 ซึ่งมีความสำคัญเนื่องจากมีข้อเสนอแนะให้ปรับแก้ไขหลายขั้นตอน และให้ขยายพื้นที่ศึกษา
5. คัดกรองพื้นที่ศึกษาเบื้องต้นและลงพื้นที่เก็บข้อมูลเบื้องต้น เพื่อพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ศึกษา จำนวน 4 จังหวัด ในพื้นที่จังหวัดตาก แพร่ ร้อยเอ็ด และพัทลุง ยังคงเหลือพื้นที่ในการลงสำรวจเบื้องต้น 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี กาญจนบุรี และพะเยา ซึ่งบางพื้นที่ไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ในฤดูฝน ทำให้การดำเนินการมีความล่าช้า
6. คัดเลือกพื้นที่นำร่องในจังหวัดตาก และร้อยเอ็ด ในส่วนที่สามารถเข้าถึงได้ในฤดูฝน เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึก อยู่ระหว่างลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก และจังหวัดร้อยเอ็ด
7. อยู่ระหว่างการจ้างตรวจระบุชื่อพรรณไม้และจัดทำตัวอย่างสมุนไพร ซึ่งมีความล่าช้าเนื่องจากมีความซับซ้อนในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

ปัญหาและอุปสรรค

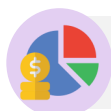
การดำเนินงานล่าช้ากว่าที่กำหนด เนื่องจากสภาพภูมิอากาศในช่วงฤดูฝนที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางเข้าถึงพื้นที่ห่างไกลและการจำแนกชนิดสมุนไพรที่ต้องอาศัยตัวอย่างพืชที่สมบูรณ์ รวมถึงการจ้างผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบชื่อพรรณไม้มีความล่าช้า จึงมีการขยายระยะเวลาดำเนินโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **1,818,000** บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **997,941.28** บาท
คิดเป็นร้อยละ **54.89**



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



13. โครงการพัฒนารูปแบบการใช้น้ำพุร้อนเชิงสุขภาพสำหรับเสริมการรักษาและฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยโรคเรื้อรัง



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์แผนไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำชุดองค์ความรู้การใช้ น้ำพุร้อนเชิงสุขภาพสำหรับผู้ป่วยโรคเรื้อรัง
2. เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการใช้ น้ำพุร้อนเชิงสุขภาพสำหรับเสริมการรักษาและฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

ผลการดำเนินงาน

1. มีหน่วยงานเข้าร่วมโครงการวิจัยในพื้นที่นำร่อง จังหวัดกระบี่ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) โรงพยาบาลคลองท่อม 2) น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม 3) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกระบี่
2. พัฒนาโครงร่างการวิจัยร่วมกับหน่วยงานร่วมวิจัย จำนวน 1 เรื่อง ยื่นเสนอคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาริวิจัยในคนฯ และได้รับอนุมัติให้ดำเนินงานวิจัย เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2568
3. มีกระบวนการต้นแบบการใช้ น้ำพุร้อนเชิงสุขภาพสำหรับผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่เป็นพื้นที่นำร่อง จังหวัดกระบี่ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ น้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม
4. เผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้สู่ผู้ปฏิบัติ สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบ และนำเสนอข้อมูลด้านประสิทธิภาพในพื้นที่นำร่อง โรงพยาบาลคลองท่อม และแหล่งน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่
5. ผลงานวิจัยตีพิมพ์ลงวารสารและนำเสนอในงานประชุมวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง

ปัญหาและอุปสรรค

การคัดเลือกอาสาสมัครให้ครบตามจำนวนที่กำหนดในโครงการวิจัย ต้องใช้เวลานานในการคัดเลือกคุณสมบัติของผู้ผ่านเกณฑ์ที่เข้าโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 500,000 บาท



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 500,000 บาท
คิดเป็นร้อยละ 100



14. โครงการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์การแพทย์ทางเลือกเพื่อสุขภาพในระดับอุตสาหกรรม



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันการแพทย์ทางเลือก

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์การแพทย์ทางเลือกเพื่อสุขภาพต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์ในระดับอุตสาหกรรม

ผลการดำเนินงาน

1. ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เจลสารสกัดคาเลนดูลา จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์
2. ผลิตภัณฑ์ผ่านการขึ้นทะเบียน ได้รับใบอนุญาตแจ้งผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อการวิจัยทางคลินิก จาก กองผลิตภัณฑ์สุขภาพนวัตกรรมและการบริการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
3. ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ สำหรับใช้ในการทดสอบผลิตภัณฑ์ในมนุษย์ และต่อยอดการผลิตในระดับอุตสาหกรรม
4. ได้รายงานผลการทดสอบความคงตัวของผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และรายงานผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพ ปริมาณสารสำคัญ และฤทธิ์ทางชีวภาพของผลิตภัณฑ์
5. ได้รายงานข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ และผลการเปรียบเทียบจากการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์
6. รวบรวมเอกสารตามข้อกำหนด ประกอบการยื่นจดสิทธิบัตรกระบวนการผลิต และการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์

ปัญหาและอุปสรรค

กระบวนการขออนุมัติเพื่อการรับรองผลิตภัณฑ์ มีข้อกำหนด ข้อจำกัด และความซับซ้อนตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน 688,000 บาท



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน 688,000 บาท
คิดเป็นร้อยละ 100



ประชุมคณะกรรมการทดสอบประสิทธิภาพสารสกัดและ
ผลิตภัณฑ์ ร่วมกับนักวิจัย ม. เกษตรศาสตร์
วันที่ 11 และ 23 เม.ย. 68

ประชุมชี้แจงโครงการวิจัยและปรึกษาแนวทางการ
พัฒนาผลิตภัณฑ์ ร่วมกับ บ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย
วันที่ 21 เม.ย. 68

15. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแผนงาน และโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

วัตถุประสงค์



หน่วยงานรับผิดชอบ
สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

1. เพื่อติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโครงการวิจัย และกระตุ้นให้เกิดการส่งมอบผลผลิตภายในระยะเวลาที่กำหนด
2. เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
3. เพื่อผลักดันและส่งเสริมการนำงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ผลการดำเนินงาน

1. จัดประชุมติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการวิจัย และรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณครบทั้ง 14 โครงการ แต่ยังไม่สามารถส่งมอบผลผลิตตามแผนที่วางไว้ โดยมีการขอยกยาระยะเวลาดำเนินโครงการ จำนวน 6 เดือน (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2568-31 มีนาคม 2569) เพื่อเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จ
2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการวิจัย
 - จัดตั้งศูนย์เร่งรัดการวิจัยทางคลินิก (Clinical Research Acceleration Center ; C-RAC) ผลักดันงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ด้วยการเพิ่มศักยภาพในการพิจารณาโครงการทางด้านคลินิก โดยจัดประชุมคณะกรรมการศูนย์เร่งรัดการวิจัยทางคลินิก เพื่อกำหนดทิศทางงานวิจัยทางคลินิกของหน่วยงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างกลไกการบูรณาการระหว่างนักวิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหาร รวมทั้งสามารถนำผลงานวิจัยทางคลินิกไปสู่การใช้ประโยชน์ ทั้งในเชิงวิชาการ เชิงนโยบาย และเชิงบริการสุขภาพ เมื่อโครงการวิจัยแล้วเสร็จ
 - จัดตั้งศูนย์ห้องปฏิบัติการและวิจัยทางการแพทย์แผนไทย สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อเป็นหน่วย Service Laboratory (ตรวจโลหะหนัก ตรวจเชื้อจุลินทรีย์ ตรวจทดสอบเอกลักษณ์สมุนไพรด้วยลายพิมพ์ DNA ตรวจยาฆ่าแมลงในวัตถุเสพติดและผลิตภัณฑ์สมุนไพร Biological Activity ตรวจสารสำคัญ ตรวจสารสำคัญในเลือด การผลิตมาตรฐานอ้างอิง) และ Research Laboratory
 - Herbarium (medicinal plants sequencing center) เพื่อเป็นแหล่งศึกษา วิจัย สืบค้น และรวบรวมตัวอย่างสมุนไพรที่ใช้ในการแพทย์แผนไทย สมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ยาสามัญประจำบ้าน สมุนไพรหายาก ใกล้สูญพันธุ์ มีคุณค่าต่อการศึกษาวิจัย มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลวิชาการด้านพฤกษศาสตร์ และการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร ที่จะนำไปสู่การต่อยอดงานวิจัยด้านพรีคลินิก คลินิก และฐานข้อมูล Herbarium ที่จัดเก็บตัวอย่างตามมาตรฐานสืบค้นได้ และสามารถตรวจสอบความถูกต้องของสมุนไพร
3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยหน่วยงาน ได้แก่
 - บุคลากรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการงานวิจัย และนวัตกรรมได้รับการพัฒนาศักยภาพในการเข้าร่วมอบรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนางาน ได้แก่ 1) อบรมการใช้งานระบบ ORIIS สำหรับหน่วยรับงบประมาณ Fundamental Fund (FF) 2) ร่วมกิจกรรม Sync Up Day! by NRIIS 2025 ณ ห้อง Grand Ballroom โรงแรมราเมาดา กรุงเทพ 3) เข้าร่วมอบรมการใช้งาน NRIIS สำหรับการยื่นคำขอของงบประมาณ ST 2570 ผ่านระบบ STARS เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2568 4) อบรมการจัดทำคำขอของงบประมาณ FF ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 สำหรับผู้ประสานหน่วยรับงบประมาณ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2568 ณ โรงแรม อัสวัน แกรนด์ คอนเวนชั่น หลักสี่ กรุงเทพมหานคร 5) อบรมเชิงปฏิบัติการ AI&INNOVATIVE TRANSFORMATION ยุกระดับศักยภาพการใช้เครื่องมือ AI และนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรภาครัฐ 6) อบรมโครงการพัฒนาแพลตฟอร์มการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรอัจฉริยะ เมื่อวันที่ 19-21 พฤษภาคม 2568 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพมหานคร
4. พัฒนาศักยภาพนักวิจัยภายในหน่วยงาน
 - จัดอบรมตีพิมพ์ผลงานวิจัยด้านสมุนไพรการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2568 ณ ห้องประชุมบัวหลวง กรมการแพทย์แผนไทยฯ
 - นักวิจัยเข้าร่วมเผยแพร่ผลงานวิจัยทางด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และนวัตกรรม ในงาน Thailand Talent Summit 2025 ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติพืช พักยา จังหวัดชลบุรี
 - นักวิจัยเข้าร่วมเผยแพร่ผลงานของกรม ในงาน Venture Rise Thailand 2025 (VR Thailand 2024) เพื่อสร้างระบบนิเวศวิจัยใหม่และสร้างโอกาสทางธุรกิจ เอื้อให้เกิดธุรกิจใหม่จากการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรม ไปใช้ประโยชน์ ที่ทำให้เกิดผลกระทบสูงต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ ตั้งแต่ระดับธุรกิจขนาดเล็ก ไปจนถึงระดับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ผ่านการจับคู่ความร่วมมือ และเพื่อสื่อสารคุณค่าผลงานด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้เป็นที่รับรู้แก่กลุ่มผู้ที่สนใจจากทุกภาคส่วน เช่น ประชาคมวิจัย กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มผู้ลงทุน กลุ่มพันธมิตรภาคอุตสาหกรรม และกองทุนระหว่างประเทศ ให้เกิดการใช้ประโยชน์มากขึ้น
 - นักวิจัยเข้าร่วมอบรมพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาวิธีวิเคราะห์และการตรวจสอบความถูกต้องวิธีวิเคราะห์และ 17th Conference on Drug Quality : Building Skills in Pharmaceutical Specifications-From Basics to Applications

15. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแผนงาน และโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน

- นักวิจัยเข้าร่วมเผยแพร่ผลงานวิจัย และจัดแสดงผลงานด้านนวัตกรรมของกรม ในงานประชุมบุคลากรไทย ที่มีความสามารถระดับสูง โดยกรมคว่ำรางวัลอันดับ 1 ของบูรณาการผลงานนวัตกรรม และนำเสนอผลงานวิจัย 2 เรื่อง ในรูปแบบ poster presentation ได้แก่ 1) Antioxidant and Anti-Inflammatory Activities of Thai Traditional Hand and Foot Soaking Formulary and Its Bioactive Compounds. 2) Development and Validation of an HPTLC Method for Determining Mitragynine in OD-FIN Formulary: A Polyherbal Extract for Drug

5. จัดทำแผนทิศทางการขับเคลื่อนวิจัยและนวัตกรรมของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

- สำรวจคำถามวิจัยทั่วประเทศ จากเครือข่ายนักวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยได้ผลสำรวจ จำนวน 310 คำถาม

- นำข้อมูลการสำรวจมาวิเคราะห์ และกำหนดกรอบวิจัย จำนวน 9 หัวข้อ ได้แก่ 1) การแพทย์แผนไทย 2) การแพทย์ทางเลือก 3) สมุนไพร 4) วิจัยระบบสุขภาพ 5) ระบบสุขภาพดิจิทัล 6) วิทยาศาสตร์พื้นฐาน 7) วิจัยคลินิก 8) พืช/สมุนไพรที่มีผลต่อระบบประสาทและการทำงานของสมอง เช่น กระเทียม เห็ดชี่ควาย 9) ทัชชา ทัณชง

- ประชุมหารือร่วมกับสถาบันการศึกษาและโรงพยาบาลที่แสดงความจำนงร่วมเป็นเครือข่ายวิจัยระดับเขตสุขภาพ เพื่อมุ่งเน้นการขับเคลื่อนงานวิจัยร่วมกัน และพัฒนาแผนงาน/โครงการวิจัยของกรม โดยนำร่องเขตบริการสุขภาพที่ 1, 6, 8 และ 10

- วางแผน พัฒนางานวิจัยด้านสมุนไพร การแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก และงานตามนโยบายร่วมกับ เครือข่ายและแหล่งทุนต่าง ๆ ได้แก่

1) จัดพิธีลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือการใช้สมุนไพร และการแพทย์แผนไทยจากงานวิจัยและนวัตกรรม ควบคู่กับการพัฒนาให้ได้มาตรฐานสากล และตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ กับแหล่งสนับสนุนทุนวิจัย (สกว. และ สวรส) โดยได้เสนอรายการสมุนไพรที่จะผลักดัน 5 ชนิดเป็น Herb of the Year เพื่อสร้างรายได้ และ Soft Power ได้แก่ ขมิ้นชัน ไพล กระชายดำ ทัชชา และกระเทียม และพัฒนามูลนิธิสมุนไพรให้เป็นที่ยอมรับระดับโลก

2) บันทึกความร่วมมือทางวิชาการ “การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสู่การยกระดับเศรษฐกิจสุขภาพ โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมกับราชวิทยาลัยแพทย์ออร์โธปิดิกส์แห่งประเทศไทย สมาคมออร์โธปิดิกส์แห่งประเทศไทย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และกรมการแพทย์ มุ่งเน้นสมุนไพร รักษาโรคทางกระดูกและข้อ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ลดปวดกล้ามเนื้อและกระดูก (ขมิ้นชัน เถาวัลย์เปรียง สหสรา ยาพาหะเส้น) และรักษาด้วยหัตถการ (นวด 7 กลุ่มอาการ) กลุ่มที่ 2 กระดูกพรุน (ผลิตภัณฑ์แคลเซียมสารสกัดขมิ้นชัน เพชรสังฆาต ยิง) กลุ่มที่ 3 ข้อเสื่อม Osteoarthritis ; Oa Knee (ผลิตภัณฑ์แคลเซียมสารสกัดขมิ้นชัน)

3) พัฒนางานวิจัยร่วมกับการแพทย์แผนตะวันตก โดยมุ่งเน้น NCDs (Pre-DM/Allergic rhinitis) โรคผิวหนัง (Psoriasis) และโรคเมะเร็ง

4) จัดประชุมหารือแนวทางการวิจัยสมุนไพร เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยสมุนไพรระหว่างภาครัฐและสถาบันการศึกษา ผลักดันให้สมุนไพรไทยสามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ปลอดภัย สร้างความเชื่อมั่น และการยอมรับในระดับสากล และสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจสุขภาพไทยอย่างยั่งยืน โดยมีคณะเภสัชศาสตร์ จาก 19 มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ เข้าร่วม ได้แก่ (1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (3) มหาวิทยาลัยมหิดล (4) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (5) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (6) มหาวิทยาลัยศิลปากร (7) มหาวิทยาลัยรังสิต (8) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (9) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (10) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (11) มหาวิทยาลัยพะเยา (12) มหาวิทยาลัยพายัพ (13) มหาวิทยาลัยสยาม (14) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (15) มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย (16) มหาวิทยาลัยบูรพา (17) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (18) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (19) มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งได้แลกเปลี่ยนปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางขับเคลื่อนงานวิจัยสมุนไพรในระบบสุขภาพ โดยได้ข้อสรุปของการดำเนินงานวิจัยร่วมกันของเครือข่าย คณะเภสัชศาสตร์ ได้แก่ (1) ขมิ้นชัน ร่วมกับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2) ไพล ร่วมกับ มหาวิทยาลัยนเรศวร (3) กระเทียม ร่วมกับ มหาวิทยาลัยมหิดล (4) กระชายดำ ร่วมกับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (5) ทัชชา ทัณชง อยู่ระหว่างหาเครือข่าย

6. Human resources development for research ของแพทย์แผนไทย/แพทย์ทางเลือก ได้แก่ 1) โครงการร่วมให้ทุนพัฒนาบุคลากรระดับปริญญาเอก (ทุน คปก.) ภายใต้ความร่วมมือตามบันทึกข้อตกลงระหว่างสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 2) ขอสันนิบาตทุนจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคน และทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (บพค.)

7. บูรณาการงานวิจัย พัฒนาการใช้กระเทียม และสารสกัด ภายใต้คณะกรรมการอำนวยการบูรณาการวิจัยและพัฒนาพืชกระท่อม ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งการเพาะปลูก แปรรูปพืชกระท่อม หรือการพัฒนาสายพันธุ์ของพืชกระท่อม การผลิต การจัดการ การตลาด รวมทั้งการใช้ประโยชน์และโทษจากพืชกระท่อมและใบกระท่อม ในการคุ้มครองสุขภาพของบุคคล เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดจาก การใช้กระท่อม ในการทางการแพทย์ เป็นไปตามหลักวิชาการและกฎหมาย ป้องกันมิให้มีการนำไปใช้ในทางที่ผิด สอดคล้องกับบริบทของประเทศ และแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างเป็นรูปธรรม

15. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแผนงาน และโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน

8. แผนวิจัยระดับประเทศ ปัญหาประติบัติ Systematic Review & Meta-Analysis ภายใต้โครงการพัฒนาแพลตฟอร์ม Trusted Research Environment :TRE ระดับชาติ

9. สรุปการประชุมวิชาการประจำปี การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก ครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2568 หัวข้อ แผนการขับเคลื่อนงานวิจัยสมุนไพร การแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ปี 2568-2571 โดยเนื้อหาจากการประชุม ได้แก่ กรณียุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทย สมุนไพร และการแพทย์ทางเลือก เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ ในการสนับสนุนระบบสุขภาพให้ดียิ่งขึ้น การขับเคลื่อนนโยบายการใช้ยาสมุนไพร และการบริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้แก่ หัตถการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ยาสมุนไพรในบัญชียาหลัก ยาสมุนไพร ยาประคบเฉพาะราย ผ่านกลไกความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และภาคีเครือข่ายการวิจัยตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง การขับเคลื่อนสมุนไพร ผ่านการวิจัยและนวัตกรรม ความท้าทายในการมุ่งเน้นที่กลุ่มอาการของโรคที่พบบ่อยกับการใช้สมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ยาสมุนไพรกลุ่ม Fee schedule , Positive Claims โดยเน้นการสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ ผ่านการสนับสนุนหลักฐานทางวิชาการด้านประสิทธิภาพและความปลอดภัย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นคณาจารย์ สู่การสร้างการรับรู้ และเกิดความเชื่อมั่นแก่ประชาชน และการยอมรับที่เป็นมาตรฐานสากล

ปัญหาและอุปสรรค

1. โครงการวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยด้านคลินิก มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ต้องใช้ระยะเวลาและมีการขยายระยะเวลาโครงการ ซึ่งอาจจะส่งผลให้การติดตามผลผลิตและการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์มีความล่าช้ากว่าแผนที่กำหนด

2. การพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีความหลากหลายทั้งในด้านประเภทงานวิจัย ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะผลผลิต จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการวิเคราะห์ ออกแบบโครงสร้างข้อมูล กำหนดมาตรฐานข้อมูล ให้สอดคล้องกัน และเชื่อมโยงข้อมูลตั้งแต่ระดับโครงการวิจัย กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ผลลัพธ์ ไปจนถึงการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งต้องอาศัยการรวบรวม ตรวจสอบ และยืนยันความถูกต้องของข้อมูลจากหลายแหล่ง จึงมีการขยายระยะเวลาดำเนินการโครงการ เพื่อเร่งพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ให้เป็นฐานข้อมูลที่ใช้ส่งเสริมในเชิงนโยบายได้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- ไม่มี -



งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
จำนวน **604,000** บาท



ระยะเวลาดำเนินงาน
ตุลาคม 2567-กันยายน 2568



ผลการใช้จ่ายงบประมาณ
จำนวน **243,649** บาท
คิดเป็นร้อยละ **40.34**





ผลการดำเนินงาน ที่สำคัญของกรม

ผลการดำเนินงานที่สำคัญของกรม

1. ยกระดับบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ

1.1 ยกระดับการนวดไทย

ปรับหลักสูตรเฉพาะทาง

1. ออฟฟิศซินโดรม
2. โรคหัวไหล่ติด
3. นิ้วล็อก
4. ปวดสลักเพชร
5. หมอนรองกระดูกทับเส้นประสาท
6. อัมพฤกษ์ อัมพาต
7. กลุ่มระบบสืบพันธุ์

Up Skill

อบรมภาษาและวัฒนธรรม

อังกฤษ อาหรับ จีน

นวดไทยในต่างประเทศ

สร้างรายได้ 4,800/ชม.

- นวดไทยเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (อาชีวะ)

เพิ่มรายได้ 150 300 / ชั่วโมง

- นวดไทยเฉพาะทาง (วิชาชีพ)

เพิ่มรายได้ 500 800 /ราย

สร้างเศรษฐกิจ

ความต้องการ 50,000 คน

รวมทั้งสิ้น 46,500 ลบ.

(930,000 บาท/คน/ปี)

ความต้องการ 20,000 คน

143,616 ลบ.

(7,180,800 บาท/คน/ปี)

มูลค่าทั้งปีเพิ่มขึ้น

190,116 ลบ.

วิทยาลัยนวดไทยแห่งประเทศไทย
วันที่ 20 มี.ค. 68



วิทยาลัยนวดไทยแห่งประเทศไทย
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สิ่งที่กรมดำเนินการ

- กรมจัดอบรมหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชม. (207 ชม.) นำร่องในกลุ่มอาชีวะ 1,000 คน งบประมาณจากกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จำนวน 14 ลบ.
- จัดประเมินหมอนวดเชี่ยวชาญ 1,000 รายแรก
- จัดประเมินแพทย์แผนไทยเฉพาะทาง 100 รายแรก
- ยื่นขอ Certification Body (CIBTAC, CIDESCO และ TPQI)
- พัฒนาศูนย์แนวคิดการพัฒนที่ยั่งยืน SDGs ขององค์การสหประชาชาติ (UN)

1. ยกระดับบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ (ต่อ)

1.2 ผลักดันยาสมุนไพรและบริการเข้าสู่ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)



ปี 2568 ► 1,500 ล้านบาท

หัตถการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

1. นวด/อบ/ประคบ
2. ฟันพุดารดาหลังคลอด
3. ฝังเข็ม/ฝังเข็มรวมกระตุ้นไฟฟ้า
4. พอกเข้า
5. นวดเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

500
ล้านบาท

หัตถการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

1. ยาจากสมุนไพร 32 รายการ (47 รูปแบบ)
(Fee schedule) (รวมยาที่ชื้อ 8 รายการ)
800 ล.บ.

1,000
ล้านบาท

ปี 2569 ► 3,000 ล้านบาท

หัตถการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

รวม 1,000 ล้านบาท

1. นวด/อบ/ประคบ
2. ฟันพุดารดาหลังคลอด
3. ฝังเข็ม/ฝังเข็มรวมกระตุ้นไฟฟ้า
4. พอกเข้า
5. นวดเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

500 ล้านบาท

6. นวดเชี่ยวชาญ 7 ด้าน

- กลุ่มปวดกล้ามเนื้อและเยื่อพังผืด
- โรคหัวใจหลอดเลือด
- โรคข้อเข่าเสื่อม
- หมอนรองกระดูกทับเส้นประสาท
- ภาวะกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด
- กลุ่มอาการปวดเข่า
- อัมพฤกษ์ อัมพาต

7. การนวดเฉพาะกลุ่มโรค

- นวดกระตุ้นIMC (IPD)
- นวดกลุ่มเด็กพิการ / LTC / PC
- นวดพัฒนาการเด็ก

8. ชุมชน : Care giver

500 ล้านบาท

ยาสมุนไพรในบัญชียาหลัก

รวม 2,000 ล้านบาท

1. ยาจากสมุนไพร 32 รายการ
(47 รูปแบบ) (Fee schedule)
(รวมยาที่ชื้อ 8 รายการ) 800 ล.บ.

1. เพิ่มรายการยาสมุนไพร (Fee schedule)
32 รายการ + 20 รายการ
รวมเป็น 52 รายการ

1,625
ล้านบาท

การดูแลผู้ป่วยโรคสะเทือนเงินด้วยการแพทย์แผนไทย

375 ล้านบาท

1. ยกระดับบริการการแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือกเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ (ต่อ)

1.3 ตั้งศูนย์ห้องปฏิบัติการและ วิจัยทางการแพทย์แผนไทย

Service Laboratory



โลหะหนัก As, Pb, Cd, Hg



เชื้อจุลินทรีย์



ทดสอบเอกลักษณ์สมุนไพร
ด้วยลายพิมพ์ DNA



ตรวจยาฆ่าแมลงในวัตถุดิบสมุนไพร
และผลิตภัณฑ์สมุนไพร



Biological Activity



ตรวจสอบสารสำคัญ และตรวจสอบ
สารสำคัญในเลือด



การผลิตสารมาตรฐานอ้างอิง



Service Laboratory

โครงการพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการ และวิจัยทางการแพทย์แผนไทย

- การควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์สมุนไพร (โลหะหนัก, เชื้อจุลินทรีย์, สารสำคัญขมื่นชั้น พืชทะเลยาโจรและกระท่อม)
- จัดทำฐานข้อมูลแถบรหัสดีเอ็นเอของสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติสำหรับการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพยาสมุนไพร (DNA)
- โครงการบูรณาการและการขับเคลื่อนงานวิจัยและพัฒนาพืชกระท่อม

2. ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพ

2.1 ยกระดับสมุนไพร

เพิ่มมูลค่า ➡ 100,000 ล. ภายในปี 2570

ปลายน้ำ

ลดการใช้ยาแผนตะวันตก
เพิ่มการใช้ยาจากสมุนไพร

มูลค่ารวม
ทุกสิทธิ

ยอดการใช้ยา ในระบบบริการสุขภาพ ปี 2567	ปี 2568	1,000 ล.	2,000 ล.
	ปี 2569	3,000 ล.	4,000 ล.
	ปี 2570	เป้าหมาย 10%	7,000 ล.

70,000 ล.

กลางน้ำ

กรมการแพทย์แผนไทย ร่วมขับเคลื่อนยาสมุนไพร
โรงงาน WHO GMP กระทรวงสาธารณสุข
เพื่อบรรลุนโยบายทันรัฐมนตรี ฯ

ส่งเสริม GMP 600 ล. (เขตละ 50 ล.)

	ภาครัฐ	เอกชน
ปี 2568	1,400 ล. 600	800 ล.
ปี 2569	2,800 ล. 600	2,200 ล.
ปี 2570	4,900 ล. 600	4,300 ล.

ต้นน้ำ

สมุนไพร
129 ชนิด

การขับเคลื่อนการส่งเสริม
เกษตรกรในการปลูกสมุนไพร

สร้างรายได้ให้เกษตรกร

ปี 2568	420 ล.
ปี 2569	840 ล.
ปี 2570	1,470 ล.

จัดตั้ง ➡ กองผลิตภัณฑ์สมุนไพร

สนับสนุนทางวิชาการ

- จัดทำฐานข้อมูลทางวิชาการด้านสมุนไพร และการแพทย์ทางเลือกเพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบการ
- ให้คำปรึกษาและสนับสนุน จัดทำระบบพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษาครบวงจร เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการในกระบวนการขออนุญาต

พัฒนาระบบการอนุญาต

- พัฒนาและส่งเสริมการใช้ Positive Lists เพื่อ เป็นช่องทางเร่งด่วน ในการขออนุญาต ซึ่งช่วยลดระยะเวลา และค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการ
- ผลักดัน Certified Body ตามมาตรฐานสากล ISO 17065 เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ

สนับสนุนทางวิชาการ

- ดำเนินการประเมินคำขอของผลิตภัณฑ์สมุนไพรในกระบวนการก่อนยื่น (Pre-submission) และทำหน้าที่ในฐานะองค์กรผู้เชี่ยวชาญให้กับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)
- พัฒนากระบวนการประเมินคำขอฯ เพื่อลดระยะเวลาการขึ้นทะเบียนให้สั้นลง
- จัดทำและปรับปรุงคู่มือการประเมินผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีความทันสมัยและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

2. ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพ (ต่อ)

2.1 ยกระดับสมุนไพรผลิตภัณฑ์สมุนไพร

Gap of process

1. **ระยะเวลา** - การขึ้นทะเบียนประเภท ข และ ค ใช้เวลายาวนาน
2. **กระบวนการ** - มาตรฐานซับซ้อน ต้องลงทุนผลิต/ขออนุญาตก่อนทำให้เสี่ยงขาดทุน
3. **ต้นทุน** - ค่าใช้จ่ายสูง
4. **ความต้องการ** - ต้องการผลิตภัณฑ์นวัตกรรมใหม่เร่งด่วน

เร่งขึ้นทะเบียน
เพิ่มโอกาสทาง
เศรษฐกิจ

แนวทางการดำเนินงาน

1. ให้กรมเป็นหน่วยประเมินเอกสารวิชาการประกอบการอนุญาต ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ภายใต้ พ.ร.บ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562
2. ยกระดับ **Positive Lists** ในสมุนไพรที่มีศักยภาพสูง (ประเภท ข และ ค)

outcome

อนุญาตเร็วขึ้น 62 วันทำการ

- เพิ่มโอกาสสร้างรายได้ **1,350 ลบ. (ใน 5 ปี)**
- เพิ่มมูลค่าสมุนไพร **20,000 ลบ.**

เป้าหมาย

Herbal champion 15 รายการ

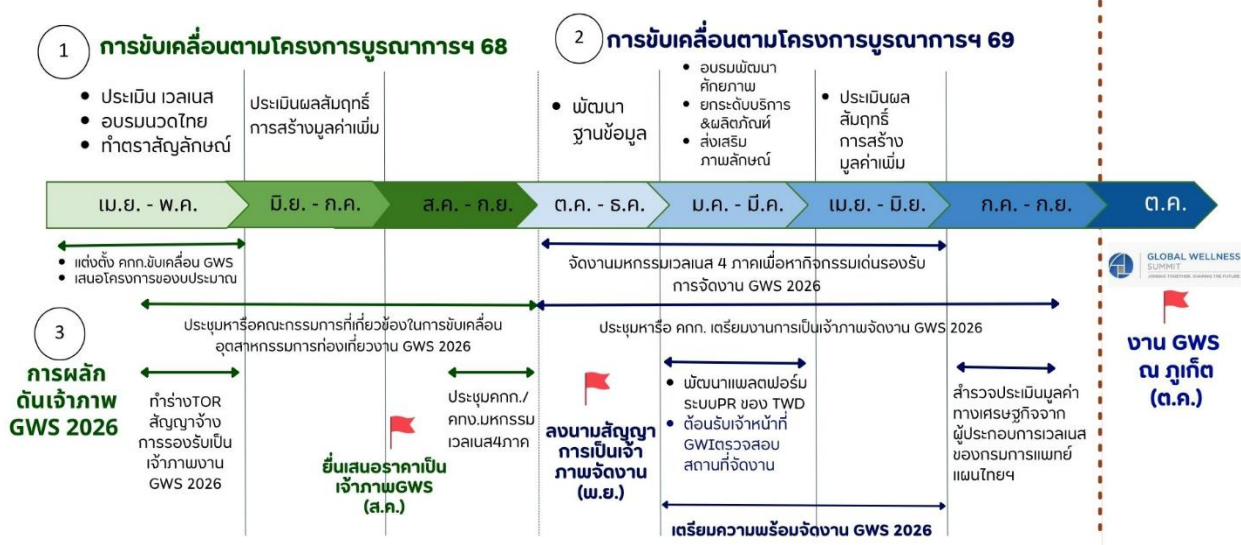


20,000 ลบ.

2. ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพ (ต่อ)

2.2 Wellness

จัดตั้งกองเวลเนส ➡ **1.5 ล้านล้านบาท ในปี 2570**



2.2 การแพทย์ทางเลือก

ผลิตภัณฑ์การแพทย์ทางเลือก(Sandbox)

เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

3.4 แสนล้านบาท ➡ ภายในปี 2570

- จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกำกับดูแลการแพทย์ทางเลือกในสถานบริการสุขภาพของประเทศไทย ดังนี้
 - Reference Guideline
 - หลักสูตรกลางเพื่อการจัดอบรม
 - จัดทำฐานข้อมูลผู้ใช้การแพทย์ทางเลือก
- กำหนดประเด็นเร่งด่วนเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น
 - ATMPs
 - Services & Product การแพทย์ทางเลือก



กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

Annual Report 2025

Department of Thai Traditional
And Alternative Medicine



(+66) 0-2591-7007



เลขที่ 88/23 หมู่ที่ 4 ถ.ติวานนท์
ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000



www.dtam.moph.go.th